

**Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges
sammanträde måndagen den 3 november 2025****Tid:**

kl. 16:00-21:46

Lokal:

Rådssalen

Närvarande:

Se bilaga

§§1-33

Justerat den 10 november 2025 Anslaget den 11 november 2025

Olle Burell

Cecilia Brinck

Sara Stenudd

Karin Jöback
Sekreterare

§ 1

**Interpellation av Sergej Salnikov (SD) till
finansborgarrådet Anders Österberg (S) angående
upplåtelse av tomträtter med kulturhistoriska byggnader
KS 2025/351**

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Sergej Salnikov (SD) har ställt en interpellation om upplåtelse av tomträtter med kulturhistoriska byggnader.

Kommunfullmäktige beslutade den 10 mars 2025 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Wanngård (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 2**Interpellation av Sergej Salnikov (SD) till bostads- och fastighetsborgarrådet Clara Lindblom (V) angående stadens arbete med att lokalisera och nyttja fastigheter som skyddsrum**

KS 2025/411

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Sergej Salnikov (SD) har ställt en interpellation om stadens arbete med att lokalisera och nyttja fastigheter som skyddsrum.

Kommunfullmäktige beslutade den 24 mars 2025 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Mattsson (V) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 3**Interpellation av Theréz Randquist (M) till
trafikborgarrådet Lars Strömgren (MP) om att staden
bättre bör uppmärksamma viktiga temadagar**

KS 2025/539

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Theréz Randquist (M) har ställt en interpellation om att staden bättre bör uppmärksamma viktiga temadagar.

Kommunfullmäktige beslutade den 5 maj 2025 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Strömgren (MP) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 4**Interpellation av Andréa Hedin (M) till social- och trygghetsborgarrådet Alexander Ojanne (S) om nya HVB-hem i tätbebyggda områden**

KS 2025/662

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Borgarrådet Hedin (M) har ställt en interpellation om nya HVB-hem i tätbebyggda områden.

Kommunfullmäktige beslutade den 26 maj 2025 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Ojanne (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 5**Bordläggning av interpellationer****Beslut**

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna med nummer 5-23 i kungörelsen.

§ 6

Nya interpellationer

Beslut

1. Interpellationerna får ställas.
 2. Interpellationerna bordläggs.
-
1. Interpellation av Therese Lindström (M) till trafikborgarrådet Lars Strömgren (MP) om trafikkaoset i södra Stockholm.
Rotel VIII. Dnr KS 2025/1309
 2. Interpellation av Per Rosencrantz (M) till finansborgarrådet Karin Wanngård (S) om stadens ökade skuldsättning och förvärvet av Hjulstahem.
Rotel I. Dnr KS 2025/1310
 3. Interpellation av Nike Örbrink (KD) till finansborgarrådet Karin Wanngård (S) om stadens kluvna tunga gällande östlig förbindelse.
Rotel I. Dnr KS 2025/1376

§ 7

Sammanträdet ajournerades mellan kl. 16.57-17.00

**§ 8
Frågestund****Fråga 1**

Borgarrådet Fjellner (M) ställer en fråga om Östlig förbindelse.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga 2

Gabriel Kroon (SD) ställer en fråga om Stockholm och borgarrådet kommer att tacka ja till möte med den nationella samordnaren om frivillig återvandring.

Borgarrådet Ojanne (S) svarar på frågan.

Fråga 3

Björn Ljung (L) ställer en fråga om renoveringen av Trossen.

Borgarrådet Boucher (V) svarar på frågan.

Fråga 4

Kristin Jacobsson (C) ställer en fråga angående människohandel.

Borgarrådet Ojanne (S) svarar på frågan.

Fråga 5

Maurice Forslund (KD) ställer en fråga om införande av aktivitetskrav inom försörjningsstödet.

Borgarrådet Ojanne (S) svarar på frågan.

Fråga 6

Borgarrådet Hedin (M) ställer en fråga om låga skolresultat.

Borgarrådet Bjuggren (S) svarar på frågan.

Fråga 7

Sergej Salnikov (SD) ställer en fråga om varför låter borgarrådet att kulturhistoriska byggnader förfaller.

Borgarrådet Mattsson (V) svarar på frågan.

Fråga 8

Borgarrådet Jönsson (L) ställer en fråga om åtgärder med anledning av våldsamma aktivklubbar i Stockholm.

Borgarrådet Ojanne (S) svarar på frågan.

§ 9
Mötet öppnas

**§ 10
Närvaro**

Närvaro, se bilaga 1.

**§ 11
Justering**

Förste vice ordföranden Cecilia Brinck (M) och andre vice ordföranden Sara Stenudd (V) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Olle Burell (S). Justering sker den 10 november 2025.

**§ 12
Anmälningssärenden**

KS 2025/13

Beslut

Följande ärenden anmäls till kommunfullmäktige och noteras i protokollet:

Rapportering av ej verkställda beslut enligt Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt Socialtjänstlagen (SoL), kvartal 2 år 2025. KS 2025/1356

Anmälan av rapportering av ej verkställda beslut enligt 11 kap. 1 § socialtjänstlagen, kvartal 2 2025. KS 2025/1363

Kammarrätten i Stockholm

Slutligt beslut (2025-10-17) med anledning av överklagande av kommunfullmäktiges beslut 2024-05-06 § 20 laglighetsprövning enligt kommunallagen avseende införande av Miljözon klass 3 i området innanför Kungsgatan, Birger Jarlsgatan, Hamngatan och Sveavägen. Mål nr 1382-25. Kammarrätten meddelar inte prövningstillstånd. Förvaltningsrättens avgörande står därför fast. KS 2024/680-33

**§ 13
Valärenden i kommunfullmäktige**

KS 2025/9

Beslut

1. Avsigelser och entlediganden godkänns.
2. Val förrättas för att utse ny person till uppdrag enligt valberedningens förslag.
3. Om inte annat framgår inträder den senast valda ersättaren sist till tjänstgöring för sitt parti.
4. Om en ersättare/suppleant utses till ordinarie ledamot, utses en ny ersättare/suppleant.
5. För avsägelse i kommunfullmäktige hemställs om ny sammanräkning hos länsstyrelsen.
6. Vakanser bordläggs.

Ärendet

Valärenden i kommunfullmäktige den 3 november 2025 behandlas.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens och valberedningens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt förslaget.

§ 14**Inriktningsbeslut för projekt Vasabrons konstruktioner****Hemställan från trafiknämnden**

KS 2025/833

Beslut

1. Inriktningen för projekt *Vasabrons konstruktioner*, i enlighet med trafiknämndens förslag, godkänns.
2. Trafiknämnden medges rätt att fortsätta planera förutsättningarna för projekt *Vasabrons konstruktioner* till en investeringsutgift om 90 mnkr som ett underlag för ett kommande genomförandebeslut.
3. Utgifterna för 2025 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2026.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna och Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Inriktningsbeslut för projekt Vasabrons konstruktioner.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Maria Mustonen (V) och borgarrådet Strömgren (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Wedin (M) och Sara Svanström (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas och Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Destiny Zandi Lindgren (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Kristdemokraternas ersättaryttrande i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att
kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 15**Samverkansöverenskommelse för regionala Energi- och klimatrådgivningen för perioden 2026 – 2029****Rekommendation från Storsthlm**

KS 2024/1408

Beslut

1. Samverkansöverenskommelse för regionala Energi- och klimatrådgivningen 2026 – 2029 med datadelningsavtal, enligt bilaga 1-2 till utlåtandet, godkänns.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska ingå datadelningsavtalet, bilaga 2 till utlåtandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Samverkansöverenskommelse för regionala Energi- och klimatrådgivningen för perioden 2026 – 2029.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 16**Revidering av taxor för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet****Förslag från miljö- och hälsoskyddsnämnden**

KS 2025/953

Beslut

1. Taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet enligt miljöbalken (1998:808) fastställs i enlighet med bilaga 1 till utlåtandet, att gälla från och med den 1 januari 2026.
2. Taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet enligt livsmedelslagstiftningen fastställs i enlighet med bilaga 2 till utlåtandet, att gälla från och med den 1 januari 2026.
3. Taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet enligt lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg fastställs i enlighet med bilaga 3 till utlåtandet, att gälla från och med den 1 januari 2026.
4. Taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet enligt lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer fastställs i enlighet med bilaga 4 till utlåtandet, att gälla från och med den 1 januari 2026.
5. Taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet enligt lagen (2006:1570) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa fastställs i enlighet med bilaga 5 till utlåtandet, att gälla från och med den 1 januari 2026.
6. Taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet enligt strålskyddslagen (2018:396) fastställs i enlighet med bilaga 6 till utlåtandet, att gälla från och med den 1 januari 2026.
7. Taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet enligt marknadskontrolllagstiftningen fastställs i enlighet med bilaga 7 till utlåtandet, att gälla från och med den 1 januari 2026.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Revidering av taxor för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Bjarne Snis Sigtryggsson (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Fritz Lennaárd (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 17**Reviderade riktlinjer för handläggning av försöks-,
tränings- och Bostad Först-lägenheter****Framställan från socialnämnden****Minoritetsåterremiss från kommunfullmäktige den 16 juni
2025**

KS 2024/1148

Beslut

1. Som svar på minoritetsåterremissen hänvisas till vad som sägs i utlåtandet.
2. Reviderade riktlinjer för handläggning av försöks-, tränings- och Bostad Först-lägenheter godkänns enligt bilaga 1 till utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Reviderade riktlinjer för handläggning av försöks-, tränings- och Bostad Först-lägenheter.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Ojanne (S) och Rashid Mohammed (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Jönsson (L), Kristin Jacobsson (C) och Maurice Forslund (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas och Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 18**Överlåtelse av Mässfastigheter i Stockholm AB till S:t Erik Markutveckling AB och Stockholmsmässan AB till Stockholms Stadshus AB**

KS 2025/1011

Beslut

1. Mässfastigheter i Stockholm AB:s försäljning av, och Stockholms Stadshus AB:s förvärv av, samtliga aktier i Stockholmsmässan AB, org.nr 556272-4491, i enlighet med aktieöverlåtelseavtalet mellan Mässfastigheter i Stockholm AB och Stockholms Stadshus AB, bilaga 1 till utlåtandet, godkänns.
2. Stockholms Stadshus AB:s försäljning av, och S:t Erik Markutveckling AB:s förvärv av, samtliga aktier i Mässfastigheter i Stockholm AB, org.nr 556094-5627, i enlighet med aktieöverlåtelseavtalet mellan Stockholms Stadshus AB och S:t Erik Markutveckling AB, bilaga 2 till utlåtandet, godkänns.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Överlåtelse av Mässfastigheter i Stockholm AB till S:t Erik Markutveckling AB och Stockholmsmässan AB till Stockholms Stadshus AB.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Valeskog (S) och Thomas Ehrnström (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 19**Överlåtelse av Fastighets AB Godsfinkan från S:t Erik Markutveckling till Skolfastigheter i Stockholm AB**

KS 2025/860

Beslut

S:t Erik Markutveckling AB:s försäljning av, och Skolfastigheter i Stockholm AB:s förvärv av, samtliga aktier i Fastighets AB Godsfinkan, org.nr 556969-5314, till en överenskommen köpeskilling om 163 114 458 kronor plus Fastighets AB Godsfinkans egna kapital på tillträdesdagen i enlighet med aktieöverlåtelseavtalet mellan Skolfastigheter i Stockholm AB och S:t Erik Markutveckling AB, bilaga 4 till utlåtandet, godkänns.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Överlåtelse av Fastighets AB Godsfinkan från S:t Erik Markutveckling till Skolfastigheter i Stockholm AB.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 20

Inriktningsbeslut avseende Skolfastigheter i Stockholm AB:s och utbildningsnämndens inhyrning av Adolfsbergsskolan i permanenta skollokaler i Mariehäll
KS 2025/936

Beslut

Inriktningen för inhyrning av permanenta skollokaler i Mariehäll godkänns.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Inriktningsbeslut avseende Skolfastigheter i Stockholm AB:s och utbildningsnämndens inhyrning av Adolfsbergsskolan i permanenta skollokaler i Mariehäll.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 21**Inriktningsbeslut för Skolfastigheter i Stockholm AB:s
nybyggnation av grundskola i Stora Sköndal och
utbildningsnämndens inhyrning av skolan**

KS 2025/829

Beslut

Inriktningen för Skolfastigheter i Stockholm AB:s
nybyggnation av grundskola i Stora Sköndal med en
investeringsutgift, inklusive förväntad kostnadsutveckling,
om 850 mnkr, godkänns.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Centerpartiet och
Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det
egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot
beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller
Inriktningsbeslut för Skolfastigheter i Stockholm AB:s
nybyggnation av grundskola i Stora Sköndal och
utbildningsnämndens inhyrning av skolan.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Bjuggren (S) och Cecilia Obermüller (MP) föreslår att
kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Hedin (M), Claes Nyberg (C) och Nike Örbrink
(KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas
och Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Linnéa Vinge (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt
Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att
kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 22**Inriktningsbeslut gällande AB Svenska Bostäders
nyproduktion av bostäder inom del av fastigheten
Hammarbyhöjden 1:1, blivande fastigheter Dekanen och
Prefekten, Hammarbyhöjden**

KS 2025/864

Beslut

Inriktningen för AB Svenska Bostäders nyproduktion av bostäder vid Garagevägen, inom del av fastigheten Hammarbyhöjden 1:1, blivande fastigheter Dekanen och Prefekten, med en total investeringsutgift om 350 mnkr inklusive förväntad kostnadsutveckling, godkänns.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Inriktningsbeslut gällande AB Svenska Bostäders nyproduktion av bostäder inom del av fastigheten Hammarbyhöjden 1:1, blivande fastigheter Dekanen och Prefekten, Hammarbyhöjden.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Butros (V) och Cecilia Obermüller (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Sergej Salnikov (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 23**Inriktningsbeslut gällande AB Stockholms hems
ombyggnad av fastigheten Linjalen 8 på Södermalm**

KS 2025/965

Beslut

Inriktningen för AB Stockholms hems ombyggnad av fastigheten Linjalen 8 till en investeringsutgift om 490 mnkr godkänns.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Inriktningsbeslut gällande AB Stockholms hems ombyggnad av fastigheten Linjalen 8 på Södermalm.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Maria-Elsa Salvo (S) och borgarrådet Butros (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Sergej Salnikov (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 24**AB Familjebostäders förvärv av AB Hjulstahem**

KS 2025/1148

Beslut

Ärendet återremitteras med stöd av kommunallagens regler om minoritetsåterremiss och med motivering som anförs i Moderaternas, Liberalernas och Centerpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller AB Familjebostäders förvärv av AB Hjulstahem.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Wanngård (S), borgarrådet Butros (V) och borgarrådet Lindhagen (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Wedin (M), Björn Ljung (L), Jonas Naddebo (C) och Nike Örbrink (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas, Liberalernas och Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen som innebär att ärendet ska återremitteras.

Sergej Salnikov (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden prövar förslaget om återremiss mot att ärendet ska avgöras idag och finner att kommunfullmäktige beslutar återremittera ärendet med stöd av kommunallagens regler om minoritetsåterremiss och med den motivering som anförs i Moderaternas, Liberalernas och Centerpartiets reservation i kommunstyrelsen.

§ 25**Inrättande av biotopskyddsområde Vinterviken i
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämndsområde****Hemställan från stadsbyggnadsnämnden**

KS 2025/1095

Beslut

Biotopskyddsområde för Vinterviken i Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämndsområde inrättas i enlighet med det syfte, de föreskrifter, den avgränsning och bestämmelser om områdets skötsel som framgår av bilaga 1 till utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Liberalerna och Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Inrättande av biotopskyddsområde Vinterviken i Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämndsområde.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Cecilia Obermüller (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Björn Ljung (L) och Jonas Naddebo (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas och Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 26**Motion om att samordna och stödja stadsdelarnas arbete med inrättande av så kallade "fritidsbibliotek"****Motion av Johan Nilsson (M)**

KS 2024/927

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om att samordna och stödja stadsdelarnas arbete med inrättande av så kallade "fritidsbibliotek".

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Elvir Kazinic (S) och borgarrådet Mattsson (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Johan Nilsson (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 27**Motion om vräkning av brottslingar i allmännyttan****Motion av Gabriel Kroon m.fl. (SD)**

KS 2024/950

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om vräkning av brottslingar i allmännyttan.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Bjarne Snis Sigtryggsson (S), borgarrådet Butros (V) och Magnus Runsten (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Gabriel Kroon (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 28**Motion om att ge stadsdelsnämnder i uppdrag att driva lokala facebookgrupper****Motion av Gabriel Kroon (SD)**

KS 2024/951

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om att ge stadsdelsnämnder i uppdrag att driva lokala facebookgrupper.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Gabriel Kroon (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 29**Motion om att införa en Stockholmskanon****Motion av Nike Örbrink (KD)**

KS 2024/959

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om att införa en Stockholmskanon.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Alma Carlsson (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Nike Örbrink (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Kristdemokraternas ersättaryttrande i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 30**Motion om förbättrad framkomlighet för cyklister på Erik Dahlbergsgatan****Motion av Per Rosencrantz (M)**

KS 2024/1017

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om förbättrad framkomlighet för cyklister på Erik Dahlbergsgatan.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Per Rosencrantz (M), Sara Svanström (L) och Svante Linusson (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas, Liberalernas och Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 31
Borläggning av motioner

Kommunfullmäktige bordlägger motionerna med nummer 49-95 i kungörelsen.

§ 32
Nyväckta motioner

Följande motion väcktes under perioden 14 oktober till 3 november 2025:

- Motion om att avbryta planarbetet på Myrberget i Bromma och ta fram åtgärder för att skydda grönskan. Motion av Johan Paccamonti (M). Rotel II. Dnr KS 2025/1389.

§ 33
Mötet avslutas

STOCKHOLMS STAD

Bilaga 1. Närvaro

Kommunfullmäktige
2025-11-03

Plats	Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
47	(S) Burell, Olle §§ 9-21, 27-33		17:54	21:46
77	(M) Brinck, Cecilia §§ 1-6, 22-23		15:54	21:46
76	(V) Stenudd, Sara §§ 7-8, 24-26		17:02	21:46
56	(S) Abdullahi Ali, Nassir		17:59	21:46
105	(V) Ali Hassan, Shamsó		18:03	21:46
42	(C) Ali, Ismail		17:47	21:46
102	(S) Aranda de Gutiérrez, Norma	Hansson, Curre	16:00	21:46
89	(MP) Badeli, Aida	Carlbom, Lisa	16:45	20:30
96	(S) Bengtsson, Frida		15:54	21:46
46	(C) Bessner, Linn	Kling, Johan	16:36	21:46
23	(S) Bjuggren, Emilia		16:02	21:46
8	(V) Boucher, Torun		17:11	21:46
93	(S) Bustos, Emil		16:51	21:46
58	(S) Carlsson Hallberg, Ewa		15:54	21:46
94	(S) Carlsson, Alma		15:54	21:46
13	(M) Cederschiöld, Anna		18:00	21:46
80	(SD) Edin, Anders		18:01	21:46
53	(S) Edlund, Ingela	Lagerkvist Tranströmer, Britten	15:58	21:46
40	(L) Elfvén, Anne-Lie		17:43	21:46
67	(M) Elmlund, Annika		17:41	21:46
95	(S) Finnveden, Felix		15:54	21:46
14	(KD) Forslund, Maurice		16:33	21:46
12	(M) Granswed Baat, Sophia		18:00	21:46
103	(S) Güler, Esme		16:27	21:46
52	(S) Göransson, Anders		17:14	21:46

Plats		Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
51	(MP)	Hansson, Martin		15:59	21:46
4	(M)	Hedin, Andréa		16:05	21:46
66	(M)	Hedrup, Tom	Randquist, Theréz	15:57	21:46
61	(S)	Heinonen, Johan		15:55	21:46
34	(M)	Hellström, Anette		16:56	21:46
106	(V)	Herrström, Cecilia		16:36	21:46
37	(KD)	Hollis, Michaela	Hedin, Lovisa	17:37	21:46
107	(V)	Holm, Jens	Zandian, Aidin	17:05	21:46
70	(M)	Hökmark, Christoffer		17:57	21:46
43	(C)	Ibrahim, Ashna		16:43	21:46
19	(C)	Jacobsson, Kristin		18:01	21:46
30	(V)	Jama, Hassan		17:41	21:46
88	(MP)	Jama, Mansur		17:53	21:46
39	(L)	Jonlund, Rasmus	Fors, Emilie	17:52	21:46
79	(SD)	Juntunen, Tapani		17:27	21:46
18	(L)	Jönsson, Jan		15:56	21:46
101	(S)	Kazinic, Elvir		17:02	21:46
62	(V)	Kratz, Tina		16:44	21:46
86	(SD)	Kroon, Gabriel		16:50	21:46
81	(SD)	Kroon, Julian		17:57	21:46
104	(V)	Körhan, Özlem	Ehrnström, Thomas	16:54	21:46
36	(M)	Lennaárd, Fritz		16:40	20:30
99	(S)	Lind, Andreas		16:28	21:46
48	(V)	Lindblom, Clara	Karlsson, Ann	17:52	21:46
60	(S)	Lindgren, Jimmy		15:54	21:46
71	(M)	Lindström, Therese		17:27	21:46
45	(C)	Linusson, Svante		16:24	21:46
16	(L)	Ljung, Björn		16:33	21:46
64	(V)	Ljuslin, Maria		18:03	21:46

Plats		Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
97	(S)	Lorentzi, Ulrika		15:54	21:46
11	(M)	Lutz, Kristina		17:42	21:46
7	(V)	Mattsson, Alexandra		15:54	21:46
31	(V)	Mayr, Marre	Rooth, Rose-Marie	17:59	21:46
63	(V)	Mjörnberg, Robert		16:44	21:46
38	(KD)	Modig, Aron	Lindgren, Destiny Zandi	17:43	21:46
28	(V)	Mohammed, Rashid		17:29	21:46
29	(V)	Mustonen, Maria		17:29	21:46
20	(C)	Naddebo, Jonas		16:13	21:46
41	(L)	Nilsson Söderström, Åsa	Nilsen, Robin	17:45	21:46
32	(M)	Nilsson, Johan		17:41	21:46
10	(M)	Nilsson, Jonas		17:33	21:46
92	(S)	Nyberg, Berit		17:23	21:46
44	(C)	Nyberg, Claes		16:47	21:46
87	(MP)	Obermüller, Cecilia		17:56	21:46
24	(S)	Ojanne, Alexander		16:01	21:46
33	(M)	Paccamonti, Johan		17:44	21:46
100	(S)	Palm, Ulrika		16:01	21:46
91	(S)	Risberg, Eva		15:55	21:46
72	(M)	Rosencrantz, Per		17:04	21:46
90	(MP)	Runsten, Magnus		17:59	21:46
69	(M)	Sakala, Aleks		17:38	21:46
83	(SD)	Salnikov, Sergej		15:54	21:46
27	(S)	Salvo, Maria-Elsa		17:51	21:46
65	(V)	Sharaf Abdi, Ahmed		17:23	21:46
54	(S)	Sjöberg, Ulla		15:54	21:46
35	(M)	Sjölander, Henrik		17:37	21:46
17	(L)	Smedberg-Palmqvist, Isabel		17:55	21:46
98	(S)	Snis Sigtryggsson, Bjarne		15:54	21:46

Plats	Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
57	(S) Stavling, Margareta		15:54	21:46
50	(MP) Strömgren, Lars		16:13	21:46
74	(L) Svanström, Sara		17:30	21:46
84	(SD) Söderström, Leif		16:25	21:46
75	(L) Tufvesson, Christina		17:31	21:46
22	(S) Valeskog, Jan		17:22	21:46
26	(S) Vikman Rindevall, Arvid		17:05	21:46
85	(SD) Vinge, Linnéa		16:57	21:46
55	(S) Walther, Ulf		17:52	21:46
21	(S) Wanngård, Karin		15:54	21:46
82	(SD) Wassermann, Emelie		17:11	21:46
5	(M) Wedin, Dennis		15:59	21:46
68	(M) Wejke Norberg, Lou-Ann	Jönsson, Peter	17:07	21:46
73	(M) Werner, Hanna		17:47	21:46
78	(SD) Åkerlund, Liliane		16:50	21:46
15	(KD) Örbrink, Nike		16:15	21:46
25	(S) Österberg, Anders		15:58	21:46
59	(S) Österman, Gustav		16:02	21:46
Övr.	(V) Butros, Deniz		17:23	21:46
Övr.	(M) Fjellner, Christofer		18:57	21:46
Övr.	(MP) Lindhagen, Åsa		18:01	21:46

Yttranden 2025-11-03

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 3 november 2025

§ 1 Interpellation av Sergej Salnikov (SD) till finansborgarrådet Anders Österberg (S) angående upplåtelse av tomträtter med kulturhistoriska byggnader

Anförande nr 1

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

S e r g e j S a l n i k o v (SD): Stockholm är en stad med en unik identitet, präglad av kulturhistoriskt värdefulla byggnader som berättar vår historia. Dessa byggnader är inte bara fastigheter; de är en del av vårt gemensamma arv och en grundpelare i stadens karaktär.

Trots detta visar svaret från finansborgarrådet att skyddet av dessa värden inte är integrerat i själva upplåtelsen av tomträtter, utan det kulturhistoriska värdet gäller byggnaden och inte marken. Därför träder skyddet i kraft först vid försäljningen, vilket är en allvarlig brist som riskerar att underminera vårt kulturarv. Plan- och bygglagen ställer tydliga krav på varsamhet vid ändring av byggnader med kulturhistoriskt värde. Men om dessa krav inte är en del av prövningen vid upplåtelser blir det ett spel med höga insatser. Vi riskerar att aktörer utan rätt kompetens eller vilja får ansvar för byggnader som kräver antikvarisk omsorg. Ett felaktigt renoveringsbeslut kan förstöra värden som inte går att återskapa.

Vi måste därför fråga oss: Är dagens ordning verkligen tillräcklig för att skydda dessa värden? Jag menar att svaret är nej. Vi behöver ett system där kulturhistoriska värden är en central del av prövningen redan vid upplåtelsen. Det handlar om att ställa krav på dokumenterad erfarenhet, antikvarisk kompetens och ekonomisk förmåga. Det handlar också om att införa tydliga kontrollpunkter och sanktioner vid avtalsbrott.

Stockholm har en skyldighet att värna sitt kulturarv. Det är inte bara en fråga om estetik, utan det är en fråga om identitet, turism och långsiktig hållbarhet. Om vi inte agerar nu riskerar vi att förlora det som gör vår stad unik. Jag uppmuntrar därför finansborgarrådet att ta initiativ till skärpta regler och en mer proaktiv strategi för att skydda våra kulturhistoriska byggnader.

Anförande nr 3

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Tack så mycket, Sergej, för interpellationen! Stockholms stad följer gällande lagstiftning i de här frågorna. När det gäller själva byggnaderna, som kan vara klassade med olika kulturhistoriska värden, handlar det om att man sköter om sin fastighet. Det handlar mycket om bygglovsansökningar på stadsbyggnadskontoret i de fall man skulle vilja

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

förändra någonting. Där har staden naturligtvis ett stort ansvar för att se till att detta inte sker utan hänsyn till det kulturarv som vi vill bevara. Men om vi skulle vilja utdöma viten, på något sätt tvångsinköpa en fastighet eller tvinga en fastighetsägare till förbättringar går inte detta med dagens lagstiftning.

Jag vill dock påvisa att staden i mångt och mycket har en väldigt god dialog och diskussion med dem som äger fastigheter med ett stort kulturhistoriskt värde. Det gäller dels stadens egna fastigheter – vi befinner oss till exempel just nu i en fastighet med ett stort kulturhistoriskt värde – dels de privatägda fastigheterna. Det kan antingen handla om enskilda individer eller företag och organisationer. De absolut flesta vill ta hand om de kulturhistoriska byggnaderna; det vill jag understryka. Det är ofta därför man en gång har blivit ägare till dem; man har ett genuint intresse för själva saken.

Tack än en gång för interpellationen! Jag hoppas att du är nöjd med svaret.

Anförande nr 4

S e r g e j S a l n i k o v (SD): Jag är långt ifrån nöjd. Kulturhistoriskt värdefulla byggnader kräver omfattande insatser. Det handlar inte bara om kapital utan också om kompetens och ansvarstagande. Svaret från finansborgarrådet visar att ekonomiska analyser görs inför upplåtelser. Men det görs ingen uppföljning efteråt, och det är där problemet ligger. Vad händer om en aktör hamnar i ekonomiska svårigheter eller går i konkurs? Då står vi där med halvfärdiga projekt och byggnader som riskerar att förfalla. Det är inte tillräckligt att kontrollera betalningsförmåga vid start, för projekt som rör kulturhistoriska byggnader är långsiktiga och komplexa. De kräver kontinuerlig uppföljning av ekonomisk ställning, skuldsättning och rättsliga tvister. Annars riskerar vi att hamna i en situation där staden får ta över skadade byggnader och kostnader landar på skattebetalarna.

Som ett exempel kommer jag att referera till er favorit: Tunastiftelsen och Lillsjönäs herrgård, som är blåklassad. Det betyder att det är en av de mest kulturhistoriskt värdefulla byggnader vi har. Ändå står den i dag och förfaller. Frågan är varför. Det beror på att majoriteten överlät den till Tunastiftelsen, en aktör som enligt exploateringskontorets egen vandelsprövning bedömdes ha osäker genomförandeförmåga. Den externa konsult som anlätades vid prövningen var tydlig med att stiftelsen saknar erfarenhet av projekt av denna omfattning. Stiftelsen har ingen dokumenterad projekthistorik, och finansieringen bygger på en väldigt svag modell, där 80 procent skulle tas upp via lån och 20 procent finansieras via eget kapital. Likviditeten var kritisk redan vid prövningen, då kassan uppgick till cirka 1 miljon kronor medan projektet beräknades kosta upp till 22 miljoner. Majoriteten gick ändå vidare. Vad blev då resultatet? En blåklassad herrgård som står och förfaller.

Historien tar tyvärr inte slut där. Nu, några år senare, kan vi med facit i hand konstatera att stiftelsen inte har genomfört någon renovering alls och att herrgården står och förfaller. Majoriteten och kontoret har inte gjort några som helst uppföljningar eller uppföljande analyser av den ekonomiska situationen kring stiftelsen trots att det borde

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

ha varit en självklar del av ansvarsutövningen. Dessutom saknas stiftelsens årsredovisningar för räkenskapsåren 2021, 2022 och 2024 hos länsstyrelsen. Detta är handlingar som är avgörande för oss medborgare om vi ska kunna bedöma den ekonomiska ställningen. Det står även i direkt strid med både bokföringslagen och årsredovisningslagen, som kräver att stiftelser upprättar och offentliggör sina årsredovisningar i tid. Att dessa dokument inte finns tillgängliga är inte bara en formell brist utan också ett tecken på bristande kontroll och transparens i hanteringen. Att ingen uppföljning från staden görs är rent ansvarslöst.

Lillsjönäs är inte ett isolerat fall. Så sent som i går kunde man läsa en artikel om att samma mönster finns i Bromma. Det är Gula villan, Kvarnstugan, Smedstugan, Bällstalundsskolan och andra kulturbyggnader som tyvärr står och förfaller. Något måste man göra åt det.

Anförande nr 5

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Jag vill ändå förtydliga en sak eftersom Sergej hänvisar till majoriteten: När det gäller just Tunastiftelsen och Lillsjönäs gård såldes den under den förra majoriteten. Det fanns en ambitiös plan från borgarrådet Wedin på att det skulle bli bostäder. Det gick om intet. Sedan överlät man det hela från fastighetskontoret till exploateringskontoret, men man hittade fortfarande ingen verksamhet. Vi ville återremittera ärendet för att se över om man skulle kunna använda fastigheten till någonting annat. Men sedan gick den dåvarande majoriteten vidare och genomförde försäljningen.

Nu gäller det att hantera detta och se till att lokalerna faktiskt renoveras. Man visste vid försäljningen att de var i oerhört dåligt skick. Stiftelsen har kravet på sig att renovera fastigheten. Den ska öppnas upp så att området tillgängliggörs för allmänheten, och stiftelsen ska vårda fastigheten. Men bara för att fastigheten står på en tomträtt har vi i staden ingenting som vi kan göra där.

Det man skulle kunna göra, om man backar bandet, är att fråga sig om försäljningen var så klok i sig. Men nu är fastigheten såld, och då måste man säkerställa att aktören sköter sig. Det är det som är målet från stadsbyggnadskontorets sida. Det handlar om att aktören de facto gör renoveringarna och går vidare i det som den är ålagd att göra. Men staden har inga verktyg i tomträttslagstiftningen för att kunna utdöma något vite eller ta tillbaka huset.

Vad händer då om det skulle gå så långt som Sergej är inne på, det vill säga en konkurs? Då går fastigheten ut på exekutiv auktion. Då finns det andra som kan köpa den, eller så kan staden räcka upp handen och köpa den. Det går nog att åtgärda vid ett sådant scenario. Men det vi vill åstadkomma är att den som har köpt fastigheten de facto tar hand om sin fastighet med det kulturhistoriska värdet, som var väl känt vid köpet av fastigheten. Vi är väldigt måna om att köparna tar hand om sin fastighet.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Anförande nr 6

S e r g e j S a l n i k o v (SD): Jag skulle givetvis ha behövt förtydliga att det var en annan majoritet som fattade beslutet 2021. Men frågan är vad man kan göra med just den här fastigheten eller med det här tomträttsavtalet här och nu. Man skulle kunna riva upp det, helt enkelt. Det kan vara svårt, men det går.

Frågan är också vad som händer om företaget går i konkurs. I det här fallet är det en stiftelse, så reglerna är lite annorlunda. Det är inte lika hårt reglerat som i exempelvis aktiebolagslagen, där det finns regler om förbrukat eget kapital och så vidare. I fallet med en konkurs kan det ta månader eller år att ta det hela från ax till limpa i ett konkursförfarande. Under dessa perioder kan fastigheten stå och förfalla på samma sätt som före konkursen. Man måste alltså vara proaktiv i stället för reaktiv i det här fallet.

Jag har samlat några kloka åtgärder som ni kan ta med er i majoriteten och implementera. Vad är det då som krävs?

För det första: transparens. När majoriteten överlåter kulturfastigheter måste det ske med full insyn i aktörernas kompetens och finansiering. Lillsjönäs visar vad som händer när detta brister. Som jag nämnde i ett tidigare anförande har man på exploateringskontoret själv sagt att aktören inte kan genomföra projektet. Aktören saknar finansiering, den saknar kunskap och den saknar allt som hade behövts. Men ändå gick man vidare med denna aktör.

För det andra: långsiktiga strategier. Vi behöver ha en tydlig plan i staden för hur kulturbyggnader ska bevaras med prioriteringar, tidsramar och finansieringsmodeller som faktiskt fungerar.

För det tredje: samarbete. Hembygdsföreningar, privata aktörer och civilsamhället måste involveras. Det finns goda exempel, som Stora Sjövillan vid Äppelvikens kaj, där en privat ägare har gått in och räddat en byggnad från förfall.

Jag har därför en uppmaning till majoriteten, nuvarande majoritet och framtida majoriteter: Gå hem, gör hemläxan och visa att ni har både viljan och verktygen för att bevara vårt kulturarv! Det räcker inte med vackra ord i strategidokument, utan det krävs handling, uppföljning och ansvar. Stockholm förtjänar bättre än politisk passivitet. Nu är det dags att sluta blunda. Ta ansvar och agera innan fler kulturarv blir ruiner och fler löften blir tomma ord!

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

§ 2 Interpellation av Sergej Salnikov (SD) till bostads- och fastighetsborgarrådet Clara Lindblom (V) angående stadens arbete med att lokalisera och nyttja fastigheter som skyddsrum

Anförande nr 7

Borgarrådet M a t t s s o n (V): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 8

S e r g e j S a l n i k o v (SD): Vi befinner oss i ett säkerhetspolitiskt läge som är det mest osäkra sedan kalla kriget. Kriget i Europa har påmint oss om att civilbefolkningens skydd inte bara är en abstrakt fråga utan en central del av totalförsvaret. Skyddsrum är inte en historisk kvarleva från 1900-talet utan en konkret trygghetsgaranti för medborgarna. I dag saknar omkring en fjärdedel av Stockholms befolkning tillgång till skyddsrumspplatser; det är ett faktum som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har konstaterat. Sedan 2002 har inga nya skyddsrum byggts, samtidigt som staden har vuxit med hundratusentals invånare.

I regeringens utredning *Ett stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap* pekas det på behovet av att stärka skyddet för civilbefolkningen. Det omfattar både upprustning av befintliga skyddsrum och utveckling av nya lösningar. Befintliga strukturer som tunnlar, parkeringsgarage och andra underjordiska utrymmen kan anpassas, vilket är både snabbare och mer kostnadseffektivt än nybyggnation.

Skyddsrumsförfrågan är en del av ett större arbete med att stärka det civila försvaret. Det krävs långsiktig planering, samordning och prioritering för att säkerställa att befolkningen har tillgång till skydd när det behövs. Det är också en fråga om att integrera skyddsrumspanering i stadsutvecklingen. När nya bostadsområden byggs och när nya infrastruktursatsningar görs måste skyddsaspekten finnas med från början. Det är viktigt att framhålla att skyddsrum inte bara är en fysisk struktur utan en del av ett system som omfattar information, underhåll och tillgänglighet. Ett skyddsrum som är igenbommat eller i dåligt skick fyller ingen funktion. Därför är inventering och statusbedömning avgörande i frågan.

Sammanfattningsvis visar dagens situation att vi står inför en betydande utmaning. Det handlar om att säkerställa att skyddet för civilbefolkningen är robust och anpassat till dagens verklighet.

Anförande nr 9

Borgarrådet M a t t s s o n (V): Ordförande och fullmäktige! Jag välkomnar interpellantens engagemang i frågan om skyddade utrymmen för civilbefolkningen vid krissituationer. Det är ett viktigt ämne med tanke på dagens säkerhetspolitiska läge.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Samtidigt skulle jag vilja påpeka, precis som det står i svaret på interpellationen, att frågeställningen är lite felriktad i förhållande till de utmaningar som staden och landet står inför. Det verkar som att interpellanten bortser från att ansvaret för skyddsrum är uppdelat mellan stat och kommun. Detta är särskilt anmärkningsvärt eftersom ditt parti är samarbetsparti till nuvarande regering, vars engagemang verkar begränsa sig till satsningar på Försvarsmakten och inte gälla det civila försvaret i lika hög grad. Detta påverkar inte bara befolkningens trygghet utan kan också riskera att slå särskilt hårt mot dem med minst ekonomiska marginaler i händelse av kris.

Stockholm har en lång tradition av att arbeta med civil beredskap. Många av stadens skyddsrum byggdes ut för länge sedan, under kalla kriget, men vi har fortsatt att förvalta dem. Jag vet att fastighetskontoret och fastighetsnämnden har gjort en inventering av skyddsrummen under den här mandatperioden. I kommunal ägo finns över 700 000 skyddsrumspplatser, och det finns planer framåt för dem. Man har också nyligen iordningställt och rustat några av de stora befolkningsskyddsrummen eller specialskyddsrummen, som jag har fått lära mig att de heter. Det gäller bland annat Igeldammsgaraget och Torsgatan. Man har nyligen fattat beslut om Konserthusgaraget, där 4 000 personer får plats. Det ska också sägas att de privata fastighetsägarna är ansvariga för att ordna skyddsrum för sina egna fastigheter, och de tar på sig det ansvaret i lite olika grad.

Sverigedemokraterna lyfter frågan samtidigt som ansvaret ligger på fastighetsnämnden. Ni vill själva i ert budgetförslag till exempel göra en nedskärning på 10 miljoner på fastighetskontoret. Det skulle inte underlätta arbetet med att iordningställa skyddsrum.

Anförande nr 10

S e r g e j S a l n i k o v (SD): Tack för svaret! Det blir dock lite tragikomiskt att ni varje gång vi debatterar något stort börjar prata om regeringens ansvar. Regeringen och staten har absolut ett ansvar här. Du nämnde själv Igeldammens parkeringsgarage och garaget vid Konserthuset. I båda dessa fall fick staden full tacksägelse från staten för att rusta upp skyddsrummen – full tacksägelse!

Stockholm är landets största stad med flest invånare, flest arbetsplatser och störst ansvar vid en kris. Inventeringen visade som sagt att det finns cirka 735 000 skyddsrumspplatser. Det kan låta mycket, men det räcker inte till alla stockholmare. Dessutom är många befintliga skyddsrum i behov av omfattande upprustning. Svenska Bostäder har uppskattat att det krävs cirka 45 miljoner för att åtgärda dessa skyddsrum under tre år. Och det är bara *ett* bolag; vi har ytterligare en massa kommunala bolag som har andra fastigheter i sitt ägo. Till detta kommer även kostnader för allmännyttan, privata fastigheter och annat. Det visar att behovet är betydande och att kostnaderna är höga.

Utredningen som jag refererade till tidigare framhåller att skyddet för civilbefolkningen måste stärkas. Det innebär inte bara att rusta upp befintliga

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

skyddsrum utan också att identifiera nya skyddade utrymmen. Tunnlar, garage och underjordiska anläggningar är exempel på strukturer som kan anpassas för detta ändamål. Det ekonomiska perspektivet är givetvis centralt. Kostnaderna för upprustning är omfattande, och det kräver en tydlig finansieringsmodell. Historiskt har som sagt staten stått för kostnader för befolkningsskyddsrummen, och det är en ordning som har fungerat. Som jag sa tidigare fick fastighetsnämnden full täckning från staten för att renovera och rusta upp dessa skyddsutrymmena i Igeldammens parkeringsgarage och Konserthusets garage.

Frågan är komplex och kräver både nationell och lokal samverkan. Det handlar om att säkerställa att skyddet är tillgängligt när det behövs. Det är också en fråga om rättvisa – alla medborgare ska ha samma möjligheter till skydd oavsett var de bor i Stockholm eller vilken ekonomisk situation de befinner sig i.

Sammanfattningsvis: Inventeringen är en tydlig signal om att vi har ett stort arbete framför oss. Det handlar om att prioritera, planera och säkerställa resurser för att möta de behov som finns.

Anförande nr 11

Borgarrådet Mattsson (V): Ordförande! Sverigedemokraterna verkar tycka att det är jobbigt när vi pratar om vad regeringen gör. Men Sverigedemokraterna är trots allt ett samarbetsparti till regeringen, så det är inte så konstigt att detta kommer upp då och då. Det gäller speciellt i en fråga som skyddsrum, där det finns ett statligt ansvar och där kommunerna har ett ansvar. Det är inte konstigt att man lyfter det. Jag har själv försökt söka lite i ert budgetförslag i den här salen, och där finns inga större satsningar på eller investeringar i skyddsrum. Det är därför intressant att du lyfter frågan.

När det gäller att inventera olika tunnlar och så vidare som skulle kunna användas som skyddsrum vill jag påpeka att det är staten och MSB som bestämmer och utser var det ska byggas nya skyddsrum. Det kan inte vi som kommun göra. Ansvaret för att stärka skyddet för civilbefolkningen framöver är framför allt statens. I den senaste budgetsatsningen på det civila försvaret var det 100 miljoner för alla kommuner att dela på. Precis som du sa, Sergej, har Svenska Bostäder ett behov på 45 miljoner, och detta är bara ett av Stockholms bostadsbolag. Det är tydligt att det behövs stora investeringar och stora ekonomiska satsningar på skyddsrummen; det kan vi vara överens om. Men kommunen kan inte ensam axla det här ansvaret.

Anförande nr 12

Sergej Salnikov (SD): Du pratar om dålig ekonomi i Svenska Bostäder, men gissa vem som har styrt bolaget de senaste tre åren! Om det hade styrts på ett bättre sätt skulle det kanske finnas lite mer pengar där.

När allt kommer omkring är det ändå du, borgarrådet Mattsson, som är fastighetsborgarråd. Du är det nytilträdde fastighetsborgarrådet. Du satt med på

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

sammanträdet med fastighetsnämnden när vi fattade beslut om att rusta upp Konserthusgaraget med fullt täckning från staten. Det är absolut MSB som bestämmer var någonstans man ska bygga nya skyddsrum, men det är inte MSB som bestämmer vilka fastigheter som ska rustas upp. Det är fastighetsägaren som bestämmer. Jag har givetvis varit i kontakt med MSB, och detta är precis vad de hänvisar till.

Utöver bristen på skyddsrum och behovet av upprustning finns en annan dimension, och det är innovation. Hur kan vi snabbt och kostnadseffektivt öka antalet skyddade utrymmen? Stockholm växer, och nya infrastruktursatsningar genomförs. Det gäller som sagt tunnlar, garage och underjordiska anläggningar. Samtidigt är underskottet på skyddsrum akut. Att bygga nya skyddsrum i samma takt som staden växer är både dyrt och tidskrävande. Däremot kan befintliga strukturer användas. Ett exempel är arbetstunnlar i nya Östbergatunneln, som kan anpassas för skyddsändamål. Det är något som vi explicit har motionerat om för inte så länge sedan. Utredningen lyfter fram just detta att befintliga strukturer bör kartläggas och anpassas. I det här fallet är det inte MSB som bestämmer, utan det är fastighetsägaren – i fallet med arbetstunnlarna SVOA. Det är en möjlighet att snabbt öka kapaciteten och antalet skyddsrum. Det handlar inte bara om att det skulle kunna anpassas, utan staden skulle eventuellt även kunna få full täckning från MSB, alltså staten, vilket jag nämnde tidigare. Det var detta man fick för Igeldammens parkeringshus och Konserthusgaraget.

Innovation handlar också om att tänka långsiktigt. När nya byggprojekt planeras bör skyddsaspekten integreras från början. Det är mer kostnadseffektivt än att försöka anpassa något i efterhand. Man ska tänka på detta från första början. Det handlar om att se skyddsrum som en del av samhällsplaneringen och inte som ett separat projekt. Skyddsrumsförslaget är en del av totalförsvaret och kräver långsiktig planering. Det handlar om att integrera skydd i stadsutvecklingen och se till att lösningar finns på plats innan behovet uppstår. Det är också en fråga om att använda resurser effektivt och att dra nytta av den infrastruktur som redan finns.

Sammanfattningsvis är innovation en nyckel för att möta de behov som finns. Det handlar om att tänka nytt, att använda befintliga resurser, att planera för framtiden och att inte skylla ifrån sig på staten.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

*§ 3 Interpellation av Theréz Randquist (M) till trafikborgarrådet Lars Strömgren (MP)
om att staden bättre bör uppmärksamma viktiga temadagar*

Anförande nr 13

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 14

T h e r é z R a n d q u i s t (M): Ordförande, fullmäktige och trafikborgarrådet! Tack för svaret! Jag förstår det inte riktigt, men jag väljer att snälltolka det. Vi kan konstatera att den 37,5 meter höga Obeliskens är en symbol för Stockholm, en symbol som är visuell både för oss stockholmare och stadens besökare. Vi kan också konstatera att konstnärens, Edvin Öhrströms, intentioner med konstverket redan från början var just ljussättningen.

Den nuvarande LED-belysningen installerades i samband med renoveringen 2015–2017 just för att färgerna ska vara starka och kunna varieras. I maj 2018, för sju och ett halvt år sedan, beslutade trafiknämnden att Obeliskens inte bör skifta färg annat än undantagsvis – om det skulle vara en återkommande händelse som kan vara viktig för staden eller nationen.

I sitt svar skriver borgarrådet att Orange Day är en mycket viktig dag att uppmärksamma men att det finns många andra viktiga dagar och att det kan bli svåra gränsdragningar om vad som bör uppmärksammas eller inte. Låt mig då med fakta både förtydliga, förenkla och informera dig så att Obeliskens kan lysa orange på den årliga Orange Day den 25 november! Orange Day infaller som sagt alltid den 25 november och har gjort så sedan 1999. Det är dagen då FN uppmärksammar våld mot kvinnor och uppmanar hela världen att manifesteras just mot detta. Som en ljus och optimistisk färg representerar orange en värld fri från våld mot kvinnor och flickor.

Jag förstår inte alls den svåra gränsdragningen. Anser trafikborgarrådet fortfarande att Orange Day inte ska uppmärksammas på Obeliskens den 25 november 2025?

Anförande nr 15

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Tack så mycket, interpellanten, för frågan! Jag vill börja med att säga att svaret på intet sätt försöker säga att Orange Day inte är en viktig dag. Men svaret utgår ifrån att Obeliskens eller *Kristall, vertikal accent i glas och stål* av Edvin Öhrström är ett konstverk. Konstnärens intention är att det ska kunna lysas upp med olika färger, men snarast utifrån årstidens eller stadens färger. I övrigt var inte konstnärens intention att man med färgsättningen skulle uppmärksamma någon specifik händelse.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Det finns flera sätt som vi kan uppmärksamma viktiga dagar på under året i staden. Som jag inledde med att säga är Orange Day en jätte viktig dag. Den belyser problem som vi absolut inte tar lätt på. Det gjordes en renovering av Obeliskens 2018 som innebar att man kan göra det som konstnären ursprungligen ville, det vill säga lysa upp den i olika färger. Men vi tar restriktivt på att använda ljussättningen till något utöver det som konstnären hade tänkt sig när han skapade sitt verk, det vill säga att spegla stadens färger, årstiden och så vidare.

Vi gjorde emellertid ett undantag när den fullskaliga invasionen av Ukraina från Ryssland skedde. Då lyses Obeliskens upp extra för att uppmärksamma detta. Men också trafikkontoret menar i sina riktlinjer att vi ska vara restriktiva med att använda Obeliskens för att uppmärksamma enskilda händelser. Det handlar dels om att det blir en gränsdragning i relation till olika viktiga händelser, dels om att konstnären grundidé bör respekteras. Det bör vara något som vi från politiken inte går in och adderar saker till. I och med det vill jag hänvisa till kommunstyrelsens förslag och mitt svar.

Anförande nr 16

Theréz Randquist (M): Ordförande! Jag ska tydliggöra: Mäns våld mot kvinnor är inte en isolerad fråga utan något som angår hela samhället. Våldet drabbar inte alla på samma sätt, och alla har inte heller samma förutsättningar att ändra sin situation. Våld mot kvinnor innefattar bland annat våld i nära relationer, psykiskt, fysiskt, sexuellt och ekonomiskt våld, hedersrelaterat våld, stalkning, kvinnlig omskärelse, sexuella trakasserier, hot på arbetsplatser, människohandel och påtvingad prostitution.

När Orange Day instiftades av FN:s generalförsamling var det en påminnelse om deklarationen om avskaffande av våld mot kvinnor, som antogs 1993. I resolutionen slår man också fast att våld mot kvinnor är ett hinder för jämställdhet i samhället i både juridisk, social, politisk och ekonomisk mening. Våld mot kvinnor är enligt resolutionen handlingar som orsakar fysisk, sexuell eller psykologisk skada oavsett om det sker i det offentliga eller i privata sammanhang. Många av de utsatta kvinnorna har barn. Att manifesteras mot våld mot kvinnor är också att stå upp för de våldsutsatta barnen.

Våld mot kvinnor är ett stort samhällsproblem som orsakar stort lidande för både inblandade och närstående. Brå säger följande i den nationella strategin: För att bekämpa och förebygga mäns våld mot kvinnor måste kunskaper i frågan ökas. Att synliggöra, aktivt ta ställning och visa ett engagemang är därför oerhört viktigt för att få till en förändring. Andelen dödligt våld mot närstående i en parrelation ökar. Det dödliga våldet i nära relationer utgör den mest extrema formen av mäns våld mot kvinnor.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Det här är en viktig händelse för staden och nationen. Anser trafikborgarrådet fortfarande att Orange Day inte ska uppmärksammas på Obeliskens den 25 november 2025?

Anförande nr 17

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Jag skriver under på allt som föregående talare har sagt om behovet vi har av att uppmärksamma de här frågorna. Vi ska på alla olika sätt vi kan i våra verksamheter och i vår kommunikation uppmärksamma och driva på för en förändring och ta itu med frågorna kring mäns våld mot kvinnor.

Men i det här fallet handlar det om ett konstverk som en konstnär har skapat utifrån en konstnärlig idé och en intention. Det var ursprungligen tänkt att man skulle kunna lysa upp konstverket i olika färger. Den tidens teknik tillät inte det, utan det blev möjligt först 2018. Det finns många frågor som vi skulle kunna uppmärksamma genom att tända Obeliskens och låta den lysa i olika färger. Men vi bedömer inte att det är vad konstnären hade tänkt sig med verket. Det är den inställning vi har. Konsten ska vara fri, det ska vara armlängds avstånd och konstnärens idéer ska respekteras. Därför svarar vi på frågan att vi ser att vi kan uppmärksamma detta på flera sätt, men vi föreslår inte att man ska lysa upp det här konstverket med anledning av Orange Day. Det är det svar som vi ger.

Återigen: Detta ska på intet sätt tas som något slags tecken på att vi inte tycker att de här frågorna är viktiga. Vi jobbar ständigt med att lyfta frågorna och förbättra förutsättningarna och villkoren för dem som är utsatta för den här typen av våld. Och det kommer vi fortsätta att göra.

Anförande nr 18

T h e r é z R a n d q u i s t (M): Ordförande! Det förvånar mig faktiskt att du, Lars Strömberg, som styr i Stockholms stad i dag inte ställer upp på att manifesteras mot våld mot kvinnor på en sådan här central plats i staden med ett konstverk som symboliserar Stockholm och som skapades för att kunna användas med ljussättningar. Det står ingenstans i konstnärens intentioner att det här inte skulle vara görligt.

Orange Day är sedan 1999 en återkommande dag den 25 november. Det är en viktig dag att uppmärksamma för staden och nationen. FN uppmanar bland annat regeringar, organisationer och kommuner att globalt manifesteras för att förebygga och stoppa våldet mot kvinnor och flickor i världen. Mäns våld mot kvinnor sträcker sig över lands-, klass- och åldersgränser. Stockholm och världen ser inte ut som de gjorde i maj 2018. Antingen vill man att kvinnor ska leva sina liv i frihet och är villig att stå upp för det eller så ställer man sig på förövarens sida.

En av tre kvinnor i världen utsätts under sin livstid för fysiskt eller sexuellt våld. Under jul och nyår ökar dessutom våldet i hemmen i Sverige. Att uppmärksamma mäns våld

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

mot kvinnor är viktigt. Det signalerar till dem som är utsatta att de inte är ensamma, och det tydliggör att hjälp finns att få. Förra året lyste Göteborg upp flera av stadens mest kända byggnader på Orange Day. Då borde även Sveriges huvudstad kunna göra det i år. Det handlar i slutändan egentligen om viljan.

Själv står jag på de utsatta kvinnornas sida. Svaret på interpellationen visar tyvärr att kampen måste fortsätta. Ett tips som jag kan ge dig, Lars Strömgren, är att lyssna på din partikompis Alice Bah Kuhnkes tal i Europaparlamentet i förra veckan då hon pratade just om mäns våld mot kvinnor. Hon sa bland annat: Vi måste göra mer. Vi måste ta ansvar för vad som formar våra pojkar. Och vi måste bryta mönstret. Vi måste visa var vi står.

Du har fortfarande 22 dagar på dig att se till att Obeliskens lyser orange den 25 november och visa att vi politiker i Stockholms stad aktivt tar ställning mot våld mot kvinnor.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

§ 4 Interpellation av Andréa Hedin (M) till social- och trygghetsborgarrådet Alexander Ojanne (S) om nya HVB-hem i tätbebyggda områden

Anförande nr 19

Borgarrådet O j a n n e (S): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 20

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande och fullmäktige! Under våren var vi många som fick möta den oro som uppstod när boende i Ekhagen fick veta att de modulhus som ursprungligen var tänkta att inrymma nyanlända skulle göras om till HVB-hem. Det var kanske inte HVB-hemmet i sig som medförde den största oron utan snarare bristande underlag, bristen på risk- och konsekvensanalys och den S-ledda majoritetens brist på engagemang när det gällde att bemöta de närboende.

Vi har ett stort antal barn i den här staden som behöver omhändertas, och därmed behövs också fler platser på HVB-hem – det vet vi. Men vi har ett ansvar för att säkerställa att de här verksamheterna öppnar med stor varsamhet om både målgruppen och de närboende. Det handlar om trygghet, säkerhet och varaktighet. Om en verksamhet ska öppna för en grupp individer med riskbeteende, som även i vissa fall skulle kunna antas vara rymningsbenägna, bör frågan om placering av boendet ha diskuterats i den kontexten. Är det rimligt att boendet för unga killar på väg in i exempelvis gängkriminalitet ska ligga ett stenkast från busshållplats, tunnelbana och motorväg? Vad säger andra aktörer, exempelvis polisen? Om detta råder fortfarande viss oklarhet.

Boendet invigdes före sommaren men har enligt uppgift stått tomt till fram häromveckan, och nu börjar de första killarna flytta in. Jag undrar därför: Hur ser det ut med personaltätheten, det vill säga hur många ungdomar per heltidsanställd är det nu? Finns det någon dialog med polisen efter sommaren i den här specifika frågan? Och varför dröjde det så många månader från invigningen i juni till inflyttning nu i oktober? Var det någonting som inte var på plats?

Anförande nr 21

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Tack, Andréa Hedin, för interpellationen i den här viktiga frågan! Är det något vi har sett i samhället under de senaste 20–30 åren är det hur man har privatiserat och slagit sönder välfungerande verksamheter. En av de saker som aldrig borde ha privatiserats är just HVB-hem för unga. Detta är en grupp sårbara människor som behöver stabilt stöd och som absolut inte ska vårdas av personer som driver verksamhet av vinstintresse eller på verksamheter som drivs direkt av gängkriminella, vilket vi vet är ett stort samhällsproblem just nu. Vi vet att vi har HVB-hem som drivs av gängkriminella där vi placerar barn och unga för att de inte ska hamna i kriminalitet.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Det finns mycket som jag är stolt över att vi har gjort under den här mandatperioden. Det är otroligt många bra saker som vi gör. En av dessa saker är att vi har tagit tillbaka, eller i alla fall börjat ta tillbaka, den demokratiska kontrollen över HVB-hemmen. Vi har börjat bygga egna HVB-hem, i egen regi. Det här kommer att bli otroligt bra.

Det är precis som Andréa Hedin var inne på i debatten: Nu är detta HVB-hem öppet. Planen var hela tiden att det skulle öppna under hösten, men det tog kanske lite längre tid än vad som var planen från början. Det beror på en brandinspektion som drog ut lite grann på tiden. Vi var ungefär en månad efter i planen. Men i övrigt rullade det på enligt plan. Det finns placeringar där.

Det fanns en oro i början av våren; det håller jag med om. Mycket av den beror på den direkta skräckpropaganda som bedrevs från Moderaterna, där man gick ut och sa: Nu kommer gängkriminella att flytta in i Ekhagen! Det var helt missvisande och felaktigt – något som vi fick förklara. Det fanns då en namninsamling mot boendet. Om man går in och läser på föreningen Ekhagens hemsida kan man se hur de nu skriver att Stockholms stad med detta gör en unik satsning på kompetens och personaltäthet. Föreningen har informationsmöten där man får lämna förslag på vad man vill att man ska göra i övriga lokaler i fastigheten, för fastigheten är lite större än vad HVB-hemmet har behov av. Och man är väldigt konstruktiv i diskussionen. Föreningen har kommit in med förslag på kulturskola, omklädningsrum med dusch och toalett för fotbollsspelare, gästbostäder för universitetslärare och forskare och studentbostäder. Föreningen och de boende är en väldigt aktiv och fungerande part. Den oro som inte minst underblåstes av Moderaterna i våras är alltså nu borta.

Framför allt finns det en konstruktiv kraft i området, där vi jobbar med hur vi ska se till att det här blir bra för Stockholm och bra för Stockholms unga.

Anförande nr 22

Borgarrådet H e d i n (M): När jag ser socialborgarrådets svar och när jag hör socialborgarrådet här i talarstolen undrar jag om han och hans medarbetare har läst och preppat rätt underlag. Jag har alltså inte ställt några frågor om driftsform – inte en enda. Trots det har den större delen av interpellationssvaret och det jag får höra i talarstolen fokus på just detta. Då blir frågan: Hur kommer det sig att man pratar om det och inte svarar på de frågor som jag egentligen ställde, det vill säga hur bemanningen ser ut? Är det för att man inte vet? Jag frågar i min interpellation vilka säkerhetsåtgärder som har vidtagits. Har det inte vidtagits några säkerhetsåtgärder? Det har man inte nämnt något om i interpellationssvaret. Jag frågar också om det är fler modulbostäder som är tänkta att ställas om till HVB-hem. Det svarar man inte heller på.

Det måste in en rättelse av påståendena här. Det är inte Moderaterna som har skrämt upp de boende i Ekhagen, och det vet socialrådet. Det är boende som har sökt svar från majoriteten när de inte har förstått beslutsunderlagen, och Moderaterna har svarat på frågorna i brist på svar från majoriteten. När man tittar på beslutsunderlaget ser man

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

rätt snabbt vad som saknas. Det finns ingen riskanalys, ingen konsekvensanalys och ingen trygghetsbedömning.

När jag ser det tunna beslutsunderlaget ser jag att det är långtifrån så jag vill jobba som medborgarnas representant. Även om man inte håller med om ett beslut ska man som medborgare kunna förstå vad beslutet grundas på. Det här är någonting som går igen. Det gäller inte bara Ekshagen, utan det gäller också det boende för missbrukare som har öppnat i Hjorthagen. Där har vi precis samma diskussion. Det får mig att fundera på hur socialborgarrådet kan ta så lätt på de socialpolitiska besluten i den här staden. Detta berör trots allt många av våra absolut mest utsatta individer, samtidigt som det också kan påverka närboende i väldigt stor utsträckning.

Jag kommer tillbaka till de frågor som jag har ställt tidigare, det vill säga: Vilka säkerhetsåtgärder finns? Hur ser bemanningen ut? Och kommer det att bli fler HVB-hem där det i dag är modulbostäder?

Anförande nr 23

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Låt oss gå tillbaka till hur det lät i våras. Det var Moderaterna och Andréa Hedin som uttryckligen gick ut i medierna, i Mitt i, och sa att det skulle flytta in gängkriminella i Ekshagen och att ingen information hade getts till nämnden. Jag visade då journalisterna att det redan i protokollet från januari fanns information till nämnden. Beslutet fattades också sedan i nämnden om att hyra just den här lokalen senare under våren. Informationen fanns alltså där hela tiden.

Jag fick lugna ned den stämning som uppstod när man skickade artikeln där Andréa Hedin var ute och vevade i lokaltidningen till mig och frågade: Är det här sant? Vi hade otroligt många möten och samtal. Nu har vi fått de boende i Ekshagen att förstå vad det här är för någonting. Vi har en jättegod dialog med dem. Det känns otroligt bra. Det här är någonting som vände redan i våras.

Jag tycker också att det är kul att boendet i Hjorthagen kommer upp här som en liten gubbe i lådan. Jag skulle vilja slå ett slag för ett reportage på åtta sidor i det senaste numret av Situation Stockholm om just detta boende. Där kan man läsa vad det betyder för människor som länge har bott på gatan, som länge har bott på våra akutboenden, som har fastnat utanför våra system och som har levt med psykisk ohälsa eller med missbruk i en väldigt utsatt situation. Man får se vad det betyder för dem att få komma in till ett ställe där de kan låsa om sig. De har sin egen dusch och toalett. De har sitt eget kök där de kan laga mat. Vad betyder det för de människorna? Samtidigt intervjuas några boende i närområdet som kallar de här människorna för avskum och säger att de borde få flytta ut i skogen.

Jag undrar: Vilken sida står egentligen Moderaterna på? Hur kan man välja att inte stå upp för den person som är så utsatt att den behöver bo under en bro och i stället ställa sig på den andra sidan med dem som kallar de här människorna för avskum och tycker att de borde flytta ut i skogen? Fundera ett tag på vilken sida du står på, Andréa Hedin!

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Anförande nr 24

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Moderaterna står på stockholmarnas sida – på alla stockholmarnas sida. Det innebär också att man har koll på de beslutsunderlag som man har i sin nämnd. Det får finnas gränser för hur mycket man som styrande politiker kan fabricera ihop. Socialborgarrådet vet att vi hade skriftliga uttalanden på det här ärendet, vilket också var det som redogjordes för i medierna. Socialborgarrådet vet att jag använder orden ”unga på väg in i kriminalitet” eftersom det var det hans egen förvaltning hade skrivit in i ärendet.

Då blir det väldigt märkligt när man får det att låta som att man ska placera unga som har gjort något litet busstreck i periferin. För jag hoppas att socialborgarrådet inte menar att man lättvindigt ska placera unga i den här staden. Det är ett av de största ingrepp man kan göra mot ett barn och dennes familj.

Avslutningsvis kan jag inte låta bli att notera det extremt höga tonläget i den här talarstolen i kombination med att man fortfarande inte svarar på mina frågor. Hur ser bemanningen ut på boendet i dag? Vad säger polisen? Jag kan inte dra någon annan slutsats än att det beror på att man faktiskt inte vet och inte har bemödat sig att kolla detta. Det är inte okej när man omhändertar barn på det sättet.

Anförande nr 25

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Bemanningen på detta HVB-hem är mycket god. Den är nästan lite för god, men det har att göra med att det just nu inte är fullbelagt. Vi har betydligt mer personal än placerade där för tillfället.

På frågan om huruvida vi kommer att göra fler modulbostäder till HVB-hem finns det inget svar just nu. Vi ser hela tiden över vilka olika lokaler som står till buds. Men det kommer att bli fler kommunalt drivna HVB-hem i Stockholm. Det här är också en dialog som jag för med Andréa Hedins partikamrater i Socialdepartementet. Man är väldigt glad över att vi flyttar fram positioner, och man är glad över att vi öppnar upp de här platserna, för det råder brist på HVB-platser i samhället. Vi har ett mycket gott samarbete i just de här frågorna. Vi träffas fyra till sex gånger om året för att diskutera just hur platstillgången ser ut på Sis och HVB och vad vi kan göra tillsammans. Där har vi idéer som jag inte riktigt kan redogöra för än, men vi jobbar alltså ihop mellan Sis och kommunen för att se vad vi kan göra gemensamt för att skapa platser. Det finns en mycket god dialog om konstruktiva platser med konstruktiva parter, oavsett om det är från regeringssidan eller från stadens sida.

Med det sagt noterade jag också att det var väldigt svårt för Andréa Hedin att svara på frågan om vems sida hon egentligen står på och vem som tillhör Stockholm. Jag tycker att alla borde få i hemläxa att gå hem och läsa reportaget i Situation Stockholm. Det är åtta sidor som kommer att betyda mycket för er och er utveckling.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

§ 8 Frågestund

Fråga nr 1. Östlig förbindelse

Anförande nr 26

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Fru ordförande! Om Stockholm ska fortsätta att växa behöver stadens infrastruktur växa i takt med staden. Om vi ska minska genomfartstrafiken i innerstaden och öka framkomligheten måste man kunna köra runt staden. Det är därför en östlig förbindelse behövs.

Den 23 oktober, för drygt en vecka sedan skrev du och jag, Karin Wanngård, som representanter för de två största partierna här i kommunfullmäktige, under en avsiktsförklaring som syftar till att Stockholm ska få mer infrastruktur, inklusive en östlig förbindelse. Det är ett viktigt steg för att stärka Stockholms konkurrenskraft och framkomlighet.

Men innan bläcket hade torkat på avsiktsförklaringen meddelade ni i Socialdemokraterna att ni säger nej till Östlig förbindelse. Miljöpartiet och även Vänsterpartiet gick ut och sa samma sak, och helt plötsligt hade majoriteten sagt att den inte står bakom den avsiktsförklaring som vi ska anta i kommunfullmäktige.

Så här kan Stockholm inte styras. Det handlar om trovärdighet och ledarskap. Min fråga till dig, Karin, är enkel: Står du fast vid avsiktsförklaringen, ja eller nej? Kan man lita på det här styret?

Anförande nr 27

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Det korta svaret är naturligtvis ja, man kan lita på styret i Stockholm.

Det som den moderata regeringen tyvärr gjorde var att tvinga fram en avsiktsförklaring om Östlig förbindelse. Orsaken till detta är fördyringen av utbyggnaden av Stockholms tunnelbana och byggandet av Spårväg Syd, som är extremt viktiga infrastrukturprojekt i Stockholm. Det är fördyringar på uppåt 6 miljarder kronor, och där hade förhandlingspersonen från regeringen som krav att vi skulle skriva en avsiktsförklaring om Östlig förbindelse.

Jag är kraftigt emot Östlig förbindelse. Jag delar Trafikverkets analys att den är robust olönsam. Ni envisas också med att lägga den i en bergtunnel under nationalstadsparken, Christofer Fjellner, till en kostnad av minst 34 miljarder kronor. Den döms också ut som väldigt olycklig när det gäller klimatet och hur vi ska klara våra klimatkrav.

Vad innehåller då den avsiktsförklaring som vi, det vill säga en representant från majoriteten och en representant från oppositionen, har skrivit under?

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Avsiktsförklaringen säger att *om* regering och riksdag bestämmer sig för att besluta om detta olönsamma projekt ska Stockholms stad inte förhindra det när det gäller den gällande lagstiftningen. Detta har vi skrivit under på. Vi har skrivit under på något som redan gäller, det vill säga att vi ska följa svensk lag.

Anförande nr 28

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Nu argumenterar du som om en östlig förbindelse över huvud taget inte behövs, Karin. Har du försökt åka söder om staden, i Södra länken? Vet du hur många gånger den stängdes av under förra året? 240 gånger!

Jag kan säga att antalet stockholmare som ser behovet av en östlig förbindelse är betydligt större än det antal som tycker att den är ett problem. Och det konstigaste av allt i det här sammanhanget är: Finns det någon annan kommun där de styrande skulle svara ”Nej tack, det vill vi inte” när staten säger sig vara beredd att bygga och finansiera infrastruktur som är viktig för kommunen?

När det gäller den samhällsekonomiska kalkylen vet du precis lika väl som jag att den bygger på landsvägar och absolut inte tar någon hänsyn till en storstad, där ett avstängt körfält och en kö kan innebära att ambulansen inte kommer fram, att bussarna inte rullar och att människor inte kan ta sig till jobbet. Där har vi problemet.

Anförande nr 29

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det är olyckligt hur du argumenterar mot dig själv, Christofer. Argumenten för att bygga just Södra länken var ju att det skulle lösa trafikproblem. Uppenbarligen, utifrån din egen argumentation, har Södra länken inte löst några trafikproblem utan förorsakat fler trafikproblem. Då kanske man ska dra konsekvenser och slutsatser av det.

Det vi måste göra i samhället är att ställa om. Vi behöver inte den stora andel privatbilmilism som vi ser i Stockholm med omnejd. Vi behöver satsa på kollektivtrafiken. Vi behöver förändra vårt sätt att leva för att våra barn och barnbarn faktiskt ska överleva på den här jorden. Det är vad det handlar om. Östlig förbindelse skulle inte lösa detta. Vem ska åka där? Det är just detta som Trafikverket analyserar. Det är därför den är robust olönsam.

Anförande nr 30

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Det här är en helt annan typ av socialdemokrati än den jag hört tidigare. Socialdemokraterna var med och såg till att vi fick Södra länken, Norra länken och Förbifarten. Nu låter det nästan som att ni vill riva alltihop, Karin, men det är väl en del av problemet – att ni ger otroligt olika budskap.

Du skrev under avsiktsförklaringen, och några timmar senare gick Åsa Lindhagen ut och sa: Nej, vi kommer absolut inte att uppfylla det som vi har sagt. Vi ska till och

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

med motarbete detaljplaner. Och sedan sitter Jan Valeskog i en tv- eller radiodebatt och säger: Nej, nej, vi kommer absolut att göra det som krävs. Vi kommer absolut att göra de detaljplaner som förväntas av oss.

I texten står det explicit att parterna är överens om att bidra konstruktivt för att klargöra övriga förutsättningar för att skapa Östlig förbindelse, men det finns ingenting konstruktivt i något av det du säger här, Karin, och ingenting i det som Åsa Lindhagen har sagt.

Anförande nr 31

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Det är ingen hemlighet att alla tre partier som ingår i majoriteten, det vill säga Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, är emot Östlig förbindelse. Vi ser inte att den är ekonomiskt lönsam, och vi tar alltid ansvar för ekonomin.

Du vill alltså lägga drygt 34 miljarder kronor, Christofer – och det kommer att bli mycket dyrare än så – på en vägförbindelse som Trafikverket dömer ut, som är skadlig för vår natur och som också ska dras under nationalstadsparken. Hur du ska få tillstånd för detta övergår i alla fall mitt förstånd.

Det vi har skrivit under på är att vi ska fullfölja det som åläggs oss enligt svensk lag, om staten skulle besluta om Östlig förbindelse. Det är ingen hemlighet att Åsa Lindhagen kandiderar till riksdagen, och det är där beslutet fattas.

Fråga nr 2. Kommer Stockholm och borgarrådet att tacka ja till möte med den nationella samordnaren om frivillig återvandring?

Anförande nr 32

G a b r i e l K r o o n (SD): Under 2010-talet satt Socialdemokraterna i regering och lovade hela världens befolkning guld och gröna skogar. Bara ni tar er till Sverige kommer ni att få allt ni önskar er: gratis skola, gratis välfärd och gratis uppehälle.

Många människor tog det betet. De betalade hundratusentals kronor till flyktingsmugglare och tog sig hela vägen till Sverige, där de fick flyktingstatus. Men vad hände därefter? Jo, de blev bortglömda och placerade i utanförskapsområden. Många lever i utanförskap och är inte en del av samhället. Trots att vi lägger ofantliga resurser på dessa människor lyckas de inte komma in i samhället.

Många människor har börjat att tänka tanken: Är det inte dags för mig att återvända? Men hur ska jag göra det när alla mina pengar och min familjs pengar har använts för att jag skulle komma hit?

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Återvandringsbidraget ger en möjlighet att återvända med pengar i fickan och starta ett nytt liv. Avser du att ha ett möte med den nationella samordnaren för att möjliggöra denna insats i Stockholm, Alexander?

Anförande nr 33

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! När jag var ny i fullmäktige och de skulle förklara för mig vad frågestunden går ut på sa de: Du kommer att få kniviga frågor som du inte riktigt är beredd på. Det kommer aldrig att vara några enkla ja- eller nej-frågor. Ha, tji fick de! Här är det enkla svaret nej, vi kommer inte att ha ett möte.

Jag ska försöka brodera ut det lite mer. Det betyder inte att vi kommer att låta bli att informera någon som har intresse av att söka bidraget. Vi har alltid gett all information. Vi döljer ingen information för dem som kommer i kontakt med våra socialtjänster om det är någon som visar intresse, men vi kommer inte vara ute och marknadsföra det. Att detta inte är vår roll har jag varit väldigt tydlig med i mitt svar till samordnaren.

Om man kollar på internationella jämförelser och internationella erfarenheter ser man att de som nappar på återvändandebidrag framför allt är de som redan är ganska etablerade på arbetsmarknaden och som har ganska lätt att få ett nytt jobb, antingen i sitt forna hemland eller i ett annat land, och som därför lättare kan röra sig vidare.

Det enkla svaret på frågan är egentligen bara nej.

Anförande nr 34

G a b r i e l K r o o n (SD): Tack för svaret! Jag ställer alltid mina frågor som ja- eller nej-frågor. Jag fick lära mig i regionen att man bara får ställa ja- eller nej-frågor, men det verkar skilja sig åt.

Danmarks största tiktokare sa att hon vill återvända till Syrien efter att hon sett prideflaggor utanför sitt barns förskola. Det är bara en av många personer som hyser sympatier som uppenbart tyder på att de inte passar in i Norden. Det finns många människor som likt henne har anledningar att återvända och som vill det, kanske inte minst när Syrien faktiskt har blivit ett säkert land.

Jag tycker att det är lite lustigt att du motsäger dig själv, Alexander. Å ena sidan säger du att ni kan informera om bidraget om någon efterfrågar det, men å andra sidan vill ni inte möta den nationella samordnaren för ett samtal. Då undrar jag om det är så här Stockholms stad bedriver sin verksamhet när det gäller de regeringsinsatser och regeringspengar som finns att få. Här finns ett regeringsanslag, det har lagts hundratals miljoner på det och det finns en möjlighet att bli informerad och utveckla ett samarbete med staten. Men detta säger ni nej till. Är det så här man jobbar med statsmakten i stort?

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Anförande nr 35

Borgarrådet O j a n n e (S): Något som staten hade kunnat göra för att sprida information är att till exempel inte lägga ned sina servicecenter runt om i landet. Då hade det varit mycket lättare för staten att komma ut med information. Nu försöker man ålägga kommunerna att göra arbetet åt dem utan att på något sätt kompensera dem ekonomiskt.

Jag står fortfarande fast vid att vi, om någon som kommer i kontakt med Stockholms socialtjänster säger att de vill återvända till sitt hemland, såklart kommer att informera om att det finns ett återvändandebidrag, men vi kommer inte att aktivt promota det. Vi kommer inte att trycka upp affischer och dela ut flygblad. Det är det som är skillnaden. Vi kommer inte att dölja information som finns, men vi kommer inte att aktivt uppmana folk att återvända.

Skälen är flera, såsom att vi har både kompetensbrist och arbetskraftsbrist i landet, vilket berör många av dem som skulle nappa på det här.

Anförande nr 36

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag tycker att det är beklagligt att bidraget inte synliggörs ytterligare. Man kan såklart försöka få det att framstå som att det är ett illvilligt sätt att få människor att lämna Sverige, men man måste faktiskt kunna se det från det andra perspektivet också. Det finns människor som inte vill vara kvar i Sverige. Det finns människor som har lagt hela sin familjs livsbesparingar och förmodligen även skuldsatt sin familj i hemlandet för att betala flyktingsmugglare för att ta sig till Sverige och på sikt kunna ta hit sin familj, få ett jobb och eventuellt komma in i samhället.

I många fall har det inte gått. I många fall är människor besvikna och känner att de inte hör hemma här. Det kan vara på grund av språket, på grund av kulturen eller religionen eller på grund av vädret, som vi alla vet är ganska tufft i det här landet. Men nu finns det möjlighet för människor att återvända med ganska mycket pengar och bygga upp ett liv och bygga upp de samhällen som har raserats, ofta på grund av brain drain. Att inte vilja medverka till att motverka brain drain tycker jag är ganska dåligt.

Anförande nr 37

Borgarrådet O j a n n e (S): Om det är någon som vill återvända kommer vi inte att hindra dem. Vi kommer också att informera om att det finns ett återvändandebidrag att söka, men vi kommer inte att aktivt promota det. Det är skillnaden.

Det är inte att motarbeta, utan det är att faktiskt låta bli att få människor att känna sig oönskade. För hur skulle det gå till? Ska vi söka upp människor med invandrarbakgrund och fråga om de inte hellre vill åka hem? Det är väl inte ett sådant samhälle vi vill ha.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Vi vill ha ett samhälle där alla känner sig välkomna och som man känner att man kan vara en del av och bidra till. Det är det vi försöker skapa – ett samhälle för alla. Varenda stockholmare, oavsett om man är född i Södertälje som jag, på Södermalm eller i Bagdad, ska få vara med och bidra till att bygga upp det här samhället till det samhälle som vi vill ha och som vi vill bygga gemensamt. Då kan vi inte gå runt och fråga människor om de egentligen vill åka härifrån. Det skapar inte den samhällskänsla som vi vill bygga upp.

Fråga nr 3. Renoveringen av Trossen

Anförande nr 38

Björn Ljung (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag är inne på min fjärde vecka med förkylning nu, så jag ska försöka fatta mig lite kortare än i vanliga fall.

Ibland, Torun Boucher, sätter sig problemen i väggarna i hus. Det finns flera exempel på att driftform inte spelar så stor roll. Det spelar ingen roll om man byter namn. Det spelar heller inte så stor roll huruvida man byter innehåll i husets själva verksamhet. Trossen är vi tillbaka vid. Ja, det är kvartersnamnet, men när skandalerna på vårdhemmet Trossen inträffade för några år sedan bytte man så småningom namn till Fridhemmet och delade upp verksamheterna.

Nu tog tiden slut. Det var något konstigt med klockan den här gången, men det var antagligen jag som var dum.

Anförande nr 39

Borgarrådet Bouché (V): Jag ska killgissa lite vad det var du ville säga, Björn. Jag har en hel del att säga om det här.

Jag kan börja med att Trossen har varit en återkommande saga sedan jag satt i Kungsholmens stadsdelsnämnd, vilket var någon gång före 2010. Den står verkligen inför en omfattande renovering. Fastigheten är i mycket dåligt skick, och renoveringen behöver komma igång. Att inte göra något är inte ett alternativ; det vore oansvarigt.

Trossen är först ut i en större renoveringsresa som Micasa gör för att säkra äldreboenden framåt. Vi planerar också ett evakueringsboende. Vi behöver se över en lösning för att kunna ta fram ett permanent evakueringsboende, alltså inte ett tillfälligt evakueringsboende utan ett som kan fungera på sikt. Vi har inte börjat med någon evakuering från vård- och omsorgsboendet, för där är vi inte ännu.

Evakueringsplanen kommer att tas fram efter genomförandebeslutet. Vi är inte framme vid ett genomförandebeslut ännu, utan vi har bara tagit ett inriktningsbeslut. Processen är däremot försenad. När man frågar Micasa varför den är försenad får man veta att det bland annat beror på dig. Redan återremissen 2024 störde processen en hel del och

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

sköt fram en del. De hade inlett en massa saker och ville trycka på startknappen men fick backa och börja om. Det är alltså försenat – det är helt sant.

När det gäller evakuering av Fridhemmet har de flesta redan valt att flytta. De har blivit erbjudna plats på andra servicehus, så de allra flesta har redan flyttat. Det är en process som pågår. De som bor kvar är väl omhändertagna.

Anförande nr 40

Björn Ljung (L): Vi har ställt sammanlagt 17 frågor i Kungsholmens stadsdelsnämnd. Förvaltningschefen och framför allt äldreomsorgschefen i Kungsholmens stadsdelsförvaltning är utomordentliga. Nu ligger ansvaret hos politiken. Vi har försökt ställa frågor till er i majoriteten i stadsdelsnämnden men har inte fått några svar. Till och med tjänstemännen säger att mer hjälp behövs från stadshuset nu.

Jag beklagar att mina uppgifter är några veckor gamla, men det är för att den här frågan skulle ha tagits upp förra gången. Icke förty har jag kollat i dag. De som bor i servicehuset är utspridda i huset och har inte någon evakueringsplan. Det har heller inte Fridhemmet. Det säger du själv, Torun, och jag tycker att det är utomordentligt att du gör det. Men kom igen, ta ansvar nu! Se till att man grejar frågan från politiskt håll, för tjänstemännen behöver er hjälp.

Anförande nr 41

Borgarrådet Boucher (V): Alströmerhemmet ska inte ha evakuering ännu. De har fortfarande intagning. Genomförandeplanen är också framskjuten. Det är ett fungerande äldreomsorgsboende som inte ska ha evakuering förrän om åtminstone ett år. Därför ska det heller inte finnas en evakueringsplan.

Genomförandebeslutet är framskjutet, och evakueringsplanen kommer att antas när genomförandebeslutet tas. Fram till dess tar vi alltså fram ett äldreboende som kan fungera som ett evakueringsboende även framåt, inte bara för Alströmerhemmet. Det är viktigt.

Däremot, när det gäller servicehuset, har många redan valt att flytta, efter all diskussion som varit. Som du säger, Björn, är det olyckligt om de bor på olika ställen. Jag kan ställa ytterligare frågor om det – jag är inte insatt i just det.

Anförande nr 42

Björn Ljung (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Kan du då, Torun Boucher, lova dem som bor i kvarteret Trossen, på Fridhemmet och i servicehuset – vi bortser från Alströmerhemmet, att de har en fungerande och pålitlig evakueringsplan åtminstone före julen 2025? Vi har väntat i åtta månader på detta.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Anförande nr 43

Borgarrådet B o u c h e r (V): Jag kan definitivt lova att jag ska undersöka den här saken grundligt. Ja, vad ska jag annars lova? Det låter lite konstigt.

Vad jag vet är det tio personer som bor kvar – alla andra har redan flyttat. De måste ju på något sätt ha fått hjälp att flytta till ett annat servicehus, för det är vad det handlar om.

Ibland när de är yngre eller kanske snarare i bättre kondition kan man fråga om de kanske är mer intresserade av att flytta till ett seniorboende. Ibland när de är äldre och behöver väldigt mycket omsorg frågar man om det kanske inte är dags att flytta in på ett vård- och omsorgsboende. I annat fall försöker man hitta plats på ett servicehus. Det är inte så svårt – det finns ganska gott om platser på servicehus.

Fråga nr 4. Människohandel

Anförande nr 44

K r i s t i n J a c o b s s o n (C): Ordförande! I förra veckan stängde polisen ned ett lägenhetshotell på Södermalm därför att det var omfattande prostitution där. Polisen uppskattar att ungefär 1 600 sexköp har ägt rum sedan i februari. Det är alltså en omfattande verksamhet.

Vid varje tillslag har man konstaterat ungefär 67 pågående prostitutionsfall samtidigt på hotellet. Kvinnorna kommer från bland annat Colombia, Ukraina och Ryssland. Bakom varje siffra finns en kvinna som utnyttjas och som troligtvis är utsatt för människohandel. Enligt människohandelskonventionen har man rätt till stöd, bland annat betänketid.

Min fråga är: Har socialtjänsten identifierat dessa kvinnor som människohandelsoffer, och har man ansökt om den betänketid som de har rätt till, utifrån att de ska få sina rättigheter tillgodosedda?

Anförande nr 45

Borgarrådet O j a n n e (S): Även om jag hade vetat, vilket jag inte gör, så kan och får jag heller inte, för den delen, svara exakt på om just de kvinnorna har erbjudits betänketid eller inte. Men de ska erbjudas betänketid. Det svåra och tunga arbetet är att motivera dem att ta emot hjälp och stöd. Den senaste tiden har jag träffat många organisationer när det gäller just människohandel därför att vi har saker på gång där.

Det är ett ganska cyniskt utnyttjande av de här kvinnorna. Det är jättecyniskt alltihop redan från början. Man använder dem i två tre veckor. De byts hela tiden ut därför att det finns något sjukt med marknaden och det hela tiden finns en efterfrågan på nya kvinnor men också för att de inte ska bli identifierade och för att socialtjänsten inte ska få upp ögonen för dem. Det gör att det är en stor omsättning på människor hela tiden.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

De som vi kommer i kontakt med ska vi försöka motivera att ansöka om betänketid. Sedan vet jag att det är ganska få som får betänketid, vilket är ett problem som vi försöker komma till rätta med. Ytterst handlar det om att de kvinnor som är utsatta i de här fallen ska vara motiverade att söka hjälp. Ofta vill de bara komma hem till sitt hemland och försvinna. Det är ett problem.

Anförande nr 46

K r i s t i n J a c o b s s o n (C): Förra året gjorde staden, enligt mina uppgifter, bara 14 ansökningar om betänketid för kvinnor i den situationen. Det är väldigt få, för det är hundratals som utnyttjas. Jag har till och med förstått det som att de är två eller kanske tre veckor i Stockholm, och sedan förs de vidare till Uddevalla, Lund, Luleå eller var det nu kan vara. Det är inte så att de lämnar landet, så man skulle absolut kunna ha ett annat informationsutbyte mellan socialtjänsterna om dessa kvinnor.

Vi har lagar, konventioner och olika program med vackra ord för att hjälpa dem, men vad hjälper det om de inte alltid följs?

Du har kanske svarat på det lite grann, Alexander, men varför är det fortfarande så få kvinnor som får hjälp? Min erfarenhet är att de inte nödvändigtvis vill hem. I hemlandet är det en väldigt stigmatiserande situation de befinner sig i. Kan socialtjänsten göra mer, och varför görs inte det?

Anförande nr 47

Borgarrådet O j a n n e (S): Det finns säkert fler saker som vi kan göra. Det här är ett område där jag tror att det finns en ganska bred enighet om att vi måste göra vårt absolut bästa hela tiden.

Nu vet jag inte exakt hur det var med hotellet, men vid razzior där man går in på massagesalonger och så vidare är staden ofta med, även om vi inte går in i själva fastigheterna. Det kan vi göra ibland om det är någon sorts gemensam tillsyn. Det kan vara så att vi är där från miljösidan och kollar ventilationen eller har någon sorts anledning till att vi vill komma in, såsom att kontrollera köket eller vad som helst. Vi gör gemensamma tillslag.

Uppsökare från framför allt vårt POM-team, som arbetar mot prostitution och människohandel, och regionkoordinatorer ska alltid finnas utanför, och de som kommer i kontakt med kvinnorna på insidan ska säga att de gärna får gå ut och prata med dem. Problemet är att kvinnorna ibland går runt dem i stället för att gå fram och söka det stöd och den hjälp som vi erbjuder.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Anförande nr 48

Kristin Jacobsson (C): Normen ska naturligtvis vara att kvinnor och personer över huvud taget som är utsatta för människohandel och prostitution får det stöd som de enligt lagar och konventioner har rätt till.

Det är verkligen viktigt att man har med sig brottsofferfokus i sitt uppsökande arbete och i tillsynsarbetet, att socialtjänsten finns med redan från början när man misstänker att det förekommer människohandel och prostitution och att man agerar utifrån det. Jag tycker att man ska gå med in, i den mån det är möjligt.

Vi behöver verkligen ta krafttag för att hjälpa människor bort från människohandel, arbetskraftsexploatering och otrygga levnadsförhållanden. Jag ser fram emot att få se fler som får betänketid från Stockholms socialtjänst i framtiden.

Anförande nr 49

Borgarrådet Ojanne (S): Det var inte så mycket att bemöta där. Jag tror att jag håller med om allt du sa i ditt sista inlägg, Kristin. Sedan tror jag att det finns en del sekretessproblem om vi ska gå med polisen in, men jag håller med om allt du sa.

Sedan skulle jag vilja lyfta in en tredje part som också är viktig här, och det är civilsamhället. Det finns många civilsamhällesorganisationer som har ett ganska högt förtroende i en grupp som i övrigt kanske har lågt förtroende för samhället. Ibland är det lättare att prata med någon från Frälsningsarmén än med någon från socialtjänsten. Om vi kan använda civilsamhället som en dörröppnare till socialtjänsten ska vi göra det.

Vi sitter nu och funderar på hur vi kan jobba ihop med fler civilsamhällesorganisationer som verkar på det här området, bland annat Frälsningsarmén, Fackligt center för papperslösa, Läkare i Världen med flera. Hur kan vi jobba för att använda dem som en sorts dörröppnare för att ge stöd till dessa kvinnor? Vi återkommer när vi närmar oss målet.

Fråga nr 5. Införande av aktivitetskrav inom försörjningsstödet

Anförande nr 50

Maurice Forslund (KD): Fru ordförande! Med utgångspunkt i Tidöavtalet planerar regeringen att genomföra en bidragsreform i flera steg för att öka drivkrafterna till egen försörjning och motverka utanförskap. En del av detta är ambitionen att införa ett aktivitetskrav motsvarande heltid i försörjningsstödet för den som uppbär ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet.

Enligt oss kristdemokrater är ett krav att ägna sig åt arbetsfrämjande aktiviteter som motsvarar arbetsförmåga på heltid viktigt för att motverka passivisering och för att främja inkludering i samhället av personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Det

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

kan handla om aktiviteter för att öka den enskildes förmåga att arbeta eller studera eller förbättra språkkunskaperna för att personen ska komma närmare arbete eller studier. Det kan handla om arbetsplatsförlagda aktiviteter inom kommunal förvaltning eller aktiviteter inriktade på jobbsökande.

Min fråga till borgarrådet är: Vilka åtgärder vidtar staden nu för att kunna tillhandahålla aktiviteter som motsvarar meningsfull heltidssysselsättning för vuxna som uppbär försörjningsstöd när dessa reformer träder i kraft?

Anförande nr 51

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Vi kanske kan börja med att säga att ingen ännu har sett propositionen. Uppenbarligen vet du mer än jag, Maurice. Det sista jag hörde var att man hade gjort en korrigering och tagit bort heltidskravet, men det kan mycket väl vara så att det har kommit tillbaka. Du har kanske bättre kunskap än jag i frågan eftersom du jobbar i Regeringskansliet, om jag är rätt informerad.

Det kommer att bli en utmaning i så fall. Det handlar om ungefär 7 500 personer som vi skulle behöva sysselsätta på heltid och som alla ska ha handledning. Det skulle bli vår absolut största yrkesgrupp i staden – någon sorts kommunalt fas 3.

Utifrån hur remissen från Regeringskansliet är skriven är jag otroligt kritisk. Sedan har det såvitt jag förstår gjorts vissa förbättringar, men eftersom jag inte har sett propositionen är det lite svårt för mig att svara exakt på frågan. I grund och botten är vi inte negativa till aktivitetskrav. Den socialdemokratiska regeringen initierade en utredning om det redan 2022, men absolut inte på det sätt som remissen förespråkar.

Jag är lite nyfiken på Kristdemokraterna här. Vi har inte budgetdebatt nu, men vi kommer att ha det snart. När det gäller just arbetsmarknadsåtgärder föreslår ni en neddragning på 253 miljoner. Det är lite drygt en kvarts miljard. Hur har ni tänkt lösa det med aktivitetskravet? Jag ser inte hur ekonomin ska gå ihop.

Anförande nr 52

M a u r i c e F o r s l u n d (KD): Fru ordförande! Tack, borgarrådet, för svaret!

Nej, så dramatiskt är det inte att vi har några förhandsbesked om kommande propositioner, men för oss kristdemokrater är ingången i den här frågan att långa tider i passivitet och bidragsberoende ökar riskerna för att den enskilde permanent ska fastna i arbetslöshet och utanförskap. I det perspektivet är ett tidigt och tydligt krav på aktivitet på heltidsnivå meningsfullt i sig.

När det gäller arbetsmarknaden här i Stockholm vill vi väldigt gärna vill se det här, och det är det vi har budgeterat för. Vi anser att de aktiviteter som vi som kommun tillhandahåller ska vara meningsfulla för den enskilde. Vi vill fasa ut feriearbeten och

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

den satsning som majoriteten gör på det området. Det är inte meningsfullt för den enskilde, utan det är hittepåtgärder.

Frågan kvarstår. Om det nu kommer en reform som handlar om att socialnämnden ska tillhandahålla den typen av insatser, vad har kommunen för beredskap för detta?

Anförande nr 53

Borgarrådet O j a n n e (S): Det är klart att vi också tycker att det är viktigt att man sysselsätter individer, men vi måste också se vilka individer som klarar av att sysselsättas på heltid och hur många vi som stad klarar av att hantera. Jag tror att det kan vara otroligt svårt att få in 7 500 personer i meningsfulla insatser.

Du pratar om att ni i er budget skär bort hittepåjobb, Maurice, men vad ska de 7 500 göra? Det blir ju hittepåjobb. Det är det jag menar. Det blir ju som fas 3 fast i någon sorts helkommunal regi.

Hur mycket du än tror det kostar inte sommarjobben 253 miljoner. Jag tror att du behöver få ihop matematiken här om du ska klara av att regera på den budget som du själv föreslår. 7 500 personer i heltidssysselsättning går inte ihop med den neddragning som ni föreslår.

Anförande nr 54

M a u r i c e F o r s l u n d (KD): Fru ordförande! Det är förvisso svårt att identifiera enskilda åtgärder som gör att man kan bryta ett långvarigt utanförskap och föra personer som står långt ifrån arbetsmarknaden närmare arbetsmarknaden, närmare egenförsörjning och närmare att vara en del av samhällsgemenskapen.

Där ser vi kristdemokrater att krav på aktivitetsplikt inom ramen för försörjningsstödet är ett viktigt steg att ta för att komma lite närmare ambitionen att ha fler personer i egenförsörjning och fler personer som är en del av samhällsgemenskapen.

Det kan handla om aktiviteter som ökar den enskildes förmåga att arbeta eller studera, som förbättrar språkkunskaper eller som innebär delvis arbetsplatsförlagda aktiviteter inom kommunal verksamhet eller aktiviteter som syftar till jobsökande. Jag noterar att vi inte har fått något konkret svar från vänstermajoriteten om hur man kan få på plats aktiviteter.

Anförande nr 55

Borgarrådet O j a n n e (S): Det är viktigt att vi får se propositionen så att vi vet vad vi ska förbereda. Det är lite konstigt att vi inte har fått göra det ännu eftersom det hela ska träda i kraft redan till sommaren. Det är väldigt lite tid för att göra planeringen, och det är absolut budgetpåverkande, vilket också gör det lite spännande med de neddragningar på arbetsmarknadspolitik som ni föreslår, Maurice.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Vilka är det som har försörjningsstöd i Stockholm? Jo, många av dem är människor som blivit utförsäkrade från sjukförsäkring eller arbetslöshetsförsäkring och som har försvunnit från det trygghetssystem som har slagits sönder av högerpolitiker i det här landet. Det är dessa människor som man nu försöker tvinga ut i heltidssysselsättning. De går ofta på försörjningsstöd därför att de inte kan arbeta heltid och egentligen borde vara sjukskrivna. Det finns en sorts omänsklighet i högerns retorik kring just de här individerna som stör mig något så gruvligt.

Fråga nr 6. Låga skolresultat

Anförande nr 56

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! En bra lärare kan vara avgörande för en elevs kunskapsutveckling. Trots det är ämnesbehörigheten alltför låg i Stockholms skolor. I de socioekonomiskt mest utsatta skolorna har den sjunkit och är nu 63 procent, vilket kan vara en delförklaring till de sjunkande skolresultaten.

De nästan 10 procentenheternas skillnad mellan de socioekonomiskt starkaste kontra de svagaste skolorna riskerar att drabba de elever som redan har det tuffast i skolan. Därför undrar jag: Vilka åtgärder har skolborgarrådet vidtagit de senaste åren för att öka andelen behöriga lärare, och vilka åtgärder kommer man att vidta framåt för att höja kunskapsresultaten?

Anförande nr 57

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det är en väldigt viktig fråga. Den kanske största utmaningen i våra skolor är just de stora skillnaderna i resultat mellan barn beroende på föräldrarnas utbildningsnivå.

Precis som frågan antyder är det kanske extra viktigt att vi har behöriga lärare i just de skolor där eleverna har absolut tuffast förutsättningar. Jag vill bara tydliggöra att man kan vara behörig lärare eller ämnesbehörig lärare. Vi är väldigt stolta och glada över att vi har en extremt hög andel behöriga lärare i alla våra skolor, för det är en viktig grund. Sedan är såklart målet att de även ska vara ämnesbehöriga.

Ett sätt som vi arbetar på för att öka andelen både behöriga och ämnesbehöriga lärare i våra skolor i de områden som har tuffast förutsättningar och där det därmed är tuffare att arbeta är att ha ett lönepåslag för dessa lärare. Rektorererna har helt enkelt möjlighet att sätta något högre löner för att kunna rekrytera de allra bästa lärarna. Det kan vi göra tack vare att vi har landets starkaste socioekonomiska omfördelning, vilket gör att det finns ett större budgetutrymme i de skolor där eleverna behöver extra stöd och hjälp.

Det är ett gnetigt arbete som har pågått under de här åren, och det kommer att fortsätta under kommande år. Men det räcker inte, utan vi måste hela tiden förbättra och utveckla undervisningen även hos de lärare som har behörighet. Det är ett arbete som

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

ständigt pågår och där vi nu också kommer att göra konkreta, riktade punktinsatser just i ämnet matematik. Vi ser att det är i det ämnet som många av våra elever tyvärr inte når godkänt och därmed inte blir behöriga ens till de yrkesförberedande programmen på gymnasieskolan.

Anförande nr 58

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Det var en fantastisk brygga över, för det var precis dit jag var på väg. Precis som skolborgarrådet säger och som både hon och jag vet är det just matematikresultaten som ligger lågt, och jag välkomnar att man nu gör riktade kompetenshöjande insatser för våra lärare.

Jag skulle gärna vilja veta lite mer om hur det ska gå till, det vill säga hur omfattande insatserna är. Om de ska göra reell skillnad behöver de vara mer omfattande. Hur ska det gå till med vikarier, och hur långt är man beredd att gå? Det vill säga: Är man skyldig som medarbetare att delta i insatserna, eller är de på en mer frivillig grund? Vem avgör vilka som ska delta i utbildningsinsatserna?

Anförande nr 59

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det är bra följdfrågor. Det är tyvärr inte ett nytt problem eller en ny utmaning att det är just i matematik som många elever får svårt att klara målen.

Det är inte så att det inte har gjorts insatser från kommunens sida och även från den statliga sidan med mattelyft och dylikt för att höja resultaten, men våra analyser har visat att många av mattelyften har varit väldigt generella. Man har gjort samma saker som man tidigare har lärt sig på utbildningen, och det har inte gett de resultat som vi önskat.

Det man har gjort den här gången är att verkligen gå in på detaljnivå och granska vilka moment i matematiken som gör att eleverna inte klarar sig. Den kompetensutvecklingsinsats som därmed tas fram är väldigt specifikt inriktad på de delar av matematiken där lärandet inte når hela vägen. Jag känner mig ändå förvissad om att den här insatsen kommer att kunna göra större skillnad än vad tidigare insatser har gjort.

Anförande nr 60

Borgarrådet H e d i n (M): Det låter lovande, men jag blir inte klok på om det är den enskilda skolan och den enskilda rektorn som ska göra bedömningen och ta kostnaden eller om det är något som sker centralt och hur omfattande insatserna faktiskt är. Om de ska göra reell skillnad behöver de spänna över tid.

Jag skulle också vilja toucha en grupp elever och lärare som glöms bort mycket i de här diskussionerna. Det är den anpassade skolan, där legitimationsgraden och

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

ämnesbehörigheten är som allra lägst samtidigt som det är en elevgrupp som behöver mycket stöd. Det är också den anpassade skolan som har flest anmälningar om hot och våld.

Min avslutande fråga blir därför: Hur ska man som förälder kunna känna sig trygg med att lämna sina barn och veta att de eleverna också får lärare som är behöriga i ämnena?

Anförande nr 61

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Den anpassade skolan är en helt egen skolform, så de krav som ställs ser väldigt annorlunda ut. Undervisningen ser också väldigt annorlunda ut.

Jag håller tyvärr med om analysen att den anpassade grundskolan inte har fått den uppmärksamhet och det fokus som den förtjänar och hade behövt. Jag har besökt fantastiska verksamheter i våra anpassade grundskolor, men jag har också blivit bedrövad ibland över att man inte har prioriterat deras lokaler på samma sätt som i andra grundskolor utan helt enkelt tillåtit att miljön är sämre.

Det är mot den bakgrunden som vi i den budget vi lägger fram för nästa år väljer att höja schablonen för den anpassade grundskolan mer än den generella schablonen. Vi ser att det är dags att lägga mycket mer fokus på den anpassade grundskolan, och då är självfallet behöriga lärare en del i det viktiga arbetet med att verkligen höja kvaliteten och se till att alla våra anpassade grundskolor håller den kvalitet som man kan förvänta sig och som de allra bästa redan håller.

Fråga nr 7. Varför tillåter borgarrådet att kulturhistoriska byggnader förfaller?

Anförande nr 62

S e r g e j S a l n i k o v (SD): Vi ser hur kulturhistoriska byggnader i Bromma förfaller. Gula villan, Kvarnstugan, Smedstugan och Bällstalundsskolan är bara några exempel. Fönster spikas igen, fasader ruttnar och beslut om rivning fattas. Även Lillsjönäs gård har tyvärr fallit i onda händer och står och förfaller.

Dessa byggnader är inte bara hus utan en del av vår historia och vårt kulturarv. När de försvinner så försvinner även en del av stadens själ. Hembygdsföreningen har larmat i årtal. De har skickat brev, listat fastigheter och påtalat akuta behov av underhåll. Ändå händer väldigt lite. Vi får höra om prioriteringar och resurser, men verkligheten är att kulturarvet lämnas åt sitt öde.

Min fråga till fastighetsborgarrådet är därför: Varför förfaller kulturhistoriska byggnader?

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Anförande nr 63

Borgarrådet M a t t s o n (V): Ordförande! Jag tackar för frågan. Vad mycket vi får debattera i dag!

Precis som du refererar till, Sergej, och som det har skrivits om i medierna, till exempel i Mitt i Bromma, är många av stadens kulturhistoriskt värdefulla byggnader i dåligt skick. Men alla fastigheter är inte i så dåligt skick som det beskrivs, och alla tillhör heller inte fastighetskontorets bestånd. Gula villan, som du nämnde, ligger faktiskt under exploateringsnämnden.

Det här är ett problem som är större än enskilda fastigheter. Många kulturhistoriskt värdefulla byggnader har tillåtits förfalla i decennier, även under annat styre här i stadshuset. Ett grundläggande problem har varit att till exempel fastighetskontoret inte har haft rådighet att påbörja renoveringar i de fastigheter där det inte finns en hyresgäst eller där hyresgästen inte kommer att kunna betala sedan när renoveringen är gjord.

Detta har lett till att vissa fastigheter har kunnat rustas upp, när det har funnits en hyresgäst som kan stå för det, medan andra har tillåtits förfalla. Detta är ett systemfel som vi har tagit tag i under de här åren. Framför allt min företrädare har jobbat jättemycket med de här frågorna, vilket har gjort att flera renoveringar nu kommer att kunna starta. Det finns flera exempel på detta, och det är väldigt bra. Jag kommer att gå in mer på det i nästa inlägg.

Anförande nr 64

S e r g e j S a l n i k o v (SD): Det här är nog inte den sista debatten i dag, men jag tackar för svaret.

Jag har dock lite svårt att förstå hur man kan tala om att värna kulturarvet när byggnader fortsätter att förfalla. Att Gula villan ska rivas är redan beslutat. Kvarnstugan står igenbommad sedan flera år tillbaka. Bällstalundsskolan har stått tom i årtal. Det är inte bara en fråga om pengar, utan det är en fråga om ansvar.

När kulturarvet försvinner så försvinner också en del av stadens själ, som jag sa tidigare. Vi kan inte gömma oss bakom vaga formuleringar om långsiktiga planer och majoriteter när förfallet sker här och nu. Jag undrar: Om vi inte kan ta hand om det vi redan har, hur ska ni trovärdigt tala om att bevara kulturhistorien?

Anförande nr 65

Borgarrådet M a t t s o n (V): Skillnaden är dock att man under vår tid vid makten har tagit tag i den här frågan på ett helt annat sätt än tidigare, eftersom det handlar om ett systemfel.

Först och främst har vi till exempel tydliggjort fastighetsnämndens ansvar för att även vårda byggnader med kulturhistoriska värden, oaktat om hyresgästerna kommer att

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

kunna stå för renoveringen. Där ser vi att flera projekt är på väg, till exempel Södergården, medborgarhuset i Hägersten och så vidare. Det finns en stor underhållsskuld, och det är vi väl medvetna om.

Vi har också jobbat med att stärka samordningen inom staden tillsammans med kulturnämnden. Nu kommer kulturnämnden att kunna gå in och bli förstahandshyresgäst i många av de fastigheter som du tog upp, Sergej, och i sin tur hyra ut till aktörer. Det kommer att göra stor skillnad framöver och också göra att vi kommer igång med många renoveringar, efter att underhållsskulden bara har växt under många år.

Anförande nr 66

Sergej Salnikov (SD): Dock står de fastigheter som jag precis nämnde fortfarande och förfaller. De har inte rustats upp på något sätt. Vi hör att det finns goda exempel, men de är snarare undantag. Stora Sjövillan räddades av en privat ägare, inte av staden. Samtidigt står Lugnet, Kvarnstugan och Smedstugan och förfaller fortfarande. Det är byggnader som berättar om Brommas historia men som lämnas åt sitt öde.

Precis som du själv var inne på, Alexandra, finns det flera andra fastigheter utanför Bromma som står och förfaller. Det är lätt att säga att vi ska bevara kulturarvet, men var är planen, tidsramarna och resurserna? Vi behöver tydlighet, inte fler löften som aldrig blir verklighet.

Jag har en sista fråga: Hur länge ska vi acceptera att kulturhistoriska byggnader förefaller innan något konkret görs?

Anförande nr 67

Borgarrådet Mattsson (V): Det tydliga svaret är att vi inte accepterar att de förfaller. Det är därför vi har tagit tag i den här frågan på ett helt annat sätt. Vi tar ansvar, vi rustar upp och vi ser till att byggnader som kan berätta om Stockholms historia finns kvar. Vi har också gjort de strukturella förändringar som jag var inne på, med den interna hyresmodellen där kulturnämnden tas in som förstahandshyresgäst. Vi kan också påbörja renoveringar även om det inte finns hyresgäster som kan stå för dem. Det kommer att göra jättestor skillnad.

Man hör Sverigedemokraterna tala om och man kan även läsa i tidningen om enskilda äldre fastigheter och byggnader som ni vill rädda, Sergej, men samtidigt har ni i er budget ett nedskärningskrav på 10 miljoner kronor för fastighetskontoret. Det sa jag redan i den förra debatten vi hade. Och kulturnämnden vill ni skära ned med 400 miljoner kronor i nästa års budget. Det är trots allt kulturaktörer som hyr många av de byggnader som ni vill bevara, så det går över huvud taget inte ihop.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Fråga nr 8. Åtgärder med anledning av våldsamma aktivklubbar i Stockholm

Anförande nr 68

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Just nu pågår en rättegång mot fyra personer som misstänks för att brutalt ha misshandlat personer med utländsk bakgrund på Stockholms gator. Misstanken handlar också om att de ingår i så kallade högerextrema aktivklubbar.

Jag har varit med i ett antal intervjuer den senaste tiden om den här frågan och har då blivit lite förvirrad, för i en intervju sa man att socialborgarrådet hade sagt att det huvudsakligen är en polisiär fråga. I en annan intervju var svaret i stället att Stockholm redan har de samarbeten som behövs. Vi från Liberalerna har föreslagit att en länsövergripande kommission ska tillsättas. Vad anser socialborgarrådet om detta?

Anförande nr 69

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Jag såg också den skrivningen. Att det främst är en polisiär fråga var inte ett citat från mig, som det uppgavs. Det stod i brödtexten, och vi bad om att få det rättat. Vi sa att det inte stämmer och att vi inte har sagt det. Och det rättades, så det står inte så längre. Det är svaret på den frågan.

När det gäller våldsbejakande extremism och social problematik generellt, framför allt när kriminalitet är involverad, har polisen en uppgift, och det är att gripa dem som till exempel misshandlar folk på stan och se till att det utreds och så småningom lagförs.

Vår uppgift är framför allt att göra det förebyggande arbetet och se till att barn och unga inte hamnar i destruktiva miljöer och inte går med i högerextrema grupperingar, andra gänggrupperingar eller våldsbejakande religiösa grupperingar. Vår uppgift är att hålla rent på nyrekryteringsfronten.

Det är ett samhällsansvar, får man väl säga. Det förebyggande arbetet är absolut vårt. Där tror jag att skolan är viktig för att fånga upp signaler, och även samverka med idrottsrörelsen. Samtidigt är det en polisiär uppgift att göra gripanden och se till att de människor som begår handlingarna försvinner från våra gator.

Anförande nr 70

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Jag tackar så mycket för svaret. Jag blev dock inte riktigt klok på vilka initiativ som nu tas för att stävja utvecklingen. Vi har varnat för den sedan 2023. Då fick vi i interpellationssvar beskedet att fenomenet inte existerade i Stockholm. Sedan dess har vi tyvärr blivit överbevisade om att aktivklubbar verkligen har etablerat sig.

Ett misstag som gjordes när det gäller den organiserade brottsligheten tidigare var att vi inte samlade länets resurser förrän den hade hunnit gå väldigt långt i att drabba invånarna med sitt våld. Behöver vi då inte samlas nu för att stävja detta innan det blir

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

ett lika stort problem som det är i många europeiska städer, bland annat i Tyskland, Frankrike, Polen och andra länder?

Anförande nr 71

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Jag vill göra en liten korrigeringshistorie. År 2023 fick vi signaler, från Expo tror jag det var, att det var på gång och att det rörde sig i de där kretsarna. Vi förde diskussioner med polisen som sa att de inte hade kännedom om någon sådan verksamhet i Stockholms stad. Det var vad som framkom i interpellationssvaret, och det var sant då.

Det kanske är sant fortfarande att det inte fanns någon aktivitet 2023, men vi vet alla vad som hände 2024 då ett möte med Vänsterpartiet och Miljöpartiet i Gubbängen stormades av personer som var kopplade till just aktivklubbar. Uppenbarligen fanns sådana krafter. Hur långt de hade kommit 2023 kommer vi nog aldrig att få veta. Det skulle jag vilja ändå tillföra historieskrivningen.

Anförande nr 72

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Stiftelsen Expo hade redan då konkreta rapporter och kunde visa att aktivklubbar hade etablerat sig här. Det var än så länge i ganska liten skala, men de fanns på plats i bland annat en del idrottsanläggningar, i hemmiljöer och så vidare.

Jag upprepar min fråga: Avser socialborgarrådet att ta några initiativ för att samla länets kommuner och de olika aktörer som behöver vara med i arbetet för att bekämpa den fortsatta framväxten av aktivklubbar, så att vi inte hamnar i samma situation som många andra europeiska städer, eller anser borgarrådet att det som redan görs är tillräckligt trots att det nu pågår en rättegång om grov misshandel?

Anförande nr 73

Borgarrådet O j a n n e (S): Jag tänker inte utesluta något i alla fall, och jag tror att det vore dumt att stå här och säga vad jag inte ska göra.

Det pågår ändå arbete på den här fronten. Runt en del idrottsplatser, framför allt, där man uppträder hotfullt och med någon sorts militariserad ultraskultur i lägre divisioner försöker locka in nya ungdomar i rörelsen, jobbar vi med fältassistenter, ungdomsjourer och ordningsvakter, och vi ser över om vi kan få upp fler kameror i närheten. Vi gör mycket på den fronten, och det gör vi i dialog med just de aktörerna.

Vi har också möten med CVE, som är det statliga kunskapscentret på det här området. Det är alltså inte en fråga som vi negligerar. Sedan exakt vad som blir nästa steg tänker jag inte svara på nu, för det vet jag inte ännu.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

§ 14 Inriktningsbeslut för projekt Vasabrons konstruktioner

Anförande nr 74

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande, kära ledamöter, åhörare och stockholmare! Stockholm är en stad på vatten och på öar, och mellan dessa öar går det broar. En av de broar som kanske flest passerar under en dag, som man ser både från Stadshuset, från Gamla stan, från Tegelbacken och från sjösidan, är Vasabron. Den är snart 150 år gammal och var när den byggdes väldigt modern i sitt utförande – en gjutjärnsbro. Den var ett tecken på framtidstro, teknikoptimism och att vi var en stad som band ihop de öar som staden består av och är placerad på.

Vasabron har en del problem och utmaningar – det har man nu konstaterat med all tydlighet. Den är byggd på en rustbädd, som det heter, det vill säga träpålar som är nedsänkta i sjöbottnen. De här pålarna har drabbats av röta. Dessutom finns det nit- och skruvbrott i själva stålbron, vilket gör att ytterligare sprickor riskerar att skapas när det blir varmt och kallt om vartannat. Det finns alltså utmaningar och problem med Vasabron, och dem behöver vi ta itu med.

Lösningen skulle ha kunnat vara att bygga en helt ny bro. Det kommer vi att behöva göra så småningom. Men vi har under tiden, för att hålla våra konstruktioner vid liv och hushålla med våra konstruktioner och våra gemensamma resurser, försökt förlänga livstiden för den befintliga bron så gott det går. Den som passerar över Vasabron kan märka detta och har märkt det de senaste veckorna. Vi gör nämligen något man kallar stämpning, vilket innebär att man sätter ett slags bockar under varje brovalv. Skulle det skapas en spricka kan bockarna säkerställa att det inte leder till personskador eller till att bron skadas ännu mer.

Trots den här stämpningen, som i bästa fall gör att bron överlever kanske ytterligare tio eller femton år, behöver vi sätta igång processen med att bygga en ny Vasabro. Det krävs ny detaljplan, diverse vattendomar och andra tillstånd för att detta ska kunna påbörjas och fortgå så att vi, den dag det behöver påbörjas – när bron behöver rivas och en ny bro byggas – har alla tillstånd och annat på plats.

Fördelen med det sätt vi jobbar på är att vi sparar pengar. Fördelen med att vi sätter igång den här processen är att vi tar ansvar för den infrastruktur vi har och det arbete som kommer att behöva påbörjas inom några år. Men som sagt, vi förhåller oss sparsamt. Vi vill gärna att den nuvarande Vasabron ska hålla så länge det går. Vi tar också höjd för framtidens resande, vilket betyder att bredden på den framtida Vasabron inte är helt och hållet definierad ännu. Vi tar höjd för en något bredare Vasabro, för vi föreställer oss att det kommer att behövas. Det är en bro med högt resande både med buss, med cykel och i form av gångtrafik.

Avslutningsvis: Vi är glada att kunna förlänga livstiden på Vasabron, men vi tar vårt ansvar genom att påbörja den här processen. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Anförande nr 75

S v a n t e L i n u s s o n (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Vi i Centerpartiet välkomnar de nödvändiga förstärkningsåtgärder som vidtas för Vasabron. Vi är mycket positiva till en ny bro som är anpassad för framtidens trafikbehov samtidigt som den för vidare den nuvarande bronns gestaltning och historia.

Under byggtiden för nya Vasabron föreslår vänstermajoriteten en temporär gång- och cykelbro via Strömsborg. Här tycker vi att majoriteten behöver tänka till igen, för detta kommer att bli väldigt dyrt och kosta Stockholms skattebetalare massor av miljoner kronor extra, kanske i onödan.

Vi i Centerpartiet skulle vilja tipsa vänstermajoriteten om att det strax väster om Vasabron finns en annan bro som faktiskt är mycket bredare än Vasabron, nämligen Centralbron. Det skulle vara en smal sak att på den breda bron bygga ramper upp från både Tegelbacken och Munkbron och ta en eller två av filerna på Centralbron i anspråk för att göra en gång- och cykelbana. Det skulle kunna bli mycket billigare och dessutom inte innebära någon ny, ful tillfällig bro.

Ni undrar kanske om det verkligen finns utrymme att ta från biltrafiken, men detta kommer att ske allra tidigast 2031. Då kommer Förbifarten att ha öppnat, och som ni alla kommer ihåg från de diskussionerna var ett av de mest upprepade argumenten för Förbifarten att den skulle avlasta innerstaden. Här har vi nu alltså ett utmärkt tillfälle i tid och rum att faktiskt utnyttja detta, spara pengar och få en bättre stadsmiljö i Gamla stan.

En temporär bro riskerar att bli dyr och ful. Vi uppmanar därför vänstermajoriteten att ha med möjligheten till gång- och cykeltrafik på Centralbron som en del i den fortsatta utredningen.

Bifall Centerpartiets reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 76

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! En av Stockholms äldsta och vackraste broar behöver renoveras – det är ett faktum. Troligtvis kommer det att innebära att Vasabron kommer att diskuteras i den här salen vid ett flertal tillfällen, inte minst kopplat till just ekonomi, utformning och projekthantering. Jag tycker att Svante Linusson tar upp väldigt viktiga frågeställningar som är värda att kolla närmare på.

Vi är från Moderaternas sida oroliga för att tidsplanen och projektplaneringen för Vasabrons konstruktioner än så länge är mycket oklara. Vi hoppas att det kommer att konkretiseras framåt i processen. Den projekttid som presenteras i ärendet är ett par år framåt i tiden, vilket innebär att det i nuläget blir väldigt svårt att få en bild av vad kostnaden faktiskt kommer att bli. Vår erfarenhet från tidigare projekt är att det ibland blir lite för dyrt när det väl kommer till kritan. Här måste vi alltså gå till botten och ha starkare beslutsunderlag när vi kommer vidare.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Det stod i en bok om Stockholms broar att Vasabron när det begav sig blev en symbol för framåtskridande och ordning i den växande huvudstaden. Just när det gäller ordning vill jag bara föra fram att det inte riktigt är ordning i Stockholmstrafiken just nu. Det är många som redan nu har reagerat på att det blir trafikstockningar kopplat till de förändringar som just nu sker kring Vasabron. Länken via Gamla stan och Norrmalm finns inte längre på samma sätt som tidigare, framför allt för biltrafiken, exempelvis. Det är viktigt att vi gör vad vi kan för att biltrafiken hanteras bättre, både i nuläget och i framtiden, och för att trafikflödena inte ska bli värre och vi får onödiga köer – att vi vänder på varje sten i detta.

Avstängningarna av Katarinavägen har gjorts för att ge plats för betongbilar i samband med renoveringen av Slussen. Eftersom Slussen inom några år ska vara klar kommer de avstängningarna inte längre att vara nödvändiga. Men som det ser ut nu kommer Katarinavägen inte heller framgent att vara tillgänglig för genomfartstrafik. Det innebär färre vägar till Södermalm för biltrafiken och större belastningar utmed kajer och broar. Vi vänder oss mot det beslutet och även mot att man i dag inte fullt ut använder Söderledstunneln som det var tänkt. Även det innebär i sig onödiga störningar för Stockholmstrafiken. Där har vi alltså inte den ordning som Vasabron en gång var med och skapade.

Vi behöver aktsamhet här. Vi behöver ha respekt för både Stockholmnas skattepengar och vårt gemensamma kulturarv. Men vi måste också säkerställa att framkomligheten funkar i samband med att vi går vidare med det här projektet. Detta sammanfattar Moderaternas reservation. Jag yrkar bifall till den.

Anförande nr 77

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande! En bro som är nästan 150 år gammal och inte konstruerad för dagens trafik håller inte i längden. Den här renoveringen, eller utbytet, av Vasabron är något som är helt nödvändigt att göra. Jag är glad för att vi verkar vara överens om detta i den här salen.

Det är 15 000 cyklister, 9 000 gående och två busslinjer som använder den här bron varje dag. Det kommer att vara ett komplicerat projekt. Som Lars var inne på krävs det en ny detaljplan, en vattendom och eventuellt en tillfällig gång- och cykelbro. Sedan måste vi lösa angränsningen till Strömsborg eller evakuera det. Det är inte heller helt lätt. Den nuvarande bron har ett högt kulturhistoriskt värde, som det behöver tas hänsyn till och som behöver bevaras.

Man skulle vilja lägga alla dessa pengar som man kan läsa om i bilagorna på något annat, men vi måste göra den här reinvesteringen. Vi i den rödgröna majoriteten tar ansvar för vår infrastruktur och den underhållsskuld som finns när det gäller vår infrastruktur och, som Alexandra var inne på under frågestunden, våra fastighetsbestånd.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Det som Moderaterna var inne på, att man måste ha bra koll på pengarna och vad de går till, håller jag med om. Därför har vi i den här majoriteten förstärkt vår investeringsstyrning så att vi har bättre koll när vi gör våra investeringar. Man måste därför ha lite tid på sig att projektera och räkna ordentligt när man går in i en så här stor investering. Jag yrkar därför bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 78

Destiny Zandi Lindgren (KD): Herr ordförande och ledamöter! Too little, too late! Vi här i salen engagerar oss i lokalpolitiken för att vi älskar och vill förvalta vårt gemensamma Stockholm. Det förtroendet har tyvärr missbrukats. Blåklassade Vasabron är inte bara en bro – den är en del av Stockholms själ. Den här majoriteten har låtit bron rosta sönder i väntan på handling, och nu går den tyvärr inte att rädda.

I över tio år har varningslamporna blinkat. Trafikkontoret har gång på gång slagit larm om att bron är i så pass dåligt skick att den riskerar att behöva stängas akut. Ändå står vi här först nu, 2025, och fattar ett inriktningsbeslut. Det säger allt om bristen på framförhållning. Detta arbete borde ha startat för länge sedan.

Vi kräver att staden omedelbart inleder arbetet med att ersätta Vasabron, parallellt med de tillfälliga förstärkningarna. Vi vill se en bro som bevarar det kulturhistoriska värdet men också ger verklig framkomlighet för alla trafikslag: gående, cyklister, biltrafik, kollektivtrafik. Därför vill jag säga: Bifall till KD:s reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 79

Maria Mustonen (V): Jag undrar vad er majoritet gjorde förra mandatperioden, när ni var med och styrde. Fattade ni inriktningsbeslut för Vasabron?

Anförande nr 80

Destiny Zandi Lindgren (KD): Jag skulle vilja påminna om att det var Miljöpartiet som då innehade trafikborgarrådsposten.

Anförande nr 81

Borgarrådet Strömgren (MP): Ordförande! Att förhålla sig ansvarsfullt till vår infrastruktur är inte alltid att maximera nybyggnaden och bygga nya broar så fort man ser att det finns ett behov, utan det är att försöka optimera befintlig livslängd och se till behovet av reinvestering och i vissa fall utbyte. Man har känt till att Vasabron har varit i dåligt skick, men det finns mycket samhällsekonomi i att förlänga livslängden på en sådan konstruktion.

Sedan kan man nämna att vissa problem med Vasabron också beror på konstruktionsfel eller feltänk när den byggdes för ungefär 150 år sedan. Det är nämligen så att brospannen är olika långa, så spannen närmast brofästena är lite kortare än i mitten.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Eftersom det är en gjutjärnsbro skapar detta spänningar som man inte kände till. Man hade inte den kunskapen bland ingenjörer på den tiden. Det handlar alltså om dels förslitning och röta, dels också konstruktionsfel.

Anförande nr 82

Destiny Zandi Lindgren (KD): Om man googlade dålig förvaltning skulle det här exemplet kunna komma upp. Jag menar inte att man hade behövt maximera och bygga en massa nya broar, utan man skulle ha tagit hand om den underhållsskuld som har funnits länge i stället för att prioritera att lägga pengar på mer symbolpolitiska projekt.

Det här är en viktig bro. Hade man inlett arbetet med att ta hand om, förvalta och underhålla bron tidigare hade vi kanske inte stått här med en bro som är i så dåligt skick att den riskerar att behöva stängas akut.

Anförande nr 83

Sara Svansson (L): Ordförande och fullmäktige! Flera här har vittnat lite om den här fantastiska bron, som har stått här i nästan 150 år. För många av oss är det en plats som vi nästan tar för given. Den binder ihop Gamla stan och Norrmalm, och tusentals personer passerar där dagligen.

Nu är det konstaterat att den här bron inte går att rädda; den är helt enkelt slut. Vi kan reparera, men det kommer inte att hålla på lång sikt. När vi ska byta ut en bro som är nästan 150 år gammal krävs det varsamhet. Jag är väldigt glad över att stora delar av fullmäktige delar uppfattningen att det inte bara handlar om en konstruktion utan att den här bron också är ett stycke kulturhistoria som vi kanske vill bevara. Därför välkomnar vi att den nya bron ska spegla den gamla brons utseende och karaktär men byggas för framtidens behov, med tryggare gångbanor, bättre cykelstråk och en hållbar konstruktion som förhoppningsvis kan hålla i många generationer.

Vi delar majoritetens uppfattning att detta projekt verkligen måste planeras vidare och att det behöver ske parallellt med att vi reparerar nuvarande bro. Men jag vill belysa två saker.

För det första måste planeringen ske med en tydlig kostnadskontroll och samordning mellan stadens förvaltningar och troligtvis också ganska tätt med regionen, som bedriver kollektivtrafiken. Vi har inte råd att ha fler projekt som både blir dyrare och drar ut på tiden. Det krävs att vi får ett väldigt bra och tydligt beslutsunderlag i alla de organ där beslut ska fattas, men också en bättre investeringsstyrning. Nu tog majoriteten upp att man har blivit bättre på det, men än så länge har vi kanske inte sett resultat av det i projekten. Jag vill därför verkligen skicka med detta med tydlig kostnadskontroll och samordning.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

För det andra är den viktiga frågan framkomligheten under byggtiden. Vasabron är faktiskt på många sätt en livsnerv för många stockholmare, i dagsläget särskilt för gång- och cykeltrafik och även för busstrafiken, men den kanske är något lättare att styra om utan att det får lika stora tidskonsekvenser. Därför måste de tillfälliga lösningarna planeras väldigt noggrant. Vi utesluter ingenting, men vi måste verkligen säkra att stockholmarna kommer fram under byggtiden.

I grunden handlar detta ärende om att ta ansvar. Det handlar om att ta hand om stadens kulturarv, att använda skattepengarna klokt och att samtidigt se till att stockholmare i framtiden ska kunna ta sig fram smidigt och säkert. Vasabron bör fortsätta vara en bro som förenar stadsdelar, förenar oss människor och också förenar de tidsepoker vi har i centrala Stockholm.

Med detta vill jag yrka bifall till Moderaternas och Liberalernas reservation i kommunstyrelsen.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

§ 16 Revidering av taxor för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet

Anförande nr 84

F r i t z L e n n a á r d (M): Ordförande! Stockholms företagare har på senare år genomgått många prövningar. Först var det sviterna av pandemin, och sedan blev det stigande inflation, stigande räntor, stigande energipriser och en sviktande konjunktur. Det är alltid, men kanske särskilt i tider som dessa, viktigt att staden inte lägger ytterligare börda på företagen med omfattande taxehöjningar.

Det är därför glädjande att se förslag på ganska små taxehöjningar – oförändrad taxa för miljötillsynen och 1,1 procent för livsmedelstillsynen. Vi moderater välkomnar också att avrundningen uppåt av debiterad tid tas bort. Det kan te sig som en liten fråga, men för enklare ärenden kan avrundningen bli en betydande del av den faktiskt debiterade tiden. Det är alltså bra att detta tas bort; företagarna ska naturligtvis inte betala för arbete som staden inte har utfört.

Vi vill vidare betona vikten av att förvaltningen fortsätter sitt arbete med att effektivisera sina processer, både för att hålla nere de egna kostnaderna och för att underlätta för stadens företagare, såväl genom att minska antalet debiterade timmar när det går som genom att hålla nere den tid som företagarna måste avsätta för att ha kontakt med staden. Många företagare vittnar om att den administrativa kontakten med staden kan ta mycket tid. Det gäller förstås fler delar av staden än enbart miljö- och hälsoskyddstillsynen, men för företagen spelar det ingen roll om det är socialnämnden, miljö- och hälsoskydd eller trafikkontoret. De ser förstås all kontakt med staden som kontakt med tillsynsverksamheten eller tillståndsverksamheten.

Det är viktigt att staden är lösningsorienterad, serviceinriktad och informativ i sin tillsynsverksamhet. Stadens företagare ska kunna uppleva att staden kommunicerar med dem på ett bra sätt.

Arbetsmetoder som effektiviserar tillsynen bör utvecklas. Förvaltningen arbetar redan med riskbaserad tillsyn. Det är bra, men vi skulle gärna se att man försöker göra det ytterligare. Tillsynen måste också samordnas bättre, såväl inom som mellan förvaltningar, för att den ska bli mer effektiv. Exempelvis när det gäller att bekämpa brottslighet skulle ökad informationsdelning och kunskapsutbyte kunna spela en viktig roll.

Avslutningsvis bör staden sträva efter att tillsynen är en lätt börda att bära för dem som gör rätt men mördande tung för dem som fuskar eller fifflar. Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation i kommunstyrelsen.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Anförande nr 85

Bj arne Snis Sigtry gsson (S): Ordförande och fullmäktige! Detta förslag innebär en justering av taxan för att upprätthålla en taxenivå som motsvarar lagstiftningens krav på självkostnadsfinansiering, där målet är full kostnadstäckning.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet är en grundbult för det seriösa och ansvarstagande företagandet i Stockholm. Det visar sig även i att miljö- och hälsoskyddsnämndens båda myndighetsområden visar mycket goda resultat i de årliga nöjd-kund-index-mätningarna. Den seriösa företagaren som själv blir föremål för tillsyn vet om att detta innebär att dennes oseriösa konkurrenter också kommer att granskas. Tillsynen bidrar därmed till en sund och god konkurrens och ett bättre företagsklimat i Stockholm.

När det gäller tillsyn enligt miljöbalken och kontroll enligt livsmedels- och foderlagstiftningarna är Stockholms stad dessutom en av kommunerna i länet med högst självfinansieringsgrad, samtidigt som taxan ligger under snittet i Stockholms län. Även gällande effektiviteten ligger Stockholm alltså jämförelsevis bra till.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 86

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande! Tack för de föregående anförandena från båda ledamöterna här i kommunfullmäktige! Detta är viktiga frågor att hela tiden jobba med. Hur kan vi vara så effektiva som möjligt? I detta ingår förstås också att vi ska bedriva vår tillsyn där den verkligen ger störst resultat, det vill säga mot dem som inte sköter sig. De allra flesta gör ju det och spelar en väldigt viktig roll i Stockholms näringsliv.

Jag tänkte bara kommentera lite kring exempelvis det projekt som vi haft gällande gemensam tillsyn i staden, som kommer att permanentas nästa år. Det finns i det nya budgetförslaget, som vi snart ska debattera, senare i november. Där skjuter vi också till resurser för att verkligen kunna samordna oss bättre och sätta hårdare tryck mot de kriminella element som finns runt om i vår stad och som vi gemensamt ska trycka tillbaka så mycket vi kan, också i samarbete med statliga aktörer.

I kommande budget görs också en satsning på ”en väg in” för företagare genom stadens kontaktcenter. Vi ska jobba med att underlätta för de företag som på olika sätt behöver ha kontakt med staden.

Det är, tycker jag, viktiga frågor som har lyfts här i debatten. Det är positivt att vi håller nere taxorna så mycket vi bara kan. Eftersom vi har sänkt vårt intäktskrav på miljö- och hälsoskyddsnämnden i årets budget – detta kommer att vara kvar även i nästa års budget – har vi större möjlighet att använda det ekonomiska utrymmet för de aktörer som inte sköter sig medan de som sköter sig ska ha så låga taxor som möjligt.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

§ 17 Reviderade riktlinjer för handläggning av försöks-, tränings- och Bostad först-lägenheter

Anförande nr 87

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Jag ska inte vara så långrandig utan yrka bifall till vår reservation i kommunstyrelsen tillsammans med Centerpartiet.

Jag vidhåller det som var grunden för minoritetsåterremissen, det vill säga att det hade varit väldigt bra om SHIS hade blivit involverade i framtagandet av dessa riktlinjer. Det är också lite konstigt att den rödgröna majoriteten går emot den eniga styrelsen i SHIS, där de rödgröna väl har majoritet, som tyckte att de borde ha blivit mer involverade i detta eftersom det är en av deras huvudsysselsättningar. Från borgarrådets sida hänvisas det till att det handlar om biståndsbedömda insatser. Men SHIS blir faktiskt väldigt ofta inkopplade gällande samma individer, så därför hade det varit väldigt bra.

Med detta sagt yrkar vi alltså bifall till Liberalernas och Centerpartiets gemensamma reservation.

Anförande nr 88

K r i s t i n J a c o b s s o n (C): Ordförande! Jag vill börja med att säga att jag ändå har goda förhoppningar om att de reviderade riktlinjerna för försöks- och träningslägenheter och Bostad först-lägenheter kommer att underlätta socialtjänstens handläggning men också faktiskt öka likvärdigheten för utsatta personer som har svårt att skaffa bostad, exempelvis relationsvåldsutsatta kvinnor. Det är bra.

Men som tidigare ordförande för SHIS Bostäder måste jag ändå säga att jag tycker att det är konstigt att deras roll som stadens bostadssociala resurs och deras träningslägenheter inte ges någon större tyngd och att SHIS faktiskt inte heller omfattas av de här riktlinjerna. Det som benämns som träningslägenheter i riktlinjerna är exakt det som SHIS tillhandahåller, på flera olika sätt. De tillhandahåller träningslägenheter och genomgångsbostäder för både ensamstående, familjer och våldsutsatta och har lång erfarenhet av både fastighetsförvaltning, hyresjuridik och administration av andrahandskontrakt, vilket gör dem unika.

För att undvika en parallell utveckling och användning av försöks- och träningslägenheter i staden och för samlad vägledning till stadens stadsdelsnämnder tycker jag fortfarande att det hade varit bra om SHIS omfattades av riktlinjerna och om deras verksamhet synliggjordes i riktlinjerna. De må inte vara biståndsbedömda i sig, men näst intill samtliga individer som bor där har biståndsbedömda insatser eller, för den delen, försörjningsstöd. I praktiken går det inte heller att få en bostad via SHIS utan att socialtjänsten har en kontakt och förmedlar bostäderna. Att det är en biståndsbedömd insats är i detta fall bara en formalitet eftersom socialtjänsten i princip

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

är involverad i alla fall. Därför tycker jag att det är olämpligt att frikoppla SHIS från de här riktlinjerna.

Med detta vill jag också yrka bifall till vår och Liberalernas gemensamma reservation i kommunstyrelsen om att riktlinjerna behöver utvärderas och vid behov revideras inom ett par år.

Anförande nr 89

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande och kommunfullmäktige! Det är precis som det sägs när det gäller SHIS: Det är väldigt viktigt för de människor som inte har bostad att socialtjänsten kan hjälpa till. Stockholms stad har sedan länge haft en tydlig riktlinje för försöks- och träningslägenheter med syftet att, precis som sagts, säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i stadens handläggning.

Det är glädjande att Socialförvaltningen nu efter mer än ett decennium har tagit initiativ till att uppdatera dessa riktlinjer så att de bättre speglar dagens arbetsrätt, alltså JO:s beslut, och den förändrade roll som bostadsförmedlingen numera har. De reviderade riktlinjerna innebär en modernisering av begrepp, roller och ansvar och stärker det stöd som stadens handläggare behöver i det dagliga arbetet. Detta är ett viktigt steg för att vi som stad ska kunna uppfylla både rättsliga krav och sociala behov på ett enhetligt sätt över hela Stockholm.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 90

M a u r i c e F o r s l u n d (KD): Herr ordförande! Jag ska inte heller bli långrandig. Kristdemokraterna instämmer i Liberalernas och Centerpartiets reservation i kommunstyrelsen, och jag yrkar bifall till den.

Vänstermajoritetens hantering av ärendet är lite märklig, när SHIS själva säger att de kan och vill bli mer involverade i detta arbete för att säkerställa ett effektivt utnyttjande av tillgängliga lägenheter. SHIS är ju inte vilken aktör som helst utan en central resurs för det bostadssociala arbetet i Stockholm. Det framstår alltså som lite märkligt, och det är lite oklart var skon klämmer på Socialdemokraterna. Det kanske borgarrådet kan upplysa oss om.

Men jag yrkar som sagt var bifall till den gemensamma reservationen i kommunstyrelsen.

Anförande nr 91

Borgarrådet O j a n n e (S): Herr ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut och tacka för att vi återigen får stå här och prata om hemlöshetsarbete. Är det något vi gör i den här staden som verkligen går åt rätt håll är det vårt arbete mot hemlöshet.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

I september 2022, när vi tillträdde, gjorde man i samband med valet en undersökning av hur hemlösheten hade utvecklats i Stockholm de senaste två åren. Den hade då ökat med 10 procent, och vi hade ungefär 2 500 personer i hemlöshet i den här staden. Vi valde då att ta 10 procent av de pengar som vi lägger på ordningsvakter och i stället lägga dem på en riktad satsning mot hemlöshet.

Det var kanske en av de bästa omprioriteringar vi har gjort. Nu ser vi hur hemlösheten minskar kraftigt. Nästan 400 personer färre lever i hemlöshet nu jämfört med när vi tillträdde. Detta är vad politik handlar om, att prioritera.

Vi har alldeles nyligen sett hur också antalet barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden har minskat. Detta hänger tätt ihop med det arbete som vi har gjort med förtursreglerna, inte minst vid bostadsförmedlingen, för att det ska vara lättare för våldsutsatta att få förtur. Det görs väldigt mycket på det här området.

När det gäller de här riktlinjerna är syftet med dem rättssäkerhet och likabehandling i samband med utredning, bedömning och tillgång till insatser i form av försöks- och träningslägenheter. Det är biståndsbedömda insatser, och det är därför SHIS inte har varit involverade i framtagandet. Det är inte ett biståndsbedömt beslut att få bostad via SHIS. Precis som Kristin lyfter har man dock ofta andra biståndsbedömda insatser när man bor hos SHIS. När det gäller de insatserna finns andra riktlinjer att förhålla sig till.

SHIS är en väldigt viktig aktör. Jag tar den kritik som ibland kommer från oppositionen på allvar. Jag roade mig därför – även om jag kan göra betydligt roligare saker än så – med att läsa gamla protokoll och beslut från förra gången vi antog riktlinjerna för försöks- och träningslägenheterna. Då var det borgerligt styre i den här staden, och då var SHIS inte ens med på remitteringslistan. Jag tror att det hänger ihop med att de egentligen inte riktigt har med denna fråga att göra. Jag kollade då också upp hur det kommer sig att de var med på vår remitteringslista den här gången, och det rörde sig om ett missförstånd i handläggningen.

Men varför skulle jag klaga på det? Jag får stå här flera gånger och berätta om stadens hemlöshetsarbete. Det finns mycket arbete kvar att göra, men vi är på rätt väg.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

§ 18 Överlåtelse av Mässfastigheter i Stockholm AB till S:t Erik Markutveckling AB och Stockholmsmässan AB till Stockholms Stadshus AB

Anförande nr 92

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Ordförande och fullmäktige! Jag ska fatta mig kort men ändå dra lite bakgrund och vad detta ärende handlar om för dem som lyssnar.

Sedan 1964 har Stockholms stad delägt Mässfastigheter AB tillsammans med Stockholms Handelskammare. Som några av er kanske minns förvärvade staden våren 2021 genom Stockholms Stadshus AB handelskammarens andel av Mässfastigheter AB. Stockholmsmässan bedrivs mest som kongressverksamhet i Älvsjö och är ett helägt dotterbolag till Mässfastigheter AB. Mässfastigheter AB äger den anläggning där mäss- och kongressverksamheten i Älvsjö bedrivs – där ingår också hotell Talk och Älvsjö gård – och har även tomträtten för fastigheten där anläggningen, hotellet och Älvsjö gård finns.

I detta ärende föreslås att Stockholmsmässan AB överläts till koncernmoderbolaget Stockholms Stadshus AB och att Mässfastigheter AB överläts till S:t Erik Markutveckling AB. Syftet med detta förslag till beslut är att utveckla mäss- och kongressverksamheten så att Stockholm fortsätter erbjuda attraktiva möten för kongresser och mässor. Parallellt fortsätter arbetet med stadsutveckling, där inte minst kollektivtrafik i Älvsjöområdet är en viktig del. Goda förutsättningar behöver skapas i arbetet med kommande fastighetsutveckling, och området behöver omhändertas med trygga och aktiva verksamheter över tid. Detta beslut underlättar en sådan utveckling.

Jag yrkar mot denna bakgrund bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 93

T h o m a s E h r n s t r ö m (V): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag har suttit i Stockholmsmässans styrelse i snart två mandatperioder, tillsammans med flera här i kammaren. Det har varit tuffa år för mässan, som visat röda siffror genom åren – mycket på grund av påverkan utifrån, som pandemin, som resulterade i nedstängning av mässan i över två år. Dessutom slog inflationen hårt mot bolaget när verksamheten väl kom igång. Sedan togs beslut av oss i fullmäktige om att mässan skulle säljas, vilket lade ytterligare sten på bördan och en grå filt över hela verksamheten. Det har med andra ord varit strävsamt och tufft att få ekonomi i Stockholmsmässan AB, med fortsatt röda siffror som följd.

Att något måste göras var vi i styrelsen tidigt eniga om. Kostymen var för stor i förhållande till verksamheten. Försök gjordes naturligtvis. Det var emellertid svårt att göra större förändringar utan att vänta ut försäljningsprocessen.

När det sedan visade sig att den ena efter den andra av potentiella intressenter föll ifrån måste vi naturligtvis fortsätta att driva verksamheten och ta de beslut som krävdes för

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

att rekonstruera bolaget med målet att ha en ekonomi i balans 2026. En plan för detta beslutades av en enig styrelse den 30 september i år. Det kanske inte är den bästa lösningen utan den minst dåliga mot bakgrund av hur försäljningsprocessen utvecklade sig. Det bästa hade naturligtvis varit att sälja.

Med facit i hand var det kanske inte så smart av den tidigare borgerliga majoriteten att driva igenom köpet av handelskammarens del för närmare en halv miljard.

Avslutningsvis: Mäss- och kongressverksamheter är viktiga för Stockholm och Stockholmsregionen. Stockholmsmässan AB har en positiv effekt på besöksnäringen, tillsammans med Stockholms Business Region och de synergieffekter som uppstår. Det är naturligtvis svårt att beräkna den exakta effekten, men det rör sig om i runda slängar mellan 4 och 5 miljarder i årliga besöksnäringseffekter.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

§ 21 Inriktningsbeslut för Skolfastigheter i Stockholm AB:s nybyggnation av grundskola i Stora Sköndal och utbildningsnämndens inhyrning av skolan

Anförande nr 94

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Herr ordförande! Stora Sköndal växer, och vi hoppas att vi i framtiden kommer att välkomna många nya barnfamiljer till området. Det är därför vi nu går fram med det här förslaget om att bygga en ny skola i hjärtat av Stora Sköndal för att få en sammanhållen F–9-skola som gör att eleverna kan hålla ihop sin skolgång. Det skapar trygghet, och slutresultaten förbättras för de elever som får en sammanhållen skolgång. Med det här förslaget får Sköndal också en anpassad grundskola – något som det finns ett växande behov av och som saknas i området i dag. Det är alltså ett viktigt och välkommet beslut som ska fattas.

Samtidigt kan vi konstatera att hyreskostnaden för den här skolan blir hög. Det beror på den plats som har valts under tidigare majoriteter i den här staden, där förutsättningarna helt enkelt är väldigt besvärliga. Vi har gjort ett stort omtag i det här projektet och därmed kunnat spara in nästan 200 miljoner, men hyreskostnaden kommer även fortsatt att vara hög.

Någon kanske frågar sig om det verkligen är värt det. Jag tycker att det symboliskt passar ganska bra att vi tar det här beslutet precis efter beslutet om lokaler för nya Adolfbergsskolan i Mariehäll. Det är tyvärr ett exempel som visar hur problematiskt det blir när man inte planerar för barns skolgång redan vid bygget av nya bostadsområden. Även om vi just nu befinner oss i en period då antalet grundskoleelever runt om i Stockholm minskar måste vi även framöver ta ansvar för att det när vi bygger nya bostadsområden finns lokaler för våra barn att växa och utvecklas i.

Mot bakgrund av detta yrkar jag bifall till förslaget till beslut.

Anförande nr 95

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande och fullmäktige! Från Moderaternas sida är vi inte emot att det ska byggas en ny grundskola på platsen, snarare tvärtom. Det kan vara nödvändigt för att inte de enskilda eleverna ska få alldeles för långt mellan hemmet och skolan. Vår reservation handlar därför inte om en skola som sådan utan om den omfattande kostnad som fullmäktige har att besluta om i dag.

Den tidigare översynen av projektet minskade förvisso stadens samlade investeringsutgift, men den stora besparingen gjordes genom att idrottsnämndens investering i en idrottshall fick utgå ur projektet. Kostnaden för den nya grundskolan i sig förväntas ändå landa på närmare 1 miljard kronor. Vi anser därför att det behöver utredas vidare hur investeringsnivån skulle kunna minska ytterligare. Exempelvis skulle man kunna titta på en F–6-skola samtidigt som man tittar på hur högstadieplatser skulle kunna tillgodoses på andra skolor. Om alternativ till nuvarande förslag inte

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

utreds bör tidsplanen för skolan i Stora Sköndal i stället utvärderas med tanke på den vikande elevantalsprognosen.

Sammanfattningsvis anser vi att projektekonomin är svårmotiverad utifrån det underlag och de demografiska prognoser som finns för området. Vi ser stora risker i projektet. Mot bakgrund av detta yrkar jag bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 96

Claes Nyberg (C): Ordförande! Nyheterna om det låga barnafödandet i Sverige avlöser varandra. Demografin slår olika hårt inom staden och mellan stadsdelar, men i flera stadsdelar är det framför allt barnfamiljer som flyttar ut – det vet vi. I vissa stadsdelar finns fortfarande obalans, eller så finns det fysiska barriärer som kan motivera en utbyggnad eller en omdisponering av skolplatser, även förskoleplatser. Men i de flesta fall visar prognoser att antalet platser måste minska rejält och ganska snabbt. I kombination med ökade kostnader för byggnation och finansiering gör detta att investeringar i nya skolor måste övervägas mycket noga, särskilt om skolornas storlek är klart större än genomsnittet, vilket man kan säga om den föreslagna skolan i Stora Sköndal.

Den planerade grundskolan i Stora Sköndal kan redan före byggstart konstateras bli mycket dyr. Dessutom har platsen, som föredrogs, svåra förutsättningar, med en utformning av både skolan och projektet som kan göra kostnadsuppföljningen riktigt svår. Det är svårt att se att det i något av underlagen för området finns något som just nu motiverar en skola med plats för 930 elever. Underlagen visar att en mer noggrann utredning behövs innan beslut fattas. Det kan handla om en mindre skola eller en skola utan högstadium eller om att behoven kan tillgodoses genom anpassningar vid andra skolor i rimlig närhet tills demografi och andra prognoser stöder byggnation av en fullskalig skola. Om projektet ändå ska genomföras behöver tidsplanen verkligen ses över för att primärt skjutas framåt i tiden, förmodligen ganska långt.

Jag yrkar därmed bifall till det gemensamma slutförslaget från Centerpartiet och Moderaterna i enlighet med vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 97

Nike Örbriink (KD): Ordförande! Stockholm har en tuff ekonomi och en skenande skuldsättning. Varje krona vi lånar och spenderar måste vara väl avvägd, och vi måste kunna vara säkra på att de investeringar vi gör faktiskt också blir investeringar för framtiden. En av de kanske tuffaste utmaningar som vi i det här rummet har framför oss, som vi i och för sig delar med många runt om i Sverige, är den demografiska utvecklingen – att andelen äldre blir allt större och andelen barn allt mindre. Vi vet vad tomma korridorer, klassrum och klassrumsstolar innebär. Det är därför vi nu är många som med rynkade pannor tittar på stadens skolor och ställer oss frågan vad vi ska göra

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

med dem när barnen inte längre finns där för att fylla korridorer, klassrum och klassrumsstolar.

Förslaget till beslut i kväll innebär en mångmiljonutgift för nybyggnation av en skola i Stora Sköndal. Det handlar om totalt 930 elever och en projektkostnad på över 800 miljoner kronor. Det är absolut inga småpengar. Det är Kristdemokraternas bestämda uppfattning att det när vi befinner oss i ett sådant här läge, där stadens skuld är hög, skolor riskerar att ha tomma platser och prognoserna är alltför osäkra, är alltför riskabelt att besluta om en sådan nybyggnation i kväll.

Det är mot bakgrund av detta som vi vill utreda frågan vidare. Vi vill undersöka möjligheterna att tillgodose behovet av platser på andra skolor och bättre se över ekonomin för projektet. Mot denna bakgrund yrkar jag bifall till och hänvisar till den gemensamma reservationen från Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna i kommunstyrelsen.

Anförande nr 98

L i n n é a V i n g e (SD): Ordförande! Sverigedemokraterna saknar ju platser i de här bolagen och därmed också insyn i beredningsarbetet. Därför kommer vi att yrka avslag på det här ärendet.

Det har lyfts mycket kritik här i kväll, och en annan sak som jag skulle vilja lyfta är det faktum att den planerade skolgårdsytan kommer att understiga 10 kvadratmeter per elev, att jämföra med Boverkets rekommendationer om 30 kvadratmeter friyta per elev. Detta är väldigt anmärkningsvärt.

Jag vill yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 99

T i n a K r a t z (V): Herr ordförande! Jag bor precis intill, i Skarpnäck, och har länge sett hur man bygger alltmer i Sköndal. Och det kommer att fortsätta att byggas mer. Samtidigt har jag också passerat Sandåkraskolan, som ser allt ruffigare ut. Det är ett lapptäcke av olika barackliknande lösningar. Det råder alltså en ohållbar situation i Sköndal vad gäller skolorna.

Vi behöver ta ansvar för att de skolor som våra barn ska gå i håller en bra kvalitet. Detta lyckas man ännu bättre med om man bygger just F–9-skolor så att man får en sammanhållen skolgång. Det innebär möjlighet till både kontinuitet och trygghet för både elever och lärare och färre elever som söker nya skolor mitt under mellanstadiet och så vidare, vilket ger större kontinuitet i klasserna i övrigt. Jag tycker att det är klokt att vi redan nu planerar för detta. Vi vet att det ska byggas mer i Sköndal.

Vi har fattat beslut om en översyn just för att komma till rätta med en del av de stora kostnaderna. Men att strax därefter göra en ny översyn skulle bara öka på kostnaderna,

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

vad jag kan se. I stället bör vi planera, bygga och säkerställa att vi också kan ta ansvar för de andra skolorna i Sköndal, som alla saknar högstadium. Jag tycker att detta är klokt och bra och ger en bra och stark skola även i Sköndal.

Anförande nr 100

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Även Miljöpartiet ställer sig bakom planeringen i inriktningsbeslutet. Det är skönt att många av frågetecknen har kunnat rätas ut och att vi äntligen kan ta nästa steg för att bygga den här skolan. Det kommer att byggas väldigt mycket bostäder i Sköndal, och vi behöver en skola.

Det är ett tag kvar. Bygget planeras att påbörjas 2029 för att färdigställas 2032. Jag förstår att man kan oroa sig för ekonomin kring det hela, och vi måste naturligtvis följa det nära. En del besparingar har man redan gjort genom att minska till idrottshall för skola.

Den här skolan kommer att behövas, i vilken form får vi se. Det är ett antal år kvar. Men jag tycker absolut att detta är ett viktigt och nödvändigt steg för att fortsätta med planeringen för den här skolan. Bifall kommunstyrelsens förslag!

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

§ 22 Inriktningsbeslut gällande AB Svenska Bostäders nyproduktion av bostäder inom del av fastigheten Hammarbyhöjden 1:1, blivande fastigheter Dekanen och Prefekten, Hammarbyhöjden

Anförande nr 101

Borgarrådet B u t r o s (V): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Beslutet att bygga hyresrätter i Hammarbyhöjden visar att vi i staden kan förena ekonomisk hållbarhet, stadsutveckling och ett socialt ansvar. I dessa ekonomiskt svåra tider är det inte en enkel uppgift. Det är tuffa tider i byggbranschen och även tufft för våra bostadsbolag att få till projekt där kalkylerna går ihop. Det gäller att identifiera platser där människor vill bo, genomföra behovsanalyser och balansera projektkostnader med framtida hyresintäkter. Därefter ska allting malas genom våra kommunala processer. Vi kan därför med gott samvete säga att de byggprojekt och de inriktningsbeslut som väl kommer till fullmäktige inte är några hastverk.

Projektet följer stadens översiktsplan och även programmet för Hammarbyhöjden och Björkhagen. Det är en klok investering, där vi bygger på en plats med god tillgång till kollektivtrafik och kommunal service. Dessutom är vi väldigt glada att få starta ett projekt med Stockholmshusen.

Det här projektet är också ekonomiskt starkt. Den totala investeringen uppgår till 350 miljoner kronor, med ett kostnadsläge på cirka 308 miljoner kronor i det värde som gällde i februari 2025. Kalkylen visar alltså ett positivt resultat vid rådande marknadsförutsättningar, och en extern värdering bekräftar också projektets bärkraft. Detta är alltså ett projekt som bär sig, inte bara socialt och stadsbyggnadsmässigt utan också ekonomiskt.

Men detta projekt handlar inte bara om ekonomi och samhällsplanering. Det handlar om människor – om att vi som stad tillskapar 104 nya hyresrätter, 104 nya möjligheter för stockholmare att hitta ett hem att trivas i. Det är ett viktigt tillskott till stadens hyresbestånd, särskilt i en tid då behovet av prisvärda bostäder är stort. Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 102

S e r g e j S a l n i k o v (SD): Jag hoppas att alla ledamöter är införstådda med vår utgångspunkt i ärenden som hemställs oss från diverse bolag där vi saknar insyns- eller styrelseplatser. Det gäller framför allt stora investeringsutgifter, i det här fallet ett ärende från Svenska Bostäder som rör, om jag inte missminner mig, en investeringsutgift på 600 miljoner. Förutom det finns det en del sekretessbelagda bilagor som jag inte har kunnat ta del av eftersom jag inte sitter i bolaget. Vi kan därför inte ta ansvar för en så pass stor investeringsutgift.

Vi har också varit kritiska till hela detaljplanen redan i stadsbyggnadsnämnden, eftersom vi tycker att det är ett alldeles för stort ingrepp i naturvärdena. Det medför en

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

försämring för lokalborna, deras ekonomiska situation och även socialt. Därför yrkar jag bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 103

J o n a s N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige! Det finns absolut en efterfrågan på hyresbostäder, men som vi har märkt i många projekt är betalningsviljan för bostäder med den här typen av hyresnivåer sviktande. Det är en varning som vi vill skicka med. Den sviktande betalningsviljan gäller kanske särskilt studentbostäder, som halva det här projektet rör sig om, eftersom det är en grupp hyresgäster med svag ekonomi. Med den antagna presumtionshyran skulle boendekostnaderna här stå för en större andel av inkomsten än vad många hyresgäster känner för att betala. Det finns också en enkät i ärendet som visar att få av de svarande är villiga att betala de planerade hyrorna. Även om analysen inte nämner vakansrisk finns det mycket som talar för att vi kommer att se en högre strukturell vakans i framtiden för hyresrätter och speciellt för studentbostäder.

Stadens bostadsbolag har svårt att hyra ut till presumtionshyra i nybyggnation. Stockholmshem, exempelvis, har problem i Skärholmen. Projektet som Svenska Bostäder köpte av Heba och Åke Sundvall, där vi återkommande mejlar från vår egen bostadsförmedling om att man ska anmäla intresse för att hyra, är ett tydligt tecken på att vi har stora problem med att hyra ut till de presumtionshyror som vi har.

I grunden tror vi att det här projektet är väldigt bra. Det kommer också att göra det övriga området där vi bygger ännu mer attraktivt än vad det är redan i dag. Men det är viktigt att vi sänker hastigheten, särskilt när Stockholm i hög fart närmar sig en belåningsnivå på 100 miljarder kronor.

Anförande nr 104

Borgarrådet B u t r o s (V): Det gläder mig att ni i Moderaterna ändå är positiva till det här. Någonstans vet vi alla att vi behöver bygga fler bostäder, och vi behöver göra det med precision. I det här fallet har vi också tagit in en extern analys, precis som du, Jonas, är inne på.

De här studentbostäderna ska utformas med särskilt fokus på yteffektivitet och delbarhet. Det kommer alltså att ge möjlighet till kompisboende. Projektet syftar inte till att man ska bo ensam i de här lägenheterna utan tillsammans. Därför tror vi fortfarande på att det här kommer att vara positivt för både ekonomin och för studenternas boendemiljö.

Anförande nr 105

J o n a s N i l s s o n (M): Som sagt tror vi att det här i grunden är ett väldigt bra projekt. Men bara någon eller några månader innan du, Deniz Butros, kom till styrelsen lyckades vi häva ett jättestort projekt i ett annat område, just för att det bolag som sålde

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

till oss inte kunde hyra ut det antal lägenheter som stipulerades i det avtalet, något som krävdes för att vi skulle ta över detta.

Det finns alltså varningstecken, och nu får du som ordförande verkligen känna efter om du kan stå för de här projekten. Det är inte bara en lek att sitta i Svenska Bostäders styrelse, utan det kommer med ett personligt ansvar som inte är litet. Det kan till och med bli ekonomiskt.

Anförande nr 106

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Ordförande, åhörare, kommunfullmäktige! Miljöpartiet ställer sig bakom kommunstyrelsens förslag till beslut.

Det här är välplacerade hyresrätter som ligger nära kollektivtrafik. 50 vanliga hyresrätter och 54 studentbostäder planeras. Det tar grönmark och naturmark i anspråk, men det kollektivtrafknära läget och att infrastrukturen redan finns gör att fördelarna överväger. Vi kommer att bevaka att kompensatoriska ekologiska åtgärder genomförs för att kompensera för intrånget.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

§ 23 Inriktningsbeslut gällande AB Stockholms shems ombyggnad av fastigheten Linjalen 8 på Södermalm

Anförande nr 107

Borgarrådet B u t r o s (V): Fastigheten Linjalen 8 på Södermalm är i behov av renovering. Husen byggdes i slutet på 1960-talet och har under senare år haft återkommande vattenskador. Stammarna är uttjänta, och elinstallationerna behöver uppdateras. Därför är jag glad att vi nu kan ta detta beslut.

Att renovera och bygga om påverkar klimatet i stor utsträckning. När fullgoda kök och interiörer kastas ut skapas också ett obefogat behov av att producera nya kök och nya interiörer. Genom att nyttja befintliga fastigheter på ett effektivt sätt och så länge som möjligt minskar vi också stadens klimatavtryck. Därför är det väldigt positivt att Linjalen 8 är en del av stadens arbete med varsamma renoveringar.

Renoveringen sker med omtanke. Köken får enklare uppdateringar, som ommålning av skåpsluckor, nya beslag och bänkbelysning. Fönstren kommer att kompletteras med energiglas. Badrummen renoveras, och badkar kommer att ersättas med dusch där det är möjligt. Elinstallationerna byts ut för att möta dagens krav. På detta vis kommer vi att få ned klimatavtrycket, först i renoveringsskedet och därefter kontinuerligt när fastigheten energieffektiviseras. Målet är att förlänga fastighetens livslängd, minska risken för skador och förbättra hyresgästernas boendemiljö.

Det här är ett projekt som förenar respekt för det befintliga med ansvar för vår gemensamma framtid. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 108

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Som hyresgäst i Stockholms allmännyttiga bostadsbolag ska man känna sig stolt och trygg över sitt hem och sin boendemiljö. Därför eftersträvar stadens bostadsbolag en hög kvalitet i underhåll, service och gestaltning. Vi jobbar enligt principen om varsam renovering, som borgarrådet Butros också var inne på, där endast de mest nödvändiga åtgärderna vidtas, i nära dialog med hyresgäster i alla våra ombyggnadsprojekt.

Upprustningen av fastigheten Linjalen 8 är ett stort projekt som omfattar 460 lägenheter på Södermalm till en investeringsutgift om 490 miljoner kronor. Precis som borgarrådet var inne på är byggnaderna uppförda 1969 och 1970 och har problem med återkommande vattenskador. Utöver de nya vatten- och avloppsstammarna och renoveringen av badrum behövs också en uppgradering av elinstallationerna. Precis som vi fick höra kommer det här att innebära att den årliga kostnaden för drift och underhåll beräknas minska med cirka 10 procent efter genomförandet av projektet.

Projektet ska i första hand genomföras med kvarboende, men vissa hyresgäster kommer troligtvis att behöva evakueras. I det fortsatta arbetet med och inför

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

framtagandet av ett genomförandebeslut föreslår Stockholmshem att vi kompletterar med fler utredningar och en hyresgästgodkännandeprocess i enlighet med det här förslaget.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 109

S e r g e j S a l n i k o v (SD): För att inte upprepa vad jag sa i föregående ärende yrkar jag med samma motivering bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

§ 24 AB Familjebostäders förvärv av AB Hjulstahem

Anförande nr 110

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Vi ska nu behandla ett ärende som handlar om att Familjebostäder ges rätt att köpa tillbaka ett bostadsområde med tillhörande centrum och miljöer i Hjulsta. Det är en lönsam och bra affär som ger de boende en stabil och bra hyresvärd.

Det fanns en tid då bostadspolitiken i Stockholm nästan bara handlade om att sälja ut hyresrätter. Det fanns förvisso enskilda exempel där sådana beslut inte innebar en stor förändring för de boende, och Einar Mattssons ägande kanske har varit ett sådant exempel. Men det finns också många exempel på det rakt motsatta. En ideologiskt driven privatisering av bostäder har också inneburit en sämre fungerande bostadsmarknad med allt längre bostadsköer. I alltför många fall har boende fått uppleva den praktiska innebörden av begreppet slumvärdar. Utförsäljningarna har därtill skapat offentliga miljöer och centumbildningar som har tillåtits förfalla och som allt fler nu ser som en del av ett alltmer omfattande trygghetsproblem. Vi är tydliga med att Hjulsta inte ska hamna där.

Vår rödgröna majoritet ser allmännyttiga hyresrätter som en viktig del av samhällsbyggandet. Genom bostadsbolag som tar ett socialt ansvar kan vi bygga en stad där alla har råd att bo och där alla kan känna trygghet. Därför har vi säkerställt att det byggs fler hyresrätter, att allmännyttan får fler markanvisningar och att vi vägrar att privatisera ansvaret för centumbildningar i förorten. Därför kommer vi, i vissa fall, också att bedriva en aktiv fastighetsförvaltning som inte bara handlar om att sälja ut utan också köpa fastigheter.

Jag vet att Moderaterna drömmer om marknadshyror för att göra det dyrare för människor att bo i vår stad. Vi vill inte se detta. I Stockholm ska alla ha råd att bo. Jag vet att det finns partier som ser som sitt stora mål i livet att sälja ut centumanläggningar, men vi sviker inte vårt ansvar för stadsmiljön och tryggheten. Jag vet att det finns partier i den här salen som inte tycker att vi har råd att investera i lönsamma projekt – för övrigt samma partier som tycker att det är en bra idé att bygga en robust olönsam motorväg för drygt 30 miljarder. Men vi kommer inte att avstå ansvaret för ett Stockholm som håller ihop, ett Stockholm där även förorten har rätt att utvecklas.

Ordförande! Jag vill yrka bifall till förslaget att köpa 1 200 bostäder i Hjulsta för att garantera en bra hyresvärd för de boende och för att Stockholm ska vara en stad som tar ansvar för tryggheten – i hela staden.

Anförande nr 111

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! De senaste åren har jag lite grann tagit rollen att försöka moderera nivån på samtalen vi har här och inte ta

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

till överord. Nu råkar det vara så att de som står i talarstolarna nu är de som har suttit längst i kommunfullmäktige – Karin Wanngård längst och jag näst längst. Därför tycker jag att man kan vara lite statsmänna- och -kvinnomässig.

Jag tycker inte att det är rimligt att börja tala om slumvärdar, problem med centrumanläggningar och att det nu garanterat kommer en god hyresvärd, när de som vi gör affär med är Einar Mattsson och de som vi sålde till var Einar Mattsson, som har skött det här utomordentligt bra. Det är ovärdigt, Karin Wanngård – var lite mer positiv!

Anförande nr 112

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Om Björn Ljung har suttit nästan längst i den här salen borde han ha lärt sig att lyssna.

Jag sa att Einar Mattssons ägande var ett exempel på att det inte var en slumvärd som kom. Det var det jag sa i mitt anförande. Einar Mattsson har skött det här beståndet fantastiskt bra. Det har jag ingen annan åsikt om.

Men nu ska det säljas, och då står staden stadigt och kan köpa det här beståndet. Det är en positiv, god och ekonomiskt bra affär för staden.

Anförande nr 113

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Ordförande! Tack, Karin Wanngård! Jag är ledsen, men ditt anförande var helt obegripligt. Du sa i en bisats som det är, nämligen att stadens försäljning av de här lägenheterna i grund och botten har varit bra för de boende. Det vet vi, för nöjdheten hos de boende just i detta bestånd är till och med större än vad som är genomsnittet i allmännyttan.

Sedan sa du också något annat som var väldigt intressant: Skälet till att vi gör detta är inte att det är en dålig värd och dåligt skötta lägenheter utan att vi inte vet vem som skulle köpa i stället. Är detta er nya politik? Så fort en fastighetsägare vill sälja en kåk i Stockholm måste staden köpa den, för man vet ju inte vem som skulle köpa i stället?

Då kan jag säga att då stoppar det inte med de 100 miljarder som vi kommer att ha i skulder om något år. Det här är skuldsättning utan dess like. Är det inte bättre att du erkänner att ni lägger 1,4 miljarder på att byta en skylt – det ska inte stå Einar Mattsson, utan det ska stå Familjebostäder, detta av principiella skäl. Erkänn det i stället!

Anförande nr 114

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Gör dig inte dummare än vad du är – du behöver inte säga att saker och ting är obegripliga, för du förstår mycket väl vad ni har hållit på med: Ni har sålt ut och ombildat hyresrätter i Stockholm, hyresrätter som vi så väl behöver i Stockholm.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Det här ärendet handlar om att vi nu har möjlighet att köpa 1 200 lägenheter. Det är inte samma sak som att de inte har skötts av den tidigare hyresvärden, men fastighetsbeståndet är till salu, och det här handlar om god ekonomisk hushållning. Det är ju en klok idé att äga fastigheter och hyra ut lägenheter. Man tjänar pengar på det. Det är därför vi har både bra privata hyresvärdar och också en allmännytta. Stockholm förtjänar både och!

Anförande nr 115

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Segregationen är kanske Stockholms allra största utmaning. Det är tyvärr ett faktum i dag att ditt postnummer avgör dina chanser att lyckas. För oss i Centerpartiet är detta självklart helt oacceptabelt. En av de viktigaste punkterna för politiken är att ge nycklar till ett bra liv och att det ges till alla människor i varje lokalsamhälle, i varje kvarter i Stockholm. En blandad stad är en hållbar stad.

Därför är den här affären som vänsterstyret väljer att göra helt obegriplig. Hyresrätter köps för att fortsätta att vara hyresrätter, om än i allmännyttans regi. Köpet stärker ett redan ensidigt fokus på allmännyttan i Järva, och Familjebostäder får fortsätta att vara en dominerande aktör. Det är inte att satsa på en mer blandad bostadsmarknad och en mindre segregerad stad.

Centerpartiet vill se fler hyresrätter i Stockholm men inte på platser där hyresrätten redan är så otroligt dominerande. Jag skulle vilja gå så långt som att säga att köpet av AB Hjulstahem är själva motsatsen till Centerpartiets bostadspolitik. Vi vill i stället satsa på att bygga en blandad stad, vilket inte minst innebär fler bostadsrätter och radhus i socioekonomiskt svagare områden. Vi vet att homogena bostadsområden leder till ökad segregation, och Hjulsta behöver en större andel ägda bostäder, vilket borde vara allas vårt fokus.

Att säga att man vill bygga en blandad stad räcker föga när man väljer att göra precis tvärtom. Alla partier i den här salen skulle säkerligen skriva under på att man vill skapa en blandad stad, men då måste man också agera utifrån detta. Det här beslutet är faktiskt ett av mandatperiodens största beslut inom bostadspolitik, inte minst i och med att det byggs så otroligt lite nu. När vänsterstyret bara lyckas bygga 650 bostäder per år – jag tror faktiskt det, på hela mandatperioden, så illa är det – väljer man i stället att öka stadens skuldsättning ganska avsevärt utan att en enda ny bostad tillkommer och utan att göra insatser för att minska segregationen. Det räcker inte, mina vänner!

Jag yrkar bifall till återremissyrkandet och även till vår gemensamma reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 116

S e r g e j S a l n i k o v (SD): Det här är ett förvärv som låter stort och strategiskt, men verkligheten är en annan. Vi köper ett befintligt bestånd utan att skapa en enda ny

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

bostad. Samtidigt ökar vi skuldsättningen med miljardbelopp i ett läge när stadens ekonomi redan är hårt pressad.

Familjebostäder är räntekänsligt. En liten räntehöjning räcker för att vända resultatet till minus inom några år. Ändå väljer majoriteten att ta på sig ytterligare risker för att stärka stadens redan dominerande grepp i Järva, ett område som inte behöver flera kommunala hyresrätter utan fler villor, småhus och radhusområden för att skapa blandning och långsiktig hållbarhet.

Låt oss tala klarspråk om renoveringsbehovet: Bara en tredjedel av lägenheterna är renoverade. Resten kräver omfattande åtgärder som nya kök, badrum och ytskikt. Det är kostnader som inte syns i kalkylen men som kommer att uppgå till miljoner och belasta bolaget i årtal.

Det här är inte en investering som bygger framtidens Stockholm utan en affär som ökar skulderna, höjer riskerna och låser kapital i ett bestånd som redan finns. När vi i stället borde prioritera nya bostäder och ekonomisk stabilitet väljer majoriteten att gå motsatt väg. Det är fel, och därför yrkar jag bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 117

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag skulle vilja få en förklaring på hur Sergej Salnikov kan se det här som en ekonomisk risk. Det här är en ekonomiskt god affär som stärker bolagets ekonomi överlag och gör att bolaget kan bygga ännu fler lägenheter än vad det gör redan i dag. Det finns liksom ingen ekonomisk risk med att äga hyresrätter med den enorma bostadsbrist som vi har i Stockholm.

Jag skulle faktiskt bara vilja ha en ärlig förklaring: Hur ser du den här affären som en ekonomisk risk?

Anförande nr 118

S e r g e j S a l n i k o v (SD): När man lånar miljarder betalar man ganska hög ränta på det. Det blir räntekostnader. Sedan har fastigheten ett betydande renoveringsbehov. Hur ska ni finansiera dessa renoveringar? Antingen måste ni låna ännu mer pengar, eller så måste göra som ni har gjort historiskt och höja hyrorna framför allt för pensionärer. Är det så ni tänker finansiera renoveringsbehovet i dessa fastigheter? Ja eller nej?

Anförande nr 119

Borgarrådet B u t r o s (V): Ordförande, fullmäktige, åhörare! När husen i Hjulsta började byggas av allmännyttan 1969 fanns det ett behov av bostäder som vanliga människor hade råd att bo i. Hela syftet med allmännyttan är att skapa goda bostäder

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

för alla, och det var precis med detta uppdrag som Hjulsta byggdes. År 2007 tillkom två punkthus.

I Stockholm har behovet av bostäder för vanliga människor aldrig försvunnit. Men det som hände under de år när Moderaterna styrde var att Stockholm reades ut. Tusentals lägenheter privatiserades, och 2008, bara ett år efter att allmännyttan färdigställt de nya husen, såldes även Hjulstahems 1 200 hyresrätter. Jag själv och många med mig som skulle ut i vuxenlivet då minns detta, och vi såg hur stadens hyresrätter försvann i en rasande takt. Med det blev bostadskön längre och kontrakten alltmer tillfälliga.

Varför är då återtagandet så viktigt för oss i den rödgröna majoriteten? Det tillkommer mycket riktigt inga nya lägenheter i Hjulsta tack vare detta förvärv. Jo, för att i en stor och utvecklad allmännytta är det staden, och i förlängningen stockholmarna, som har kontrollen. Vi kan styra våra kommunala bolag och säkerställa att våra bostäder är tillgängliga för alla, oavsett ekonomisk, social eller etnisk bakgrund. Till exempel har våra bostadsbolag lägre inkomstkrav och accepterar alla typer av inkomster, inklusive försörjningsstöd.

Vi kan också använda våra bolag och se till att de aktivt arbetar för att minska sin miljö- och klimatpåverkan. Våra bostadsbolag arbetar bredare med trygghetsfrågor och beredskapsfrågor och har en tät samverkan med socialtjänst och stadsdelarna. Det handlar om ett aktivt samhällsansvar, vilket är en viktig pusselbit i det som är en av stadens viktigaste utvecklingssatsningar, nämligen Fokus Järva. Återtagandet av Hjulstahem innebär inte bara att 1 200 lägenheter återgår i stadens ägo; det innebär också att ett centrum kommer tillbaka till staden, och det ger oss nya möjligheter att utveckla hela Hjulsta.

Dagens beslut visar på handlingskraft, och jag vill vara tydlig: Vi kommer inte att sitta stilla och acceptera de utförsäljningar som högern har gjort av våra gemensamma tillgångar. I dag tar vi tillbaka det som tillhör stockholmarna, det som tillhör oss alla.

Anförande nr 120

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Intressant att få debattera med dig för första gången, Deniz Butros! Du är mycket värtalig och skicklig i din argumentation, och den är väl till för att övertyga de redan övertygade. Det är naturligt.

Det är bara det att det du också antyder är ganska obehagligt. Du antyder nämligen att nu blir det minsann en ny bovärd i Hjulsta. Jag lyssnade väldigt noggrant på det du sa, och jag lyssnade även på det som Karin Wanngård sa och som tycks innebära att endast allmännyttan kan vara goda hyresvärdar och att bara allmännyttan kan äga och utveckla olika centrumanläggningar. Men det är ju inte sant.

Det här är en ekonomiskt dålig affär. Se också till avskrivningarna!

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Anförande nr 121

Borgarrådet B u t r o s (V): Jag tycker att du lägger ord i mun på mig, Björn, för ingen, varken jag eller borgarrådet Wanngård, har någonsin påstått att Einar Mattsson skulle ha varit en dålig fastighetsägare. Tvärtom, alla externa undersökningar liksom Familjebostäders egna undersökningar visar att de har hållit fastigheterna i väldigt gott skick. Det ska vi vara tacksamma för. Det finns väldigt många andra exempel i staden där fastighetsägare och centrumägare inte har skött sig på samma fina sätt som Einar Mattsson.

Jag förstår inte riktigt varför du försöker lägga det här i mun på mig, för det är inte sant.

Anförande nr 122

P e r R o s e n c r a n t z (M): Ordförande! Välkommen i den här rollen och till debatten. Deniz Butros! Du är ordförande i Familjebostäder, där jag är vice ordförande. Jag tänkte ta den här lilla stunden och sedan återkomma i talarstolen och berätta varför vi yrkar på återremiss.

Frågor har väckts kring bolagets ekonomi och att det här skulle vara en bra affär. Det gjordes även av finansborgarrådet. Hur kan det då vara en dålig affär att köpa en massa fastigheter? Jo, Familjebostäder är ett väldigt räntekänsligt bolag. Hade räntan varit 1 procent högre nu hade vi gjort förlust i budgeten. Nu kommer vi förhoppningsvis inte att göra det. Men med 1 procents högre ränta skulle vi gå med förlust i dag.

Nu ska vi alltså låna ytterligare 1 miljard utan att det tillförs några nya bostäder och utan att det gör någon socialpolitisk nytta för stockholmarna. Det är ett ideologiskt beslut som faktiskt är ekonomiskt dåligt.

Anförande nr 123

Borgarrådet B u t r o s (V): Det stämmer helt enkelt inte att den här typen av upplåning tränger ut framtida välfärdssatsningar. Jag skulle tvärtom vilja hävda att bostaden i sig är en välfärdssatsning och att allmännyttan innebär ett samhällsansvar som också vi behöver ta. De lån som Familjebostäder tar för det här köpet kommer att finansieras av hyresintäkter från dessa bostäder. Så fungerar det även i nyproduktion: De lån som bolaget tar finansieras av de hyresintäkter man har och belastar alltså inte stadens övriga budget, oavsett vad oppositionen vill påskina.

Anförande nr 124

G a b r i e l K r o o n (SD): Tack för ordet! Det är intressant att majoriteten har börjat försöka köpa tillbaka fastigheter som olika partier en gång i tiden har sålt ut. Det började ju med Sättra centrum som ni misslyckades med att köpa tillbaka, eftersom ni var alltför sena på bollen. Hade ni gjort det när Sverigedemokraterna föreslog det hade vi förmodligen ägt Sättra centrum, som är en ytterst liten men strategisk fastighet. Vi

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

hade även situationen med SBB, med de förskolor och skolor som såldes ut under tidigare år. Vi vet alla att SBB satt i en väldigt tuff sits i början av mandatperioden efter att man hade sålt ut bostäder till den socialdemokratiska expolitikern Ilija Batljan. Då satt ni helt tysta och gjorde ingenting för att försöka köpa tillbaka fastigheterna, vilka till slut såldes till ett kanadensiskt pensionsbolag. Det här var ytterst strategiska fastigheter som man borde ha ägt.

Nu tar ni tillfället i akt och köper tillbaka fastigheter, men tyvärr är ju detta en av de värsta investeringarna vi kan göra. För det första tillförs inga nya lägenheter, vilket jag tycker borde vara ett grundkrav, och för det andra finns det en stor osäkerhet kring lönsamhetskalkylen. Sverigedemokraterna sitter som sagt inte i bolaget, så jag har inte sett om det finns någon riktig lönsamhet. Jag kan endast ta Karin Wanngård och Deniz Butros på orden, och jag vet inte riktigt om jag vågar lita på deras ord. Vi har ju sett hur många misslyckanden dessa ord har lett till historiskt.

Det är ett faktum att vi tidigare har gjort ganska stora överskott i Familjebostäder, överskott som kunde ha använts för att hålla hyrorna nere. Nu blir väl resultatet att ni väljer att ha högre hyror och att i stället investera pengarna i att köpa nya hyresrätter, hyresrätter som tillhör värddar som är uppskattade och välfungerande. Det är en konkret fråga till Familjebostäder och inte minst vår nya ordförande i Familjebostäder.

Vi i Sverigedemokraterna har fokuserat på att hålla nere avkastningen för Familjebostäder så att vi också skulle kunna hålla hyrorna nere för alla de tiotusentals människor som bor i dessa bostäder. Men det verkar som om ni i synnerhet från Vänsterpartiet har en annan prioritering: Ni verkar ha glömt bort alla de människor som bor i de här bestånden och fokuserar bara på att kanske köpa nya hyresrätter. Frågan är i vilket syfte. Vem gagnar de här nya hyresrätterna? De som bor där verkar vara fullt nöjda med sitt boende, men de som bor i Familjebostäder kommer ju att vara med och bekosta den utveckling som ni håller på med. Det tycker jag är ganska beklagligt. Det visar vilken felprioritering ni gör och som jag tycker att fler borde känna till, inte minst Hyresgästföreningen som faktiskt slåss väldigt mycket för att hålla hyrorna nere.

Anförande nr 125

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Det Gabriel Kroon missar i sitt inlägg är ju att Einar Mattsson vill sälja. Det är inte så att vi tvingar dem att sälja sina fastigheter, utan det här är en fastighetsägare som har skött beståndet fantastiskt och som också har renoverat delar av beståndet på ett fantastiskt sätt. Hyresgästerna är nöjda. Nu vill Einar Mattsson sälja, och vi räknar på det och ser att vi kan få till en ekonomiskt hållbar affär.

Du får ju inte blunda för den verklighet som råder: att det finns slumvärdar som redan är på Stockholms bostadsmarknad eller som vill komma in på Stockholms bostadsmarknad och skulle drömma om att få köpa ett bestånd som detta.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Fastigheterna var till salu, vi har en ekonomiskt bra kalkyl och hyresgästerna blir nöjda – ganska bra, om du frågar mig.

Anförande nr 126

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag har sett era kalkyler: 20 miljarder fördyring av Slussen, 20 miljarder fördyring av SVOA, kontinuerliga fördyringar av vartenda hyresbostadsprojekt som vi gör i den här staden. Jag har ingen tilltro till era beräkningar.

Det andra problemet är vilken principiell signal du och ditt styre skickar till samtliga fastighetsägare som sitter med gamla bestånd som de vill bli av med. Är det så att man kan ringa Karin Wanngård och säga ”Hallå, Karin, jag har ett fastighetsbestånd här. Skulle du kunna köpa det av mig i stället för att jag ska behöva gå ut på den öppna marknaden?” Då kommer du att säga ja, och vad blir effekten? Jo, effekten blir att det indirekt träffar hyran för dem som bor i Familjebostäder i dag, precis som effekten av dina andra beräkningar har blivit att de som har va-taxa får bekosta de fördyringar som ni har skapat.

Jag tycker att man måste tänka om och tänka rätt. Man måste se till att hålla hyrorna nere. Självklart kan kommunen vara med och bygga, men det måste ske försiktigt och inte på bekostnad av nuvarande hyresgäster.

Anförande nr 127

P e r R o s e n c r a n t z (M): Ordförande och ledamöter! Jag vill börja med att yrka bifall till Moderaternas, Liberalernas, Centerpartiets och Kristdemokraternas reservation i kommunstyrelsen, som innebär att ärendet återremitteras för ny prövning. Detta är något som jag som fritidspolitiker har sett fram emot att någon gång få säga och förhoppningsvis vinna i fullmäktige!

Vad är då skälet till denna återremiss? För det första: Stockholm är kraftigt skuldsatt. Om vi närmar oss en skuld på runt 100 miljarder är det pengar som går till bankerna i stället för till välfärden. Är det vad den vänstra sidan vill? Ja, tydligen. För det andra: Den här affären skapar inte en enda ny bostad. Vi köper en hel stadsdel – 14 fastigheter, 4 000 människor i över 1 000 lägenheter – men det tillskapar ingenting nytt i Stockholm, trots att vi skuldsätter oss så högt. För det tredje: Det här är fel väg för Järva. Järva behöver fler småhus, fler radhus, fler ägda bostäder. Järva behöver inte kommunala hyresrätter. För det fjärde: Det här är en risk för Familjebostäder. 1 procents ökning av räntan skulle redan i dag kunna leda till att bolaget gör förlust. Nu lägger man börda på axel, eller hur man nu säger – lax på rygg! Sten på börda med ytterligare 1 miljard – tack, fru ordförande! Där sprack mitt Instagramklipp! Det blir helt enkelt dyrare. Och vad vet vi om räntorna på den här kapitalmarknaden? Vad som helst kan ju hända i en osäker omvärld.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Socialdemokraterna talar ofta om att ta tillbaka kontrollen, men när det kommer till Stockholms skuldsättning och Stockholms bostadspolitik har man snarare tappat kontrollen. Jag tycker att det här ärendet fullt ut visar att vi har ett alltför vänsterstyrt styre i Stockholms stadshus i dag. Vi behöver ett nytt ledarskap i Stockholm – ett nytt borgerligt ledarskap!

Anförande nr 128

Borgarrådet B u t r o s (V): Jag vill börja med att berätta att även vi vill ha ett blandat bostadsbestånd i Stockholms stad. Därför har staden också ett projekt med att utveckla bland annat radhus och bostadsrätter i Järva. Till exempel arbetar Familjebostäder, ett mycket bra bolag som jag är väldigt stolt över att få vara ordförande för, med en markanvisning i övre Tensta, den gamla bensinmackstomten för er som känner till det, där man ska utveckla cirka 170 bostadsrätter som en större del av stadsutvecklingsprojektet i Tensta. Även den typen av ärenden kommer alltså att komma upp i fullmäktige framöver.

Jag vill återigen påpeka att även om det inte tillkommer några nya bostäder så finns det ett intrinsikalt värde av att ha allmännyttiga hyresrätter även i Hjulsta.

Anförande nr 129

P e r R o s e n c r a n t z (M): På frågan om allmännyttan har ett intrinsikalt värde är det korta svaret nej. Här finns en tydlig ideologisk skillnad. Deniz Butros pratade tidigare om att kommunen måste finnas – men kommunen finns ju överallt. Kommunen är inte lika med Stockholms Stadshus AB. Kommunen är människorna, företagen, civilsamhället. Dessa kan också få verka. Vi ska inte kväsa dem genom att Familjebostäder ska äga varenda kåk i Stockholm. Tack, men nej tack till det!

Familjebostäder, som jag är vice ordförande, i är ett fantastiskt bolag, och det finns stora möjligheter. Jag tycker kanske inte att vi ska utveckla bostadsrättsradhus; det kan andra aktörer göra, men poängen är att om vi lägger fokus på att köpa befintliga hyresrätter i Järva är det energi, pengar och kraft som skulle kunna läggas på att i stället fokusera på en blandad bebyggelse.

Anförande nr 130

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande! Det är ett stort och positivt beslut som vi tar i dag om att förvärva de här 1 200 hyresbostäderna och cirka 3 300 kvadratmeter kommersiella lokaler.

En av dem som djupt har engagerat sig i att vi ska fatta det här beslutet i dag är det tidigare borgarrådet Clara Lindblom. Jag befann mig i Bryssel när Clara hade sitt sista sammanträde och tackades av, så jag vill med ordförandens tillåtelse passa på att säga mitt varmaste tack till Clara. Jag kommer såklart att säga till dig att lyssna på det här i efterhand.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Clara, du har ett driv och en envishet som få! Du har ett ständigt fokus på resultat och på att få saker gjorda. Du har hjärtat med dig i allt du gör, och du har alltid stockholmarnas bästa för ögonen. Jag kommer att sakna dina sylvassa debattinlägg, som varje gång fick mig att tänka att det är tur att vi är i samma lag så att jag inte har henne emot mig i talarstolen. Clara – tack för allt du har bidragit med, tack för allt jag har lärt mig av dig och tack för allt som vi åstadkom tillsammans!

Med detta sagt: Det beslut vi tar i dag stärker allmännyttan, och det är positivt. Det ger staden större möjligheter att utveckla Järva. Familjebostäder har ett betydande bestånd i både Rinkeby och Tensta, som ligger nära Hjulsta, och med det här förvärvet tar vi ett helhetsgrepp kring ett geografiskt sammanhängande bestånd, vilket förstås ger möjligheter att ta ett större grepp kring förbättringar i dessa områden.

Inte minst får vi större möjligheter att utveckla Hjulsta centrum. Vi vet att våra centrum runt om i staden har en otroligt viktig betydelse för trivsel och trygghet – eller brist på trivsel och trygghet. De stärkta möjligheterna att utveckla Hjulsta centrum är därför väldigt positiva.

Clara, du hade gillat att vara med och ta det här beslutet i dag!

Med det sagt yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 131

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Ordförande! Jag blir inte riktigt klok på det här ärendet, och jag tror att det blir ännu mindre tydligt efter den här debatten – det är ju så mycket i majoritetens argumentation som går emot hur de generellt sett argumenterar för hur de vill sköta staden.

Man pratar om ordning och reda i ekonomin men skuldsätter Stockholm för bostäder som redan finns. Man pratar om hur dåligt det är med privata bolag, men man skuldsätter Stockholm för att Einar Mattsson ska kunna göra vinst. Man pratar om att bryta segregationen, men man skuldsätter nu Stockholm för att befästa den dominerande boendeformen i just det här specifika området. Vi hörde här i dag att man gör detta för att motverka slumvärdar, men samtidigt erkänner man att den aktuella hyresvärden har varit alldeles utmärkt på området. Och kanske det märkligaste som vi har hört flera gånger nu: Man pratar om att det här är en utmärkt affär för Stockholms stad.

Jag undrar vilka ekonomiska rapporter ni har läst. Hur räknar ni egentligen i er del av fullmäktigesalen? En ganska snabb genomläsning på hemsidan allabolag.se – jag kan rekommendera alla att ta upp telefonen och kolla det nu – visar nämligen att det här inte alls är en bra affär. Låt oss ta det senaste bokslutet: resultat efter finansiella poster – minus 10 miljoner. Det som drar ned är räntekostnaderna. Det är de finansiella kostnaderna. Det har krävts ett ägartillskott på över 20 miljoner kronor bara för att få det här i balans. Är det det som är en bra affär för stockholmarna, det som ska bekostas

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

av hyrorna i området? Ni på er sida vill nu höja hyrorna med åtminstone 20 miljoner för de boende för att klara av att genomföra den här miljardskuldsättningen. Vad gör ni på dagarna egentligen?

Det är uppenbart att majoritetens bostadspolitik fullständigt har kört i diket. Är det inte så att man vill bygga igen Stockholms grönområden för att bygga nya miljonprogram ska man köpa robust olönsamma fastighetsbolag och öka skuldsättningen och slå sig för bröstet för att det är en bra affär.

Det är uppenbart att det här ärendet aldrig borde ha tagits till kommunfullmäktige. Stek det helt! Bifall till återremissen!

Anförande nr 132

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Johan Paccamonti glömmer en sak: Vi har inga marknadshyror i den här staden. Vi har förhandlade hyror mellan parterna, vilket du är väl medveten om.

Att stå i talarstolen och först påstå att det inte är ekonomiskt lönsamt och sedan påstå att vi ensidigt skulle höja hyrorna för dem som bor i de här lägenheterna är inte ansvarsfullt från en politiker i den här staden. Vi har en helt annan hyressättning. Marknadshyror är din dröm, men vi har inte det systemet i Stockholm i dag. Vi har förhandlade hyror enligt bruksvärdessystemet.

Anförande nr 133

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Ordförande! Jag förstår att finansborgarrådet vill blanda bort korten. Det enda jag har gjort är ju att lyssna på vad du och dina borgarrådskollegor har sagt. Jag håller med: Det är i grunden ansvarslöst att lyssna på vad ni säger. Men det var du, Karin, som sa att det här kommer att bli en vinstaffär, för vi tar det på hyrorna. Men ni behöver ju skicka in pengarna. Bolaget går back efter finansiella kostnader.

Jag vet vilket hyressystem vi har, men då får ni gärna berätta: Om ni inte tänker ta in kostnaden via hyrorna, vilket ni själva har stått här och skrutit om att ni ska, hur i hela fridens namn ska ni då få ihop kalkylen?

Jag vet att du är på väg ut som finansborgarråd, men sätt dig och räkna igenom den här affären. Använd återremisstiden till att steka det här, för ni kommer att ångra er!

Anförande nr 134

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag tänkte rida lite mer på att jag har varit med i några år och påminna den sida som nu vill göra den här dåliga affären om hur det var under finanskrisen 2008, som jag tror att borgarrådet Deniz Butros själv tog upp.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Det var nämligen så att då var det ett annat bolag, JM, som byggde 340 bostadsrätter i Årstadal. Dessa 340 bostadsrätter kunde inte riktigt byggas färdigt, för JM var på väg att gå i konkurs. Det var så illa att där stod en byggarbetsplats full av byggjobbare, och 340 bostadsrätter skulle uppföras. Vad gjorde då den dåvarande alliansstyrda majoriteten i Stockholms stad? Vi tog ett ansvar. Vi tog ansvar för bostadsproduktionen i Stockholm, för att byggarbetare skulle kunna fortsätta sitt arbete och för att JM inte skulle behöva gå i konkurs.

Vi gjorde en mycket, mycket god affär. Vi köpte ett byggprojekt som redan var igång och fick 340 hyresrätter till Stockholmshem. Det är rätt; det var jag som var ordförande i bolaget på den tiden. Ni säger att vi på vår sida inte vill ha några kommunala bostäder över huvud taget, men ingenting kunde vara mer fel.

Hur kommer det sig då att vi kunde göra detta utan finansiell risk för Stockholms stad? Jo, vi hade skapat ett utrymme. Genom att sälja hade vi pengar för att köpa och rädda en del av arbetena i en finanskris. Den stora skillnaden är att ni inte har pengar i ladorna utan lånar i stället. Alla talar om räntor, och det brukar även jag göra. Men det finns också något som heter avskrivningar, och det nämns nästan inte. Avskrivningen är en tung post i en sådan här affär.

Om jag ska tillåta mig att göra ytterligare en jämförelse har borgarrådet Butros också talat mycket bra om Stockholmshusen på Garagevägen. 300 bra och dyra lägenheter och 500 Stockholmshuslägenheter hade vi fått för motsvarande pengar som Stockholm nu köper ...

Anförande nr 135

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Man blir lite förundrad över de argument som framförs här. Vi har fått höra att den nuvarande hyresvärden är helt fantastisk. Det är väldigt hög nöjdhet bland hyresgästerna, och dessutom är en del av beståndet renoverat. Vi har också konstaterat, utifrån den här diskussionen, att några nya hyresrätter inte tillkommer av den här affären. Antalet hyresrätter är exakt lika många före som efter affären.

Till skillnad från Socialdemokraterna har jag pratat med Hyresgästföreningen. De är inte särskilt nöjda med den här affären – de tycker nämligen att pengarna borde ha använts för att investera i nya hyresrätter, inte bara till köp av befintliga.

Därtill kommer en annan intressant fråga som belyses i Svenska Dagbladet den 14 september. De har nämligen också, till skillnad från Socialdemokraterna, varit ute och frågat dem som bor i de här husen vad de tycker. De är väldigt glada, för de förväntar sig nu att hyrorna ska sänkas. Men hyrorna kommer inte att sänkas – i underlaget och i den presentation som styrelsen fick står det tvärtom, nämligen att Familjebostäder har identifierat möjligheter till hyreshöjningar. Det här är inte heller Hyresgästföreningen särskilt glad över, och jag tror kanske inte heller att hyresgästerna kommer att uppskatta det när situationen så småningom uppstår.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Jag undrar därför hur bland annat Vänsterpartiet då ska agera. Man har ju lovat att alla hyresgäster i Stockholm i allmännyttan ska få sänkta hyror under den här mandatperioden, men de har tvärtom bara fått höjda hyror.

Anförande nr 136

Borgarrådet M a t t s s o n (V): Jag skulle vilja skapa lite ordning och reda i den här debatten. Einar Mattsson vill alltså sälja de här fastigheterna. Det är inte så att vi har tvingat fram den här affären med Einar Mattsson, utan de vill sälja, och då tycker vi att det är en bra sak för oss att återta de här lägenheterna, bostäderna, där människor bor.

Jag skulle vilja ställa frågan till borgarrådet Jönsson, som verkligen vet vad det innebär att bo hos en oseriös fastighetsägare. Tycker du att det är vad Järva behöver? Det finns ju så många exempel på att man skiter i centrum, lägenheterna förfaller och så vidare. Är en sådan värd vad Järva behöver? Det kan ju också vara det som det står emellan.

Anförande nr 137

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Jag börjar med att konstatera att Vänsterpartiet inte kunde ge besked till hyresgästerna att det blir sänkta hyror, trots att det faktiskt var ett löfte i förra valet, bara så att vi har det sagt.

Jag tror att Einar Mattsson hade varit fullt kapabla att hitta en seriös köpare. Det finns trots allt väldigt bra privata fastighetsägare som är långsiktiga och som förvaltar bostäder på ett alldeles utmärkt sätt. Alla måste ju inte sälja till min hyresvärd; det kanske inte någon över huvud taget borde göra.

Jag ser fortfarande inte poängen med att vi lägger massor med pengar och lånar 1,1 miljarder för att inte åstadkomma en enda ny hyresrätt och inga sänkta hyror heller utan tvärtom höjda hyror.

Anförande nr 138

A i d i n Z a n d i a n (V): Ordförande! Sänkta hyror tror jag ingen från Vänsterpartiet har lovat, däremot sänkta avkastningskrav, vilket vi i den rödgröna majoriteten har levererat.

Vi inom den rödgröna majoriteten vill ha en stark allmännytta, eftersom det är en viktig faktor för stadens möjlighet att kunna erbjuda trygga bostäder som alla har råd att bo i. Nej, det tillkommer inga fler bostäder i och med det här köpet, men genom köpet av dessa välskötta bostäder tillkommer fler bostäder i allmännyttans regi.

Skillnaden mellan privata hyresvärdar och allmännyttan är att allmännyttan är ett viktigt bostadspolitiskt verktyg, alltså ett verktyg som vi politiker har rådighet över och som innebär att vi kan förvalta bostäder där man utöver att vara affärsmässiga kan ha andra intressen, som att ta ett stort samhällsansvar genom ett miljömässigt och

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

socialt arbete med fler satsningar på trivsel och trygghet. Vi kan till exempel också bygga solceller på taken, ha sjysta inkomstkrav på hyresgästerna och renovera enligt ägardirektivet med varsamhet som utgångspunkt.

Det viktiga bostadspolitiska verktyg som är vår allmännytta ger genom detta förvärv också staden ett större handlingsutrymme för exempelvis fortsatt utveckling av Hjulsta genom den befintliga obebyggda marken i området, genom bostäderna och sist men inte minst genom det lokala centrumet och de lokaler som tillkommer, helt i enlighet med budgetens mål om att prioritera centrumutveckling i fokusområden i ytterstaden.

Fastigheterna har av allt att döma varit väl skötta, men den rådighet som staden får i och med förvärvet ska inte underskattas. Tvärtom, detta är mycket bra. Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 139

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Du, Aidin, är ju en ganska skicklig bostadspolitiker överlag. Jag har stor respekt för ditt arbete i stadsbyggnadsnämnden. Men här drar ni lite konstiga slutsatser. Dels talar ni om att räntorna klaras av kassaflödet. Jaha, men kassaflödet till exempel i Stockholmshem använder vi till att renovera fastigheterna, till att slippa höja hyrorna så mycket och dessutom till att minska lånebehoven. Det använder man kassaflödet till. Dels talar ni inte mycket om de stora avskrivningar som måste göras, bokföringsposter som påverkar bolaget. Dessutom är det intressant det här med de sänkta hyrorna. Ni lovar ju sådant som ni definitivt vet att ni aldrig kommer att kunna uppfylla. Det tycker jag inte är snyggt.

Anförande nr 140

A i d i n Z a n d i a n (V): Jag uppfattade ingen fråga här, men jag säger det igen: Vi lovar inga sänkta hyror. Däremot har vi lägre avkastningskrav än tidigare, vilket innebär att hyreshöjningarna blir mindre höga. Det är ganska enkelt att förstå, tycker jag.

Ränteläget är absolut en utmaning, men det är det för hela bostadsbranschen. Tyvärr sitter varken Björn Ljung eller jag på någon penningpolitisk insiderkunskap där vi vet vad räntan kommer att vara om ett eller två år. Vi har ingen spåkula. Det vi däremot kan konstatera är att Familjebostäder har gjort sin due diligence när det kommer till ekonomin, och man konstaterar att förvärvet har en positiv ekonomisk effekt.

Anförande nr 141

H a n n a W e r n e r (M): Ordförande! Jag blir väldigt provocerad när Aidin Zandian pratar om spåkula, att vi inte kan förutse framtiden, hur det ska bli med räntan och så vidare.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Nej, precis! Det är väldigt många stockholmare, inklusive jag själv, som bland annat fått ta ställning till den ekonomiska situationen och även ta hänsyn till dessa saker som behöver gå ihop i en kalkyl. Precis som flera av mina partikollegor har varit inne på kan det bli katastrof eller budgetunderskott om den här procenten viktas fel. Du pratar om spåkula; jag tycker att det är väldigt oseriöst.

Min fråga är: Kan du, snälla, hjälpa mig att förstå hur ni ska få den här kalkylen att gå ihop?

Anförande nr 142

A i d i n Z a n d i a n (V): Vid förra styrelsemötet i Familjebostäder gick vi igenom den finansiella rapporten för månaden. Då fick vi räntekänsligheten beskriven för oss, och det man kan konstatera är att om räntan stiger finns det ändå ett visst svängrum. Räntetäckningsgraden i Familjebostäder är relativt bra, särskilt om du jämför med andra fastighetsbolag.

(H a n n a W e r n e r (M): Och kalkylen?)

Anförande nr 143

L o v i s a H e d i n (KD): Ordförande, ledamöter, stockholmare! Det är ett stort beslut vi står inför i dag, och frågan vi måste ställa oss är om det som vi ska besluta om verkligen är i stockholmarnas bästa intresse.

För det första har vi konstaterat att förvärvet faktiskt inte skapar några nya bostäder. Majoriteten vill räkna det som en satsning på fler stabila bostäder men väljer att bortse från att inga nya hem byggs. Om vi vill göra skillnad behöver vi hitta nya bostäder och inte bara flytta bostäder mellan olika ägare.

För det andra handlar bostadspolitik också om trygghet och balans. I Järvaområdet dominerar redan i dag hyresrätterna. Där behöver vi fler bostadsrätter, inte fler hyresrätter, för att skapa trygghet och långsiktighet.

För det tredje och kanske viktigaste måste vi ta ekonomiskt ansvar. I förvärvet föreslås Familjebostäders låneram öka med 1,1 miljarder kronor. I ett läge med höga räntor och pressad kommunal ekonomi måste vi börja prioritera rätt saker och inte köpa redan befintliga bostäder. Det blir fel att argumentera för att det beslut man ska fatta i dag är ekonomiskt försvarbart. Rätt är i stället att vara ärlig och inse att det här är ett rent ideologiskt beslut.

Kristdemokraterna vill i stället se en bostadspolitik som bygger framtid och trygghet, där kommunen samarbetar med privata aktörer i stället för att motarbeta dem, där man bygger nytt och ger människor möjlighet till ägande för att fler unga ska kunna ta det första steget in på bostadsmarknaden och familjer ska kunna få en plats att växa.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Det här förvärvet är inte i stockholmarnas bästa intresse. Jag yrkar till reservationen från M, L, C och KD i kommunstyrelsen.

Anförande nr 144

Borgarrådet Fjellner (M): Ordförande! Stockholm närmar sig just nu snabbt en total skuldsättning på 100 miljarder kronor, vilket är den enskilt största skulden som någon kommun eller region någonsin har haft i konungariket Sveriges historia. Från finansavdelningen kunde vi läsa att när vi kommer till de 100 miljarder som ni snabbt arbetar er upp till kommer bara räntekostnaderna att uppgå till ungefär 3 miljarder kronor årligen – tio gånger mer än vad räntekostnaderna i Stockholm var 2021.

Att i det läget köpa en hel stadsdel och skuldsätta staden med ytterligare 1 miljard för bostäder som redan finns på marknaden är djupt oansvarigt. Under mina tre år i den här salen är det här det enskilt mest obegripliga och oförsvarliga beslut som ni har lagt på vårt bord – och då finns det ändå en del att välja på.

Det finns uppenbara nackdelar med det här köpet av fastigheter från Einar Mattsson. Låt mig ta upp tre av dem. För det första utökar ni alltså skulden med ytterligare 1 miljard i detta läge. För det andra, vilket flera andra har påpekat och som ni har tillstått, skapar denna miljard i lånade pengar inte en enda bostad till i Stockholm. För det tredje bidrar det inte heller till att lyfta Hjulsta, för som ni själva har stått här och talat om är Einar Mattsson en utmärkt förvaltare som har skött de här bostäderna väl.

Förvärvet skapar alltså inte en enda bostad, men det bidrar till en kraftigt ökad skuldsättning och en ökad riskexponering för stadens bolag.

Jag har hört er stå här och prata om vilken otroligt begåvad affär det här är och hur mycket pengar vi kommer tjäna på den här affären. Frågan som då inställer sig är: Varför tror ni att Einar Mattsson vill sälja? Det bolaget är en av Stockholms mest seriösa fastighetsägare. Jag är ledsen att säga det, men jag har betydligt större förtroende för Einar Mattssons förmåga att bedöma fastighetsekonomin och riskexponering än vad jag har för ert gäng.

Man kan läsa innantill. De räntekänslighetsanalyser som ni talar om gör det ju mycket klart och tydligt att om räntan stiger med 1 procent kommer Familjebostäder att göra en förlust 2027. Då blir det inte så mycket mer underhåll. Då kommer de befintliga hyresgästerna att få betala priset för ert ideologiskt motiverade köp. Jag vet inte – känner ni er säkra på världsekonomin? Vem vet, i det allra värsta exemplet kanske vi får en ny regering som helt plötsligt ser till att inflationen tar fart igen så att räntorna sticker.

Om vi ska lyfta området behöver vi inte fler kommunalt ägda hyresrätter i Hjulsta. Det behövs fler bostadsrätter, småhus och saker som bidrar till variation. Familjebostäder är redan i dag en dominerande aktör på Järva.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Anförande nr 145

N a s s i r A b d u l l a h i A l i (S): Ordförande, ledamöter! Dagens beslut handlar inte bara om kvadratmeter och balansräkningar utan även om människor, deras hem och om vilket Stockholm vi vill bygga.

När AB Familjebostäder nu föreslås förvärva AB Hjulstahem tar vi ansvar för att tryggheten, kvaliteten och framtidstron i Hjulsta ska fortsätta. Varför gör vi det här köpet? Det gör vi av två anledningar: Den första är större rådighet över viktiga delar av Hjulsta, exempelvis centrum. Den andra är att om man frågar Hjulstaborna så undrar de: Kommer det att komma en oseriös aktör, eller kommer det en aktör som Hjulstaborna har tilltro till? Och de har tilltro till Stockholms stad.

Vi Järvabor har dåliga erfarenheter av privata köp. Hjulsta är en del av Stockholm, och därför satsar vi på den delen av vår gemensamma stad. Här bor över 4 000 människor – barnfamiljer, äldre, studenter, vardagshjältar – och de förtjänar samma trygghet och omtanke som i vilken stadsdel som helst. Hjulsta har varit eftersatt länge. Det här är inte ett riskprojekt, utan en långsiktig investering i Stockholms framtid. Och den tar vi. Värderingen visar att fastigheterna är värda mer än köpeskillingen.

Vi socialdemokrater tror på en sammanhållen stad där ingen stadsdel lämnas efter. Vi satsar på Hjulsta. Vi tror på hyresrätten som en väg till trygghet. Det förtjänar Hjulstaborna. Vi vet också att allmännyttan är vårt starkaste verktyg för att bygga ett jämlikt och hållbart Stockholm. Med det här köpet får vi en större rådighet över att satsa på Hjulsta. Hjulsta har varit eftersatt länge. Nu är det dags att satsa på Hjulsta.

Låt oss därför vara tydliga: Detta är inte bara ett köp av fastigheter; det här är ett löfte, framför allt till Hjulstaborna: ett löfte om att fortsätta investera i människor, i hem och i framtid. Vi tror på Hjulsta i framtiden.

Därför är jag stolt över att yrka bifall till förslaget.

Anförande nr 146

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det är alltid lika roligt att diskutera med dig, Nassir! Du är en man som har vuxit i fullmäktige under de år du har varit här. Det är ingen tvekan om det.

Jag ska be att få yrka bifall till minoritetsåterremissen så att jag inte glömmer det.

Här är det väl så att vi hamnar på totalt olika linjer, Nassir. Det vi jobbar för i Stockholmshem är att öka kassaflödet så att vi ska slippa låna. Därmed slipper vi högre räntor, och vi kan använda pengarna till annat än att betala räntor.

Här blir det tvärtom. Kassaflödet går åt till att betala räntorna. Och om räntorna höjs, vad ska man göra då? Troligen behövs det renoveringar här av lite större natur, och då finns det inga pengar till det.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

När det gäller Stockholm som en sammanhållen stad äger ju inte allmännyttan alla bostäder i Stockholm. Tycker du att allmännyttan ska äga alla bostäder i Stockholm för att vi ska ha en sammanhållen stad?

Anförande nr 147

N a s s i r A b d u l l a h i A l i (S): Det är alltid trevligt att prata med dig också, Björn! Jag sträcker ut en hand till dig nu och bjuder dig till en promenad i Hjulsta så får du se hur Hjulsta ser ut. Stadsdelen har varit väldigt eftersatt, och därför gör jag faktiskt politikerna här som bara tänker fram till valet en tjänst när jag menar att man bör tänka generationer framåt. När man har sålt av saker och ting är det första man brukar höra att vi har inte rådighet över detta, för vi har sålt.

Det vi gör här är att som seriös aktör se till att behålla rådigheten över Hjulsta. Detta är ett bra beslut som välkomnas av Hjulstaborna.

Anförande nr 148

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Det är väl bara att börja med att gratulera Einar Mattsson till en väldigt bra affär! Vi har hört under debatten att de är en bra förvaltare. Må så vara – de är uppenbarligen också bra förhandlare!

Som tidigare bostads- och fastighetsborgarråd, och för den delen ordförande för Familjebostäder i fyra år, är jag van att stå här i talarstolen och prata om försäljningar. Jag är ju stolt över att vi under den förra mandatperioden ombildade 1 250 lägenheter. Det var familjer själva som tog det beslutet för att vi gav möjlighet till blandade uppehållsreformer. I ytterstadsområden där det hade störst betydelse att ge den möjligheten var det just de här familjerna som var vinnare på vår politik. På er politik är det Einar Mattssons ägare som är vinnare.

Det är uppenbart vad Socialdemokraternas fokus är: att köpa miljonprogram och dessutom att bygga miljonprogram i Stockholms mest attraktiva villaområden. Vi hörde nu i debatten att det här inte är något tvångsköp. Nej, men tvångsblandningen kommer som nästa steg efter detta. Det har vi fått höra tydligt från nationella företrädare.

Apropå den förra mandatperioden är det uppenbart att det ekonomiskt ansvarsfulla är att faktiskt göra försäljningar, alltså motsatsen till vad det rödgröna styret nu gör. Vi såg det i planeringsförutsättningarna för budgeten 2026–2028 i kommunstyrelsen. Där står det: ”Eftersom den kommunala koncernen redan i dag har en betydande skuld behöver skuldökningen begränsas för att upprätthålla hållbara finanser och handlingsutrymme framåt.”

Genom den här skyltförändringen agerar ni utifrån den direkta motsatsen. Vi vände den ökade skuldtvecklingen under sista året förra mandatperioden. Nu är det ett skamligt resultat från det rödgröna styret.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

När det gäller Östlig förbindelse är Socialdemokraterna i händerna på Miljöpartiet, som vi har sett tidigare i dag. När det gäller att i onödan köpa 1 200 lägenheter i Hjulsta är ni i händerna på Vänsterpartiet men förmodligen också på Reformisterna inom Socialdemokraterna. Det är bankerna och Einar Mattsson som vinner på det här beslutet och stockholmarna som förlorar. Precis som har sagts tidigare i debatten utifrån ärendet identifierar man möjligheten till hyreshöjningar för de boende. Så uppenbarligen är det inte ens de boende som är vinnare på det här beslutet.

Ni får faktiskt ta ansvar för er politik som ökar skuldsättningen. Stockholmarna löper en större ekonomisk risk bara på grund av era ideologiska skygglappar. När någon knackar på dörren för att göra en dålig affär sätter ni nu en princip om att säga ja.

Detta är emot stockholmarnas intresse Det är dålig politik, och det är ansvarslost för framtiden. Bifall Moderaterna!

Anförande nr 149

N a s s i r A b d u l l a h i A l i (S): Jag har en fråga till Dennis Wedin: Hur många ombildningar har man gjort i Järva? När Hjulstaborna sitter i sina lägenheter ser de två saker framför sig. Antingen tar en seriös aktör som Stockholms stad, i det här fallet Familjebostäder, över eller så blir det en oseriös aktör. Vad föredrar du?

Vi föredrar att Familjebostäder förvärvar dessa lägenheter, och det är vad Hjulstaborna själva vill. De jublar över det här förslaget. Ni i Moderaterna pratar bara om siffror och risk. Får man inte satsa på Hjulsta? Vad är det som är fel med att satsa pengar på Hjulsta? Får det inte kosta? Det har varit en eftersatt stadsdel länge.

Anförande nr 150

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Att ta problemen i Järva på allvar vore att göra upp med utanförskapsproblematiken. Det är inte att bygga nya miljonprogram och inte att köpa miljonprogram. Det handlar om att reformera dels möjligheten till jobb för människor i det här området, dels skapa blandade boendeformer. 95 procent hyresrätter i Rinkeby är inte bra för någon.

Det är uppenbart att ni försätter stockholmarna i en ekonomisk risk genom att ta det här beslutet. Dessutom är det uppenbart att de boende, om det här ska vara en ekonomiskt försvarbar affär för er, står inför hyreshöjningar. Kommer du att bidra till det beslutet? Annars kommer ni att ha bundit upp er till en dålig affär.

Det är uppenbart att ni inte vet vad ni ger er in på. När någon i eget intresse knackar på hos Stockholms stad och säger "Hej, kan ni köpa det här av mig?" har ni nu satt en princip om att säga ja, eftersom det gynnar er ideologiska princip. Det är direkt farligt.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Anförande nr 151

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack för ordet! Jag ska fatta mig ganska kort. När jag har lyssnat på den här debatten har jag hört representanter från vänstern vid några tillfällen säga att vi borgerliga tänker så ideologiskt i bostadspolitiken.

Ja, politik är ideologi, och må det bli känt för stockholmarna att skillnaderna i våra ideologiska ingångsvärden i den här frågan är tydliga. Gänget på er sida verkar inte ha några problem alls att skuldsätta framtida stockholmare med snart 100 miljarder. Ni tar av deras framtida skattepengar för att lösa ut era osäkra kalkyler och investeringar i dag.

Vi känner ett ansvar för vilken stad och vilken ekonomi vi lämnar efter oss till kommande generationer. Ni verkar inte ha problem med att låna och använda över 1 miljard kronor till att byta skylt på några byggnader utan att skapa en enda ny bostad för att ni tycker att fler ska bo i allmännyttan.

Vi vill använda pengar till att bygga nya bostäder för att människor ska ha chans att bo någonstans över huvud taget. Ni tycker inte att Hjulstaborna ska ha något annat att välja på än att bo i allmännyttan, eftersom det ger er kontroll. Vi vill att Hjulstaborna ska kunna välja mellan allmännyttan, privata hyresvärdar, småhus, radhus och villor – för att ge Hjulstaborna kontroll.

Politik är ideologi. Skillnaderna är monumentala, och det är tydligt vilka som har stått på Hjulstabornas och stockholmarnas sida i den här frågan.

Jag yrkar bifall till återremissen och till den gemensamma reservationen från Kristdemokraterna, Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet.

Anförande nr 152

A i d i n Z a n d i a n (V): Jag tycker att det är ganska ohederligt att stå och prata om att staden skuldsätter sig när det egentligen handlar om Familjebostäder. Det har ingenting att göra med satsningar på förskola eller äldreomsorg. Det här är Familjebostäders ekonomi.

Jag vill också fråga Nike om hon har någon aning om vad belåningsgraden är i Familjebostäder och hur den står sig gentemot andra, privata aktörer.

Anförande nr 153

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack för ordet, och tack för frågan! Jag vet faktiskt inte var jag ska börja, för det är alldeles uppenbart att ju mer man lånar, desto mer måste man betala för de lånen, desto mer pengar måste man betala i ränta, och de pengarna kommer någonstans ifrån.

Det kommer från stockholmarnas egna fickor, från de pengar som de har tjänat ihop när de har klivit upp på morgonen, gått till sitt jobb, arbetat och betalat skatt. Ni vill

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

att de skattepengarna i allt större utsträckning ska gå till att betala era osäkra investeringar. Jag tycker att så mycket som möjligt av de skattepengarna ska gå till välfärden, till äldreomsorgen och till förskolan. Och om de ska investeras tycker jag att de ska gå till fler bostäder, inte till att byta skylt på de bostäder vi redan har.

Anförande nr 154

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Ordförande! Jag skulle säga att det här projektet handlar om riskminimering. Med Fokus Järva har vi för första gången på mycket lång tid fått till en stadsutveckling i Järva. Som flera från vår sida konstaterat är det en god hyresvärd som säljer. Vi ser en risk för att vi får den utveckling som vi har fått i ett antal centrum, både i västerort och söderort, där vi har fått aktörer som faktiskt inte vill vara med och utveckla utan lever på att inte renovera. Därför blir det viktigt att handla i det här fallet.

Ert argument är ju ofta att man ska ombilda. Det var ett av era stora projekt förra mandatperioden. Därför undrar jag: Hur många hyresrätter omvandlades till bostadsrätter under den föregående mandatperioden?

Anförande nr 155

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack för ordet, och tack för frågan! Jag skäms inte för att ombilda fastigheter. Jag skäms inte för att det ska finnas en mångfald av olika aktörer även i områden som Järva.

Anders Göransson ser en risk med att det finns andra aktörer. Jag ser en risk med att det bara finns allmännyttan att välja på för människor i Järva. Det står otroligt långt ifrån vår vision för Järva. Vi vill att man ska kunna välja mellan allmännyttan, privata vårdar, småhus och radhus. Man ska inte behöva söka sig ifrån Järva den dag man vill bo i någon annan typ av bostad än den som just ni tycker att man ska bo i. Det är en risk jag ser för Järva.

Anförande nr 156

Borgarrådet B u t r o s (V): Jag vill också börja med att tacka för den här livliga debatten som, precis som Nike Örbrink sa, visar på tydliga konfliktlinjer mellan höger och vänster.

Jag tycker att det är oroväckande att oppositionen verkar sakna förtroende för våra egna bolag och deras kalkyler. Ni kan nämligen vara säkra på att det varken är jag eller borgarrådet Wanngård som har suttit och gjort de här kalkylerna för förvärvet av Hjulstahem.

Köpet av Hjulstahem har föregåtts av flera granskningar. Familjebostäder har gjort sina egna granskningar, men man har också tagit in externa rådgivare, alltså privata företag, som har gjort en extern granskning för att göra due diligence-processer som

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

inkluderat både juridiska, finansiella och tekniska aspekter av den här affären. Samtliga fastigheter har värderats, och resultatet är tydligt: Köpet av Hjulstahem är en ekonomisk lönsam affär. Tvärtemot vad oppositionen vill hävda är det här positivt för Familjebostäder och för stockholmarna.

Familjebostäder är en seriös aktör som har kapacitet att växa och förvalta det här bostadsområdet, även när det råder tuffa tider för våra kollegor i byggbranschen och många fastighetsägare har svårt att få ekonomin att gå ihop. Det ska vi vara stolta över.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut, men jag ser också fram emot att ha den här debatten en gång till om ett tag.

Anförande nr 157

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Ordförande! Kan borgarrådet garantera att det inte kommer ske en enda hyreshöjning för att täcka någon typ av underskott eller dåligt ekonomiskt resultat i er affär?

Anförande nr 158

Borgarrådet B u t r o s (V): Det skulle vara oseriöst av mig att börja lova saker som har någonting med framtidens ekonomi att göra. Men med det sagt har vi både gjort egna undersökningar och granskningar inom bolaget och tagit in externa rådgivare för att granska den här affären, med ett gott ekonomiskt resultat.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

§ 25 Inrättande av biotopskyddsområde Vinterviken i Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämndsområde

Anförande nr 159

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande! I december förra året fattade vi beslut om Stockholms stads allra första biotopskyddsområde någonsin. Sedan dess har det blivit tre områden till, och i dag fattar vi beslut om att inrätta det femte biotopskyddsområdet i staden. Det känns otroligt roligt!

Som vi har pratat om tidigare här i kommunfullmäktige är biotopskyddsområden en skyddsform i miljöbalken som kan användas för att skydda små mark- och vattenområden, så kallade biotoper, som utgör värdefulla livsmiljöer för hotade djur och växter. De här miljöerna behövs för att dessa djur och växter ska kunna leva. Det finns ett trettiotal biotoper som är godkända att använda enligt lagstiftningen, och Vinterviken utgörs av biotopen mark med mycket gamla träd.

Vinterviken är ett område med ett starkt kulturhistoriskt arv. Alfred Nobel startade sitt första företag här i Vinterviken 1864. Det hette Nitroglycerin AB och var världens första nitroglycerinfabrik. Vinterviken är också ett område som är djupt uppskattat och värdesatt av stockholmarna. Människor mår bra av att vistas här, och man vill vara här. Vinterviken är också ett område med mycket höga naturvärden med många gamla ekar och tallar liksom värdefulla bergsbranter med växtlighet och livsmiljöer för hotade arter.

Det här området är också en del av stadens blågröna infrastruktur, alltså sammanhängande miljöer på land – det gröna – och i vatten – det blå – som är viktiga för att djur och växter ska kunna förflytta sig mellan olika livsmiljöer. Att djur och växter kan sprida och förflytta sig är avgörande för att de ska kunna överleva. Det här området är alltså en väldigt viktig pusselbit för den biologiska mångfalden i Stockholmsområdet.

Jag har sagt det förut: Att skydda den biologiska mångfalden är något av det viktigaste vi människor kan göra just nu, för just nu utrotas djur och arter i en rasande fart runt om på planeten. Vi befinner oss i vad som kan vara inledningen av den sjätte massutrotningen av arter i jordens historia. Det här är ett djupt allvarligt hot, värre än förvärvandet av 1 200 lägenheter i Hjulsta. Det är även ett hot mot oss människor. Biologisk mångfald är en förutsättning för allt liv på jorden, även mänskligt liv. Vi överlever inte utan biologisk mångfald. Vi skulle behöva ha ett mycket större fokus på det här i politiken, på att få ned utsläppen och ta hand om vår miljö och vår natur. Vi måste skydda naturen, och det gör vi i Stockholm.

I dag gör vi Vinterviken till ett biotopskyddsområde. Vi kommer att inrätta fler biotopskyddsområden och fler naturreservat framöver. Vi måste ta ansvar överallt på planeten, också här i Stockholm. Vi tar, och vi kommer att fortsätta att ta, ansvar i Stockholm!

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Anförande nr 160

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande! Som borgarrådet var inne på inrättar vi i kväll det femte biotopskyddsområdet. Vinterviken är ett väldigt omtyckt rekreatjonsområde med både bad och kolonilotter. Men det är också ett väldigt värdefullt område ekologiskt sett. Det finns mark med mycket gamla träd som skyddas med det här biotopskyddet. Det gäller både ädellövträd och tallar. Det finns boplatser för fladdermöss. Detta är också ett kärnområde för ESBO, det vill säga ekologiskt särskilt betydelsefulla områden. Arealen är 16,4 hektar. Det finns även kultur- och industrihistoria i området.

Detta är alltså det femte biotopskyddsområde som vi inrättar, och fem till kommer att komma nästa år. På det sättet säkrar vi den biologiska mångfalden och spridningssambanden i Stockholm för att kunna bygga en resilient stad. Vi möjliggör också byggande av fler bostäder och infrastruktur där det inte är så ekologiskt känsliga områden. Vi bygger en bra, sammanhållen och socialt resilient stad med sammanhållna ekosystem.

Anförande nr 161

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige, åhörare! Ett intressant nytt verktyg i miljölagstiftningen vad gäller möjligheter att bevara den biologiska mångfalden är biotopskyddsområden. Jag fick lära mig vad det var när stadsbyggnadsnämnden hanterade det första av dem. Då tyckte jag att det var väldigt bra, och jag tycker fortfarande att det är bra om man använder det på rätt sätt. Men detta är ett för stort område att göra till biotopskyddsområde. Ett biotopskyddsområde kan till och med vara större än det här, men allt som är tillåtet är inte lämpligt. I detta fall hade det varit bättre att överväga att göra området mellan Vinterviken och Mörtviken till ett naturreservat. Det har vi faktiskt försökt med i omgångar ända sedan 90-talet.

Det intressanta är att det inte bara finns natur här utan också – som borgarrådet var inne på – en hel del kulturhistoria, bland annat spränggroparna efter Alfred Nobels verksamhet. Där dog hans bror, för övrigt. Det är också intressant med huset som heter Svavelsyran och som i dag inrymmer Vintervikens restaurang- och konferensanläggning. Det huset räddades av Liberalerna på 90-talet. Vi lyckades få tak på byggnaden, och den började renoveras. Den var svårt förorenad av – just precis – svavelsyra. Man tillverkade svavelsyra där för krutets skull i inomhusmiljön.

Man ska inte låta det bli inflation på biotopskyddsområden. Biotopskyddsområden är bättre att ha när det är fråga om mindre, koncentrerade områden, där det kan finnas vattensalamander, någon padda, någon groda eller någonting sådant, kanske en speciell fladdermussort som behöver skyddas. Mindre hackspett i Solberga ska vi inte glömma.

I det här fallet är det bättre att ta ett lite större grepp och göra ett naturreservat av området. Det är också bättre att hålla det innanför Blommensbergsvägen med tanke på

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

den verksamhet som finns intill Blommensbergsvägen, till exempel skolan och idrottshallen, som behövs. Den verksamheten får inte äventyras av att vi nu lägger ett biotopskyddsområde där. Därför yrkar jag bifall till Liberalernas och Centerns gemensamma förslag i kommunstyrelsen.

Anförande nr 162

M a r i a M u s t o n e n (V): Jag vill vara tydlig med att man har tagit hänsyn till den befintliga bebyggelsen, både skolan och idrottshallen, som vi håller på med en detaljplan för att permanenta. Alla sådana frågor har vi tagit hänsyn till.

Att det skulle bli inflation på biotopskyddsområden håller jag inte riktigt med om, eftersom de väljs utifrån de ekologiska värden som vi behöver skydda. Vi skyddar det allra värdefullaste, så att vi kan utveckla staden på andra håll där det inte finns värdefull natur eller spridningssamband som behöver skyddas särskilt. Det var ingen fråga till dig, Björn Ljung, men jag håller inte riktigt med om att det råder inflation. Vi har ett antal lite mindre områden som behöver skyddas och som inte lämpar sig till naturreservat.

Anförande nr 163

B j ö r n L j u n g (L): Det är exakt det jag menar. Biotopskyddsområden borde vara mindre, koncentrerade platser där det finns något som är extra skyddsvärt just i den delmängden av de områden där vi befinner oss. Skulle man verkligen vilja göra någonting för att skydda naturen vid Vinterviken och Mörtviken skulle man inrätta ett naturreservat där.

Ett bekymmer med biotopskyddsområdena är också hur de ska förvaltas. Det kan vara så att både skolan och idrottshallen på ett eller annat sätt behöver större utrymme om ett antal år eller att vi behöver någonting annat. Då är det mycket svårare att göra någonting åt det än att ändra skötsel föreskrifterna för ett naturreservat. Ja – gärna biotopskyddsområden på koncentrerade, mindre platser där någonting speciellt är hotat. I övrigt tycker jag att vi ska inrätta naturreservat.

Anförande nr 164

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Jag skulle bara vilja yrka bifall till den reservation vi har i kommunstyrelsen tillsammans med Liberalerna.

Anförande nr 165

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Från Rävudden i Mälaren till sjön Trekanten i öster – 16,4 hektar värdefull naturmark som skyddas för framtiden. Yes! Bifall kommunstyrelsen!

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

§ 26 Motion om att samordna och stödja stadsdelarnas arbete med inrättande av så kallade "fritidsbibliotek"

Anförande nr 166

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande och fullmäktige! Fritidsbibliotek är en mycket bra sak och service. Låt mig först säga att Moderaterna fullt ut stöttar tanken att fler ska få möjlighet att låna sport- och fritidsutrustning i stället för att behöva köpa egen om de inte vill det. I detta finns det ingen motsättning alls till den politiska majoriteten.

Den motion som jag har väckt handlar alltså inte om fritidsbibliotekens vara eller icke vara. Den handlar om formerna för fritidsbiblioteken och om hur Stockholm som kommun ska utnyttja sina resurser bäst. Jag lyfter fram en del tankar och idéer kring antalet fritidsbibliotek i vår stad, öppettider, lokaler, resursoptimering, samarbete med civilsamhället, marknadsföring och profilering.

Därför måste jag först ställa frågan rakt ut: Hade borgarrådet Mattsson över huvud taget läst min motion innan borgarrådets svar och synpunkter skrevs ned? Jag är tydlig i motionen med att jag sympatiserar fullt ut med idén om fritidsbibliotek. Jag lyfter nio konkreta frågeställningar som jag tycker att staden ska arbeta vidare med genom centrala riktlinjer. Men i princip ingen av mina frågeställningar berörs ens av borgarrådet Mattsson. I stället är det enda vi får i motionssvaret en mindre, standardiserad text som förklarar varför fritidsbibliotek är någonting bra. Det är någonting som jag aldrig motsatt mig, och förhoppningsvis utstrålar jag inte heller det i motionens text.

En första fråga är alltså om ni ens har läst min motion om fritidsbibliotek. Om ni har gjort det kanske det går att få ett lite mer utförligt svar på mina tankar om att staden skulle kunna ta ett samlat grepp nu när vi håller på och bygger ut fritidsbibliotek runt om i Stockholm. Det jag vill åstadkomma med motionen är följande: Medan Stockholms nu elva stadsdelsnämnder i olika takt och med olika ambitionsnivå håller på och bygger upp en helt ny verksamhet, alltså fritidsbibliotek, tycker jag att det är lämpligt att staden håller en gemensam linje. Behöver vi ens elva fritidsbibliotek, eller är det bättre att ha något färre och i så fall kanske ha ett större utbud och bättre öppettider på de fritidsbibliotek som vi etablerar? Hur kan lokaler nyttjas bäst över staden för den här typen av verksamhet? Hur kan civilsamhället vara med i fråga om bemanning och service? Hur ska medborgarna kunna se lagersaldo och boka prylar? Det som inte finns i Skärholmen kanske man kan boka och hämta i Skarpnäck och så vidare.

Jag tycker inte att det är förenligt med god ekonomisk hushållning att elva stadsdelsnämnder själva sitter och uppfinner idéer och tampas med de problem som kan uppkomma vid öppnandet av fritidsbibliotek. Det är därför mitt förslag att ge berörda nämnder i uppdrag att se hur vi kan jobba med fritidsbibliotek framöver och

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

göra dem till en ännu bättre verksamhet för stockholmarna. Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 167

Elvir Kazinic (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Det gläder mig att arbetet med att bygga ut fritidsbiblioteken får uppskattning, för det är en satsning som verkligen gör skillnad. Alla barn har rätt till en meningsfull och aktiv fritid, oavsett var de bor, hur mycket deras föräldrar tjänar och vilka möjligheter som finns hemma. Det ska inte spela någon roll vilken stadsdel man växer upp i. Varje barn ska ha lika rätt till rörelse, lek och gemenskap.

Därför vill vi att det ska finnas ett fritidsbibliotek i varje stadsdelsområde, i närheten av varje barn. Ett fritidsbibliotek är mer än bara en plats där man kan låna utrustning; det är en symbol för rättvisa och ett bevis för jämlikhet. Det är inte bara ett ord utan en handling. Fritidsbiblioteken minskar klyftorna mellan barn. De gör så att den ensamstående mamman inte längre behöver välja mellan att betala hyran och att köpa skridskor. De gör så att barn i utsatta områden får samma chans till en aktiv fritid som barn i stadens mest välbärgade delar. De ger varje ung person chansen att upptäcka rörelseglädje, gemenskap och samhörighet.

Vi vill att staden tar ansvar och satsar långsiktigt. Tillsammans med civilsamhället och de idéburna aktörerna kan vi bygga någonting som består. Vår tillgång till fritid handlar inte bara om folkhälsan. Den handlar om jämlikhet, om sammanhållning, om att bygga ett samhälle där barn med olika bakgrund spelar på samma is i samma lag med samma chans.

Låt oss inte glömma att fritidsbiblioteken också innebär en klimatomställning. Genom återbruk och delning visar de vägen till en hållbar framtid. Varför ska varje mamma köpa utrustning som används bara några år, när vi kan dela på våra resurser och samtidigt ge fler barn möjlighet att vara med? Fritidsbiblioteken förenar det bästa av två världar: social rättvisa och miljömässig hållbarhet. De skapar rörelseglädje, jämlikhet och framtidstro. Det är så vi bygger en stad som håller ihop och där varje barn får chans att växa, leka och drömma oavsett förutsättningar.

I min stadsdel, Järva, har fritidsbiblioteket redan funnits i några år. Jag kan berätta om den skillnad jag märker när jag träffar föräldrar vars barn nu utan problem kan använda bra skor vid idrottsträningar och så vidare. Vi har redan lyckats etablera fritidsbibliotek i flera stadsdelar, vilket har gjort det möjligt för många barn och unga att ta del av fritidsaktiviteter utan ekonomiska hinder. Nu är det dags att ta nästa steg och göra en långsiktig satsning på fritidsbiblioteken. Det innebär att vi behöver stärka deras fortsatta drift, utveckla verksamheten och utöka den till fler områden, så att ännu fler invånare får tillgång till en meningsfull och jämlik fritid. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Anförande nr 168

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande! Jag vill vara tydlig med att jag står bakom allt det du säger, Elvir Kazinic. Jag håller helt med. Det är inte det som är frågan här. Frågan är bara: När Stockholm nu gör den här fantastiska satsningen på fritidsbibliotek, hur gör vi den på smartast sätt, så att den kommer stockholmarna bäst till del? Har du några tankar kring det? Tycker du att våra elva stadsdelsnämnder ska göra det här på olika sätt, eller ska biblioteken kommunicera med varandra? Tycker du att vi ska ha någon form av samordning, precis som vi har med de vanliga biblioteken, där man lånar böcker?

Anförande nr 169

E l v i r K a z i n i c (S): Det fanns inga fritidsbibliotek i vår kommun före den här mandatperioden. Men nu är det kanske så att de flesta partierna håller med oss.

Alla stadsdelar har inte samma förutsättningar. Man får överlåta till varje stadsdel att avgöra om det är en fritidsbank eller ett fritidsbibliotek som lämpar sig bäst där. Jag tycker nog själv att det är ett fritidsbibliotek som passar bäst i Järva. Någon annanstans kanske en fritidsbank passar bättre. Det som är viktigt är att vi ska ha denna tillgång i alla stadsdelar. Alla barn ska ha möjlighet till en bra fritid.

Anförande nr 170

Borgarrådet M a t t s s o n (V): Ordförande! Det gläder mig att det arbete som vi har gjort med att utveckla tillgången till fritidsbibliotek ute i våra stadsdelar uppskattas. Alla barn har rätt till en meningsfull fritid oavsett sina föräldrars plånbok. Där låter det som att de flesta av oss nu är överens. Det är kul att höra.

Under mandatperioden har vi byggt ut fritidsbiblioteken ute i stadsdelarna, men vi har också öppnat den första fritidsbanken i Stockholm ute i Skärholmen, vilket är jättekul. Det är ytterligare två på gång som vi förhoppningsvis hinner öppna före mandatperiodens slut. Med en fritidsbank får man tillgång till ett lånesystem. Man kan följa statistik och utveckling, och samordningen går lättare. Jag tror absolut på att gå den här vägen framöver. Detta är en bra och rättvis lösning på många av våra utmaningar och även en del av klimatomställningen, som lyftes här tidigare.

Motionen i sig anses besvarad. Vi kanske inte tror just att vi behöver ta fram riktlinjer som ska processas i fullmäktige och sedan inte får ändras utan ett fullmäktigebeslut och så vidare – det är inte rätt väg att gå. Däremot tycker jag att vi ska fortsätta att utveckla fritidsbiblioteken, få fler fritidsbanker och samordna oss bättre i staden. Det är också så vi kommer att jobba framöver. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Anförande nr 171

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Jag skulle närapå ha kunnat ta replik på Alexandra Mattsson, men jag tänker nästan säga samma sak som hon sa. Det som Johan Nilsson verkligen efterfrågar – svaret på de frågeställningar som han tar upp i sin motion – kan man egentligen stava på ett enda sätt: Fritidsbanken. Om man skulle ansluta alla våra fritidsbibliotek till Fritidsbanken skulle man lösa den här utmaningen. Då skulle det finnas ett lånesystem. Man skulle kunna kolla saldot på sin fritidsbank för att se om precis det som man behöver finns. Det skulle också skapas möjlighet att få ihop klassuppsättningar om man till exempel behöver ha skridskor till en hel klass. Det här skulle kunna redas ut. Vi skulle inte behöva göra detta själva, utan vi skulle kunna ansluta oss till ett redan existerande system.

Då säger vän av ordning: Är inte det här väldigt dyrt? Nej, det är inte väldigt dyrt. Det kostar runt 5 000 kronor för hela kommunen att ansluta sig till Fritidsbanken, så det är inte någon stor kostnad. Och hör och häpna – man skulle inte bara kunna synka sig mellan Skarpnäck och Bromma utan skulle till och med kunna låna saker som finns i Huddinge om man bor i Farsta till exempel. Man kan nämligen använda det här systemet över kommungränserna.

Det här är en viktig reform för att kunna få fler fritidsbibliotek. Jag tycker faktiskt inte att det ska vara fritt valt arbete i våra stadsdelar, utan det smartaste sättet vore att göra om alla våra fritidsbibliotek och ansluta dem till Fritidsbanken. Då skulle vi faktiskt få en jämn och god service på det här området till alla våra barn och unga och även kanske till oss något mer åldersrika. Därför vill jag fortsätta att framhålla vikten av att vi ser till att vi har fritidsbanker i alla våra stadsdelar.

Anförande nr 172

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande och fullmäktige! Jag tackar för de svar på frågorna som jag har fått från majoriteten.

Jag tror nästan att i princip alla elva stadsdelsförvaltningar i Stockholm mer eller mindre tittar på tanken hur man ska kunna öppna fritidsbibliotek. Man håller alltså på och jobbar med det här, och det är som sagt ett bra arbete och en god tanke. Men det är också en helt ny verksamhet som byggs upp i staden. Det görs på olika sätt och med olika angreppssätt runt om i staden. Vi har nu hört att några har anslutit sig till Fritidsbanken Sverige och att några bygger på egna koncept. Man sitter med olika uppdrag och olika förutsättningar för att lösa den här uppgiften. Vi moderater tror starkt på tanken med återbruk och cirkulär ekonomi. Men vi tycker att det är onödigt och kontraproduktivt att våra fritidsbanker ska utvecklas på ett elva olika sätt.

Antingen går vi med i Fritidsbanken, som har nämnts här i olika sammanhang. Det är en organisation som man kan bli medlem i. Det har sina fördelar och nackdelar. Bland annat blir det inte Stockholms stad som är avsändare för verksamheten, och då får man inte profilera sig själv. Å andra sidan får man tillgång till lånesystem. Eller så

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

bestämmer vi att vi ska ha ett eget koncept, likt våra andra kommunala verksamheter, och bygga utifrån formen fritidsbibliotek. Jag har inga synpunkter på det ena eller andra, men jag tycker faktiskt att det är ganska relevant att ställa sig frågan hur vi vill göra och att först fastställa det och sedan fatta beslut om det ena eller andra vägvalet. Sedan finns de praktiska frågorna kring hur vi jobbar med lokaler, civilsamhälle och vad det nu kan vara. Ska man få köpa prylar, eller ska vi bara ta emot donerade prylar? Det finns alla möjliga frågor som stadsdelarna just nu faktiskt sitter och klurar på i olika grad.

Det jag vill med motionen är som sagt att vi ser över de olika gemensamma frågor som finns nu när Stockholm håller på att etablera fritidsbibliotek och att vi ser hur vi kan stödja stadsdelsförvaltningarna. Jag tycker också att det som jag nämnde är en rimlig fråga att ställa: Måste vi ha elva fritidsbibliotek i Stockholm bara för att vi har elva stadsdelsförvaltningar, eller skulle vi kunna ha färre, med mer generösa öppettider och ett större utbud av produkter? Det skulle kanske kunna vara mer gynnsamt i många fall.

Jag tycker mig kunna se en iver att göra gott och erbjuda fritidsbibliotek – våra stadsdelar bara rusar på. Men det finns en poäng, tycker jag, i att försöka vara lite analytisk och eftertänksam vad gäller vilka behov vi har och hur vi kan lösa det fortsatta arbetet med fritidsbibliotek, som vi såklart också vill ha i Stockholm. Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 173

Borgarrådet Mattsson (V): Jag känner själv att man är otroligt peppad att börja jobba med de här frågorna nu när vi har gått med i Fritidsbanken och öppnat vår första fritidsbank ute i Skärholmen. Den är så fin och jättepopulär! Nu ska vi alltså fatta beslut om två till. Det är helt fantastiskt.

Men det kan finnas anledningar till att vissa stadsdelar väljer att lösa detta på annat sätt. Till exempel vet jag att man i Järva vill ha ett mobilt fritidsbibliotek som kan åka runt och vara ute i stadsdelen i parklekar och så vidare. Jag tror inte att det ena behöver utesluta det andra utan att vi kan jobba på flera sätt. Vi behöver några stora noder, samtidigt som vissa stadsdelar behöver kunna åka med fotbollsskorna ut till fotbollsplanen för att visa vad man erbjuder och så vidare.

Jag uppskattar att det finns ett engagemang för de här frågorna. Min enda fråga är om Moderaterna är beredda att även nästa mandatperiod låta den här utvecklingen fortsätta. Sist när ni var i majoritet var det en rak nedskärning på hela fritidsbudgeten.

Anförande nr 174

John Nilsson (M): Det låter som att vi är helt överens om saken som sådan, Alexandra Mattsson. Men jag tycker fortfarande att stadsdelsförvaltningarna skulle behöva mer hjälp. Jag har pratat lite med vår egen stadsdelsförvaltning, Hägersten-

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Älvsjö, som nu hör till dem som är på väg att bli medlemmar i Fritidsbanken. De har inte haft det lätt under det här året att veta vilket vägval de ska göra. De hade gärna tagit emot lite stöd kring hur man ska tänka kring lokaler och så vidare. Det här är också en verksamhet där lokaler faktiskt skulle kunna bli gratis om man inleder ett samarbete med något fastighetsbolag som har socialt ansvarstagande och vill stödja den här typen av verksamhet. Det finns ganska mycket frågor kring detta som jag tror att många skulle behöva hjälp med.

För att svara rakt ut på frågan: Självklart har Moderaterna absolut inga andra ambitioner än att det här arbetet ska kunna fortsätta även om vi skulle få förmånen att styra Stockholm.

Anförande nr 175

S h a m s o A l i H a s s a n (V): Ordförande! Fritidsbibliotek handlar om jämlikhet – om att alla barn oavsett plånbok ska kunna delta i en aktiv fritid. Därför vill vi fortsätta att stödja och utveckla fritidsbiblioteken och fritidsbankerna i hela staden. Jag skulle vilja se fler typer av bibliotek, där man kan låna en symaskin eller en borr under en kort period.

Vi delar oppositionens mål – vi vill ha fler fritidsbibliotek och fritidsbanker och jämlik tillgång till fritidsutrustning. Men vi vet också att Stockholm är en mångfasetterad stad och att varje stadsdel har sina egna behov. Vi tror på lokalt ansvar och flexibilitet och inte på en toppstyrd modell. Våra stadsdelar känner sina områden och föreningar bäst. Därför vill vi ge dem verktyg och stöd och inte fler pekpinnar. Det är så vi bygger en stad som fungerar i praktiken och inte bara på papperet.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

§ 27 Motion om vräkning av brottslingar i allmännyttan

Anförande nr 176

G a b r i e l K r o o n (SD): Tack så mycket för ordet! Ganska nyligen kom en lagändring som ger bostadsbolagen större möjlighet att vidta åtgärder mot brottslingar, såklart med särskild slagsida mot gängkriminella. Det är fråga om personer som skapar stök och oreda, säljer narkotika i trappuppgångar, bjuder hem vänner, stjälar i bostadsområden och så vidare. Det är väldigt viktigt att Stockholms stad som en stor aktör med många hyresrätter gör sitt yttersta för att se till att människor som stör och förstör inte tillåts vara kvar. Det har också kommit lagstiftning som möjliggör att även anhöriga till personer som stör skulle kunna bli vräkta.

Det här är ett uppdrag som våra bolag måste jobba mycket mer med. I motionssvaret menar man på att man delvis jobbar med detta. Det är ett ganska övergripande svar. Det är svårt för mig att bedöma om det verkligen görs fullt ut. Men jag vet att det på många andra sätt inte görs fullt ut. Vi har även sett att exempelvis vissa bolag påpekat att de har för dålig samverkan med Polismyndigheten i det här fallet.

Det finns alltså mer att göra. Om man kommer med ett tydligt politiskt direktiv om att det här ska vara en prioriterad uppgift för bolagen tror jag att man kommer att få mer verkstad. Det är det den här motionen syftar till: att komma med en tydlig politisk prioritering. Vill man prioritera det här för att få bort gängkriminella och diverse brottslingar och personer som stör från våra kommunala hyresrätter yrkar man bifall till motionen. Vill man behålla allt som det tidigare varit och inte lägga större fokus på detta kan man ”anse motionen besvarad”.

Anförande nr 177

Borgarrådet B u t r o s (V): Ordförande! Stockholm ska vara en trygg, säker och välkomnande stad. Här ska alla både kunna uppleva trygghet i vardagen och kunna lita på att de kan leva ett gott liv.

Den lagändring som trädde i kraft i juli 2024 ger hyresvärdar utökade möjligheter att säga upp hyresgäster som genom brottsliga handlingar påverkar närmiljön negativt. Våra allmännyttiga bostadsbolag arbetar självklart redan i dag aktivt med att hantera brottslighet i boendemiljön. Deras interna rutiner har redan anpassats till den nya lagstiftningen.

Staden bedriver ett aktivt brottsförebyggande arbete tillsammans med Region Stockholm, Polisregion Stockholm, Länsstyrelsen i Stockholms län, länets övriga kommuner och andra berörda aktörer. Det här är ingenting som vi gör ensamma. Vi gör det tillsammans.

Det som vi behöver ta i beaktande i den här frågan är hur våra processer säkerställs vara juridiskt korrekta, rättssäkra och effektiva. Jag vill, i likhet med det som

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

bostadsbolagen har framhåvt i sina remissvar, också lyfta fram vikten av rättssäkra processer och av att upprätthålla en nära samverkan med alla relevanta myndigheter. Bostadsbolagen har ett ansvar att agera rättssäkert och likabehandlande vid uthyrning, samtidigt som man ska verka för att stärka tryggheten i bostadsområdena. En fortsatt utveckling av det här arbetet måste ske inom ramen för gällande lagstiftning utan att skapa onödiga administrativa hinder eller rättsosäkerhet i hanteringen av hyresförhållanden.

Med anledning av detta föreslår jag att motionen anses besvarad.

Anförande nr 178

B j a r n e S n i s S i g t r y g g s s o n (S): Ordförande och fullmäktige! Stockholm ska vara en trygg och säker stad, och våra allmännyttiga bostadsbolag har en viktig roll i att skapa trygga boendemiljöer för sina hyresgäster. Våra bostadsbolag tar därför i dag redan ett stort ansvar i det brottsförebyggande arbetet tillsammans med bland annat polis och stadsdelsnämnder. Men man deltar också aktivt i exempelvis stadens satsningar mot välfärdsbrott.

Hyresgäster har förstås ett eget ansvar för att inte utsätta sin omgivning för störningar, vilket reglerades i jordabalken redan innan de lagändringar som denna motion åsyftar trädde i kraft. Men med lagändringen tillkom ett utökat hyresgästansvar för tryggheten. Därmed gavs också hyresvärdar utökade möjligheter att säga upp hyresgäster som genom brottsliga handlingar påverkar närmiljön negativt.

Bostadsbolagens remissvar visar, precis som tidigare nämnts, tydligt att man arbetar aktivt med att hantera brottslighet i boendemiljön och att man anpassat sina rutiner till den nya lagstiftningen, vilket är det som motionen ytterst efterfrågar. Men man konstaterar också att den stora utmaningen för att kunna arbeta mer aktivt med den nya lagstiftningen snarare ligger i bristen på informationsutbyte på grund av sekretesslagstiftningen, inte i hur bolagens organisation ser ut. Motionens förslag skulle därför inte leda till några större förändringar eller förbättringar på området jämfört med hur det ser ut i dag. Med det sagt yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 179

M a g n u s R u n s t e n (MP): Herr ordförande! Nu har tidigare talare sagt mycket av det jag tänkte komma in på, så jag ska hålla mig kortfattad. Som sagt pekades det ut i underlaget i svaret på ärendet att vi har välfungerande arbetsrutiner i de olika bolagen för att jobba med den här frågan, även utifrån den nya lagstiftningen. Det här är en fortsatt prioriterad fråga för oss. Vi kommer förstås att fortsätta samverka med alla relevanta aktörer på myndighetssidan, både rättsvårdande och sociala myndigheter. Med det sagt vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

§ 28 Motion om att ge stadsdelsnämnder i uppdrag att driva lokala Facebookgrupper

Anförande nr 180

G a b r i e l K r o o n (SD): Tack så mycket för ordet! Idén till det här förslaget kommer från att det finns lokala Facebookgrupper och även Instagramgrupper i väldigt många av våra stadsdelar och våra geografiska områden. De drivs av ideella krafter, och det är i grund och botten positivt. Men det är också ett problem när de ideella krafter som en gång i tiden skapade gruppen, som är administratörer för gruppen och som har tillskapat en levande grupp aktivt filtrerar ut politiska budskap, oftast budskap på högerkanten, och till ganska stor del driver sina egna agendor. Det är ju ett faktum i de absolut flesta grupperna. Samtidigt syftar de här lokala grupperna till att vara väldigt viktiga informationskanaler. Ofta är de viktigare än lokaltidningen för att sprida budskap gällande det enskilda området.

Därför har vi i Sverigedemokraterna ett förslag. Det finns ju kommunikatörer i stadsdelsnämnderna; det är en befintlig tjänst som finns. Stadsdelsnämnderna driver i dag egna Facebooksidor, egna Instagramsidor, egna sociala medier. Vore det inte klädsamt om de här kommunikatörerna lade några timmar av sin arbetstid på att även driva lokala Facebookgrupper? Det handlar inte om en ny tjänst, inte heller om en ökad arbetsbörda, tror jag, utan det handlar om omprioritering av arbetsbördan. Framför allt handlar det om att se till att medborgarna får ta del av opartisk och neutral kommunikation. Nu får de ta del av stadsdelsnämndernas Facebooksidor, som jag inte tror att en enda stockholmare läser, om jag ska vara ganska fräck – ja, kanske ett fåtal. Däremot läser de flesta de här lokala Facebookgrupperna. Där skapas ju livet. Det är diskussionsforum.

Vill vi som kommun nå ut med vår politik – högerpolitik, vänsterpolitik och mittenpolitik – måste vi in i de här nätverksforumen. Det är väldigt beklagligt att de i dag styrs av administratörer som aktivt selekterar bort många politiska budskap och i andra fall selekterar bort enskilda partiers politiska budskap. Jag tror att en intressant och viktig väg att gå vore att bifalla den här motionen för att ge ett tydligt uppdrag om detta. Därför yrkar jag bifall till motionen.

Anförande nr 181

A n d r e a s L i n d (S): Ordförande och ledamöter! Först vill jag tacka för motionen. I motionen föreslås att Stockholms stadsdelsnämnder ska ha och administrera lokala Facebookgrupper. Vi delar åsikten att det är jätteviktigt med god information från staden till invånarna. Det är bra att stadens förvaltningar redan i dag använder sociala medier som verktyg för att informera om verksamhet och aktiviteter, även om det enligt föregående talare är lite mixade kvaliteter. De testat i alla fall olika forum, och informationen kommer ut. Det som är bra när vi gör på det här sättet från förvaltningarna är att det sker under ordnade former och med ett tydligt ansvar.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Att däremot kräva att staden ska driva och moderera de här diskussionsforumen i sociala medier är en helt annan sak. Lagstiftningen ställer stora krav på resurser vid hantering av konton i sociala medier när just offentligheten är ansvarig för dem. Vi ska inte konkurrera med civilsamhällets samtalsrum och de eldsjälar som modererar dem.

Jag tycker att det är helt okej att tycka det som står i motionen. Men det är dyrt, och det borde inte göras. Jag är inte sur på motionen, men jag får en dålig smak av er reservation i ärendet. Ni motiverar förslaget med att alla de här grupperna styrs av kommunistiska, miljöpartistiska och socialliberala personer. Det är inte seriöst. Jag undrar hur denna åsiktsregistrering gått till. Jag undrar också varför ni inte använder era trollfabriker till sådana här grupper.

Anförande nr 182

G a b r i e l K r o o n (SD): Tack för ordet! Trollfabrikerna är vi ju två om, Andreas Lind. Vi har själva sett era trollfabriker som har drivit Aktuellt i Politiken, som i sin tur har drivit en massa Facebooksidor. Det är kul att vi är enade i den frågan!

När det kommer till miljöpartister, vänsterpartister och sådana där sympatier vill jag utmana dig: Skapa ett konto. Du kan göra ett konto som Gabriel Kroon eller Sverigedemokraterna i Stockholms stad – jag ger dig full tillåtelse. Sedan skriver du ett inlägg och berättar om just den här debatten i valfri grupp i söderort, till exempel i Skarpnäck. Se sedan hur länge du kommer att få vara kvar i gruppen som person och hur länge ditt inlägg kommer att få vara kvar. Jag kan slå vad med dig, min kompis, min vän, om att både du och inlägget har blockats inom en timme.

Om det är någonting som stävjar och motsätter sig demokratin är det när vi har det här ideologiska – förmodligen är det till och med även så att vissa av dina partikamrater är med och driver de här enskilda forumen, håller dem slutna och inte ger människorna full tillgång till informationen. Det måste väl vara en grundläggande rättighet att få?

Anförande nr 183

A n d r e a s L i n d (S): De här grupperna har ju olika ordningsregler. Jag slår vad om att det finns flera lokalgrupper där man uppmanar deltagarna att inte skriva om politik. Men då gäller det väl alla, oavsett om det är sverigedemokrater, moderater, socialdemokrater eller andra. Personligen verkar jag inte ha haft några problem alls med att skriva i lokalgruppen i Älvsjö. Jag har också sett saker från vår kamrat Johan Nilsson från Moderaterna. Folk blir som mest glada när valrörelsen är slut och man informerar om att vi börjar ta ned affischerna. Då brukar folk bli jättegglada över att vi städar upp efter oss. Jag har inte sett något problem i de här grupperna. Det finns också många andra forum.

Jag känner alltså inte igen den bild som du målar upp, Gabriel Kroon. Det du berättar är tråkigt. Men ifall man har upplevt det som du säger – skrivit något och blivit blockad

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

– kanske man inte har följt riktlinjerna. Det kan vara fråga om ordningsregler om att inte sälja produkter, eller så har man kanske skrivit någonting som diskriminerar.

Anförande nr 184

G a b r i e l K r o o n (SD): Du var nära att sladda in på det här med ”auktoritärt” och censurering, Andreas Lind – du talade om att skriva saker som diskriminerar. Du var inte riktigt där, men det var hårfint.

Återigen: Jag förstår att du inte delar min bild. Du är inte sverigedemokrat, och du heter inte Gabriel Kroon. Men om du på riktigt vill ha ett annat perspektiv och vill fundera på hur man bemöts i många grupper – inte alla, men väldigt många – vill jag verkligen rekommendera dig att göra ett konto i Sverigedemokraternas namn eller göra ett konto som sverigedemokratisk politiker, eller för den delen kanske moderat politiker eller kristdemokratisk politiker. Sedan beskriver du neutralt ett beslut som har fattats i valfri nämnd och skriver hur partierna röstade. Och så framkommer det att du är sverigedemokrat – då är jag tyvärr ganska säker på att du i nio av tio fall kommer att bli blockerad. Samtidigt har jag sett jättemånga fall där vänsterpartister och miljöpartister skriver helt öppet i gruppen. Självklart förstår jag att du inte delar min bild, för du har inte sett min verklighet. Tack för ordet!

Anförande nr 185

A n d r e a s L i n d (S): Jag beklagar att du har upplevt det, Gabriel Kroon. De här grupperna finns överallt. Jag kan inte försvara dem heller, för det handlar om civilsamhället och dess styrka. Man skapar saker i olika forum och upprättar transparenta ordningsregler: Du ska inte diskriminera. Du ska inte sprida för mycket reklam. Är det så att man har valt att vara i en sådan grupp och skriver någonting som bryter mot ordningsreglerna förstår jag att det tas bort.

Men jag har inte upplevt det här. Det är första gången jag hör om det. Jag försökte googla runt på liknande situationer och kom inte fram till någonting. Men att du har den här upplevelsen är väl tråkigt.

Anförande nr 186

G a b r i e l K r o o n (SD): Så är det, Andreas Lind, och med all rätt – de här grupperna ska ju finnas. Jag vill inte stänga ned dem på något sätt. Det enda jag är oroad över är att medborgare som bor i en stadsdel, till exempel Skarpnäck, går in i en grupp som kanske heter Lokalt i Skarpnäck och tror att det är ett öppet forum där man får skriva saker så länge man följer ordningsreglerna och har en god ton, som du säger. Men faktum är att det är kraftigt censurerat när vissa politiker skriver. Det kanske finns fall när även socialdemokrater blir censurerade någonstans – jag vet inte.

Från kommunalt håll håller vi ändå på med kommunikation. Vi har våra Facebooksidor och våra tidningsartiklar. Vi har anställda kommunikatörer. Varför då inte ha en

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Facebookgrupp, Lokalt i Skarpnäck eller liknande, som drivs av kommunikatören i Skarpnäck? Då vet man att det är en kommunal sida och ett öppet forum för diskussion. Man vet att det kommer att bli neutralt på den sidan. Det tycker jag är viktigt, och det är det vi i motionen tar ställning för – ett alternativ till befintliga grupper.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

§ 29 Motion om att införa en Stockholmskanon

Anförande nr 187

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack för ordet! Stockholm, Stockholm, stad i världen, Stockholm, Stockholm, världens stad! Stockholms skönhet är svår att gå miste om. Vattnet, broarna, ljuset, de sena sommarkvällarna, Söders höjder, Gamla stans gränder och mycket, mycket mer – det är inte svårt att förstå varför just vår stad har varit inspiration till så många verk genom historien och skildrats i ännu fler.

Jag är av den grundläggande uppfattningen att kultur får oss att växa som människor. Litteratur, konst, musik och andra kulturformer är en fundamental del av vår civilisation. Att ta del av det får oss också att växa som människor. Vårt kulturarv har en särskild plats i detta. Att ta del av de verk som har format och skildrat vår stad hjälper oss att förstå varifrån vi kommer och kanske också vart vi är på väg.

Dessvärre är det långt ifrån alla barn som växer upp i vår stad som får ta del av vårt kulturarv. Jag skulle våga påstå att det även är många vuxna som upplever ett stort avstånd till vårt kulturarv. Om man inte kommer från ett hem där kulturarvet lärs ut, diskuteras och visas upp och inte heller skolan förser en med den kunskapen är det lätt att gå miste om den enorma och rika skatt vi har.

Nu har Sverige äntligen fått på plats en nationell kulturkanon. Varför föreslår då vi kristdemokrater en särskild Stockholmskanon? Jo, för att lyfta fram vårt kulturarv, för att skapa en diskussion om det som har format vår stad och för att vara stolta över de verk som särskilt omfamnat vårt Stockholm – men kanske framför allt för att göra det lite lättare för dem som vill lära sig mer om Stockholms kulturarv att veta var man ska börja. Därför yrkar jag bifall till vår motion och hänvisar till Kristdemokraternas reservation i kommunstyrelsen.

(O r d f ö r a n d e n : Kommunfullmäktiges protokoll måste vara med i en sådan kanon, tycker jag.)

Anförande nr 188

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande, kommunfullmäktige, åhörare och Nike Örbrink! Ni får allihop ursäkta mig om jag kommer att sväva ut lite grann, men jag tar tillfället i akt.

Kanon är ett ord som har sitt ursprung i antik grekiska och latin och betyder rättesnöre eller regel. I europeisk kontext är en kanon ett styrdokument för kyrkan, ett kyrkligt påbud, en kyrklig förordning, kanonisk rätt. Redan här har jag personligen ett problem, eftersom min absolut grundläggande övertygelse är att konsten ska vara fri.

Konsten har alltid varit mångkulturell och gränsöverskridande i ordets rätta bemärkelse. Den har rest mellan länder och kulturer. Så var det redan hos de gamla

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

grekerna, för att inte tala om romarna och även den där obestämbara Shakespeare, om vilka de lärda tvista om det verkligen var Shakespeare som var Shakespeare. Molière byggde mycket av sina franska teaterstycken på kringvandrande komedisällskap i sin samtid. Hundra år senare byggde Gustav III upp den svenska operan, dansen och teaterkulturen med hjälp av franska yrkespersoner. Alla har varit gränsöverskridande.

I sammanhanget måste vi självklart också tala om vår svenska ikon Carl Larsson, som var starkt inspirerad av japansk kultur efter en resa till Japan, helt i enlighet med den tendens som fanns i hans samtid. Titta efter – se de lackröda inslagen i hans Sundbornmålningar! Hans fru, Karin Larsson, reformerade vår syn på inredning och kläder utifrån den nya engelska Arts and Crafts-rörelsen. Det var chockerande på sin tid, men numera är kanske Sundborn det svenskaste vi känner.

En kort sammanfattning: Jag tycker att själva idén om en kanon, ett rättesnöre, en manifestation av det svenska eller ens av det stockholmska, går på tvärs mot idén om att konsten ska vara fri och att den till själva sin livsluft är gränsöverskridande och präglad av mångfald, något som även fastställts i de nationella kulturpolitiska målen.

Även under auktoritära styren, även i diktaturer, har konsten alltid strävat efter sin frihet, efter att korsa gränsen, efter att hitta sina egna vägar bort och ut och under, i bemärkelsen underjordisk. Det är till exempel därför vi i Stockholm har fristadskonstnärer; vi värnar konstens frihet och dess obändiga natur, så fruktlös att rama in, så ovillig att rätta in sig i ledet! Vi ser värdet av att hjälpa konstnärer ut från diktaturer.

Men tack, Nike Örbrink, för att du gav mig den här chansen!

Anförande nr 189

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack så jättemycket för ordet, och tack för inlägget, Torun Boucher! Du radar upp många stora kulturpersonligheter, men desto färre från just Stockholm, som den här motionen handlar om.

Jag är av den grundläggande uppfattningen att kulturens frihet inte inskränks för att man särskilt visar upp vissa verk som har varit särskilt betydelsefulla för Sveriges eller i det här fallet Stockholms kulturarv. Jag har två konkreta frågor.

Menar kulturborgarrådet på allvar att det inte finns särskilda verk som har särskild betydelse för Sveriges kulturarv? Det behöver inte handla om att de är bättre, att de är sämre eller att alla ska formas efter dem. Men menar du allvar med att det inte finns särskilda verk som har varit särskilt betydelsefulla för Sveriges och Stockholms kulturarv?

Den andra frågan är: Vad gör ni för att de barn som inte får med sig det här hemifrån ska kunna få det framöver?

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Anförande nr 190

Borgarrådet B o u c h e r (V): Jag är inte säker på att jag kommer att hinna svara på det här på en minut, Nike Örbrink.

Nej, jag menar inte att det inte finns fantastiska Stockholmsskildringar och verk och storheter som beskriver Stockholm och så vidare. Jag kan räkna upp massor, men jag kommer inte att hinna göra det. Vad jag menar är att kommunfullmäktige inte ska besluta vilka de är.

Om det är några som verkligen får enormt mycket information om allt detta i dag är det nog barnen på Järva, med Nobel i Rinkeby, Järvas skolbibliotek och så vidare. Det är säkert de barn som får mest av det här. I svaren som kulturförvaltningen och stadsledningskontoret har skrivit står det om massor med jättebra exempel på vad vi gör i dag. Jag sa inte det i mitt inlägg, för det går helt enkelt att läsa innantill. Tack för ordet!

Anförande nr 191

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! När det gäller det här med kulturkanoner tycker jag egentligen att själva diskussionen är mycket intressantare än vad som sedan visar sig stå i en eventuell kulturkanon. Jag tror att arbetet inte minst i ett hus som detta eller i våra skolor runt om i landet, i synnerhet här i staden, som jag främst tänker på nu, är väldigt viktigt, för det är ett sätt att mötas mellan olika kulturer och dela erfarenheter.

Jag hade en lärare på mellanstadiet, Harriet Strähle, som sa: Den som har en dikt i bakfickan är aldrig ensam. Hon tvingade oss på den tiden att lära oss en massa dikter utantill. När jag går på Norrbro och tittar ned mot Solsångaren på Strömparterren kan jag än i dag inte låta bli att minnas Bo Bergmans *Månsken på Strömmen*. Den går så här:

Som klippt i sotat papper
står södra bergens kontur,
och Strömmen rullar med svarta
virvlar längs kajens mur.

Men över virvlarna spänner
månen sin blanka stråt,
och mitt i det blanka gungar
en fiskare i en båt.

Nu vevar han upp sitt sänke.
Låt se vad han får i kväll.
Det lyser i nätets maskor
som idel glimmande fjäll.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Men det är bara vatten,
som glittrar och rinner bort.
Han fiskar månsken och sjunger
och ror sin väg inom kort.

Poet, vad har du fiskat
i kväll i den strida ström?
En bubbla. En månskensdroppe.
En snabbt förrunnen dröm.

Kanske har ni andra i den här salen era egna favoriter i form av dikter, sångtexter eller böcker om Stockholm. Vi skulle kunna samla dem allihop för att på ett kollektivt sätt skapa en kulturkanon som vi delar gemensamt och öppna upp för en diskussion om vilken kultur som man har starkast band till och om hur vi kan bygga ett ”vi” i den här staden. Jag bidrog med Bo Bergmans *Månsken på Strömmen*. Ni har kanske egna favoriter. Ordet är fritt.

(O r d f ö r a n d e n : Det blir en härlig antologi med 101 dikter!)

Anförande nr 192

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande, kommunfullmäktige och alla ni andra! Eftersom debatten nu utökades lite grann passade både Nike och jag på att anmäla oss en gång till.

Det här med att göra en lista över viktiga verk för att förvalta och vårda Stockholms kulturella och historiska arv kan låta som en kulturpolitisk småsak. Men för mig är det fråga om en ideologisk inriktning. Det är ett styrningsprojekt för konsten som går emot de nationella kulturpolitiska målen, vilka säger att kulturen ska vara dynamisk, utmanande, obunden och präglad av mångfald. Detta är alltså beslutat i och med de nationella kulturpolitiska målen.

Vi ska inte sortera in kultur i något slags officiellt godkänt kulturellt galleri. Vi ska inte ha en lista som är sanktionerad av kommunfullmäktige, vilket var det svar jag försökte ge Nike. Sveriges kulturpolitik har hittills byggt på tanken att kulturen ska stå fri från maktens påverkan, att den ska vara obunden. Om kommunen ska slå fast vilka verk som ska betraktas som centrala för vår Stockholmsidentitet är det inte längre neutralt utan ett politiskt ställningstagande.

Vad har det då för effekt för stockholmarna? Jo, det påverkar vilka verk som läses i skolan och lyfts fram i bibliotek och kulturhus och vad som prioriteras när vi fördelar resurser. I förlängningen påverkar det stockholmarnas uppfattning om vems kultur som räknas och vems som inte gör det. Idén om en kanon riskerar att osynliggöra det pågående kulturskapandet i staden och sända en tydlig signal om att det som är nytt, radikalt eller utmanande inte har lika stort värde. Det tycker jag är tråkigt.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Man kan läsa innantill i ärendet, som jag sa, men jag tänkte dra lite ur kulturförvaltningens tjänsteutlåtande för er som inte vill läsa innantill: ”Stadsmuseet har redan idag ett tydligt uppdrag att värna om Stockholms gemensamma minne och kulturarv genom att forska, dokumentera, inventera, publicera och förmedla kunskap om vår stad.” Stockholmskällan är en institution som används i allt högre grad av väldigt många skolor runt om i Stockholm för att söka och förmedla kunskap om Stockholm. Alla som har suttit i Stadsarkivet vet också hur otroligt mycket fantastiskt bra arbete Stockholmsarkivet gör för att dela med sig av Stockholms stads historia.

Men framför allt har vi stadens bibliotek, som är utspridda över hela staden och bemannade med kunnig personal som kan guida besökarna och bidra till att sänka trösklarna för kunskap och utbildning. Sedan 2002 – kan jag tipsa om – har också Stockholms stadsbibliotek årligen valt ut en bok med Stockholmstema och anordnat läsecirklar kring den inom ramen för insatsen Stockholm läser. Man kan gå in på nätet och få en lång lista på Stockholmslitteratur.

(O r d f ö r a n d e n : Ring, klocka, ring – där var talartiden ute.)

Anförande nr 193

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack för ordet! Han kom som en vind. Vad bryr sig en vind om förbud? Han kysste din kind ... Nej, jag skojar bara. Det hade varit en lite olämplig dikt här i talarstolen.

Jag vill bara avsluta den här debatten – med ett förtydligande, tror jag att det blir. Det är alltså inte vi som skulle peka ut verken. Vi vill ju, liksom man har gjort nationellt, hänskjuta det ansvaret och den uppgiften till några andra. Det ska inte vara vi politiker som pekar ut vilka verk man ska ta del av.

Jag är av den grundläggande uppfattningen att vi har ett otroligt rikt kulturarv som går långt tillbaka i historien och som på ett enastående sätt har lyckats omfamna och skildra Stockholms framväxt och människorna här. Jag är också av den grundläggande uppfattningen att det är på tok för få som vet vart de ska vända sig för att ta del av Stockholms kulturarv och var man ska börja om man vill förkovra sig i det. För mig handlar inte den här frågan om att begränsa kulturen utan om att tillgängliggöra den för fler. Återigen yrkar jag bifall till vår motion.

Anförande nr 194

A l m a C a r l s s o n (S): Ordförande! Trevligt att få tala lite om kultur på kvällskvisten! Jag vill lyfta en aspekt av den här diskussionen som jag tycker är väldigt viktig för oss, nämligen att den kultur och de verk som skildrar vår stad spelar ganska liten roll om vi inte upplever dem gemensamt. En kulturkanon kan mycket lätt bli ett väldigt dyrt papper för självstudier. Självstudierna kan man lära sig mycket av, men den enskilda människan behöver ta in allting på egen hand. Jag tror att upplevelsen blir dubbelt så stor om man gör det gemensamt med någon annan. Därför tror jag att

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

den viktigaste insats som vi kan göra – och som vi gör – är satsningarna på studieförbunden, mötesplatserna, bibliotekens verksamhet och allting runt omkring, där vi träffas och diskuterar de här verken, som är viktiga för oss.

Vi vet att kulturen och verken som blir talande för staden kommer att vara olika för varje generation. En kritik som ofta lyfts i samband med kulturkanondiskussioner är att det blir ett ganska dyrt dokument som också blir statiskt, om man inte ska uppdatera det en gång vart hundra år eller så. Därför tror jag att det är viktigt att vi låter varje generation få verktygen att ta till sig verken och göra dem till sina egna. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

§ 30 Motion om förbättrad framkomlighet för cyklister på Erik Dahlbergsgatan

Anförande nr 195

P e r R o s e n c r a n t z (M): Herr ordförande! Efter denna högnivådebatt får man beklaga att vi kommer tillbaka till den kommunala pekuniära verkligheten. Vad är satsen i denna motion? Jo, att ge trafikkontoret i uppdrag att utreda möjligheten att anlägga en cykelväg på den sista delen av Erik Dahlbergsgatan, från Blanchegatan till Lidingövägen, för att främja trafiksäkerhet och förbättra framkomligheten i området. Jag tackar Theréz Randquist, som lärde mig hur man uttalar Blanchegatan korrekt i talarstolen.

Erik Dahlbergsgatan binder samman Norra Djurgårdsstaden, delar av Gärdet och Hjorthagen med delar av Östermalm och övriga staden. Det är faktiskt lite grann av ett blodomlopp, till exempel för dem som ska ta sig till Fältöversten eller för barnfamiljer som bor på Östermalm och ska ta sig till Futuraskolan, till Slagskeppet för att träna kampsport eller för den delen till Kungliga tennishallen eller Östermalms IP.

Men det är inte cykelväg hela vägen på Erik Dahlbergsgatan. Ungefär i höjd med Tessinparken upphör cykelbanan, och barnfamiljerna tvingas helt enkelt ut i körbanan. Det är inte bra. Vi vill öka framkomligheten, uppmuntra cykling och binda ihop våra fina stadsdelar, även i innerstaden. Motionen handlar helt enkelt om att utreda den här möjligheten. Det är en väldigt bred gata, en paradgata, så det borde kunna gå. Jag tänkte – naivt kanske, men hoppfullt – att vänsterstyret skulle hoppa på det här. Man har ju Miljöpartiet, som är cykelns vän, säger man. Det är också så att Socialdemokraterna brukar prata sig glada om barnfamiljer och deras möjligheter, i alla fall ibland. Men det blir ändå nej. Man vill inte ens utreda det.

Vad är det då för svar man ger? Jo, det är inte prioriterat. Känner jag igen det svaret? Ja, varje gång man föreslår en enkel satsning i innerstaden – det må vara trafik hinder i Norra Djurgårdsstaden, en sommargata i Norra Djurgårdsstaden eller nu utredning av en säker cykelbana på Erik Dahlbergsgatan – är det enkla svaret från vänsterstyret att det inte är prioriterat. Varför då? Jo, för att innerstaden inte är prioriterad.

Anförande nr 196

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Det här är som sagt en motion om Erik Dahlbergsgatan på Östermalm. Vi vill ju vara en cykelstad av rang. Vi skriver i vår budget att vi ska vara Europas främsta cykelstad och att det ska vara enkelt, tryggt och säkert att cykla. Infrastrukturen ska successivt byggas ut för att skapa ett sammanhängande cykelnät.

Vi har delat in de olika cykelvägarna, eller länkarna, i kategorier. Vi har primära stråk, huvudstråk och lokala stråk. Som man hör på ordet är de primära stråken sådana där det finns höga flöden och som utgör viktiga länkar i det övergripande cykelnätet.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

Huvudstråken är såklart också av betydelse. Det gäller förstås även de lokala stråken, inte minst där många barn cyklar.

Med de senaste årens cykelinvesteringar, som ändå har inneburit en stor utbyggnad, har vi i stort sett ändå bara åtgärdat cirka en femtedel av det primära nätet. Det finns många åtgärder som kvarstår att vidta. Det handlar om saknade länkar där cykling sker i blandtrafik och om behovet av att bredda cykelinfrastrukturen för ökad framkomlighet och trafiksäkerhet.

Det här specifika gatustråket, Erik Dahlbergsgatan, är ett huvudcykelstråk och alltså inte ett primärt cykelstråk. Det har inte åtgärdats på det sätt som skett med de primära stråken. Det är dock storgatsten på Erik Dahlbergsgatan, vilket har effekten att bilarna kör med reducerad hastighet där. Man cyklar bland trafiken, men biltrafiken håller som regel inte så hög hastighet. Det gör det säkrare för cyklister – det vet vi.

Vi behöver prioritera resurserna. Vi har ett huvudfokus på att bygga ut det primära cykelnätet, där flest cyklar. Men vi har också de senaste åren blivit bättre på att vidta så kallade enkla åtgärder. Det gör vi på Sveavägen exempelvis. Det är förvisso ett primärt stråk, men detta är jämfört med andra, större ombyggnader en billig åtgärd. Vi gör det också på Engelbrektsgatan. Vi vidtar även andra enklare åtgärder. Men vi har hittills, i konkurrens med annat, bedömt att Erik Dahlbergsgatan får vänta. Den är inte glömd men ännu inte åtgärdad. Jag tror ändå att det går att cykla tryggt och säkert där.

Anförande nr 197

S a r a S v a n s t r ö m (L): Ordförande! Trafikborgarrådet uttryckte att Stockholm vill vara den främsta cykelstaden. Med en så ambitiös politik tycker jag att det här svaret är ovanligt defensivt. Precis som motionären sa handlar det hela om att utreda en förlängning av cykelvägen, inte om att det ska byggas i morgon eller så.

Jag tycker att det finns fyra skäl till att man borde utreda detta.

För det första har själva kollektivtrafiken glesats ut i området. Det är en parameter som säkert också har att göra med vad trafikborgarrådet säger om att det görs prioriteringar och att detta inte är ett primärstråk. Men man måste ju också hänga med om det sker förändringar. Att kollektivtrafiken har glesats ut där ett faktum.

För det andra har antalet cyklister ökat. Som det är nu tvingas både barn och vuxna att cykla i körbanan på gatsten. Att det är lägre hastighet innebär inte en så hög trafiksäkerhet som separation skulle innebära.

För det tredje är detta en del av huvudnätet, precis som det också står i ärendet. Det betyder att det ska vara framkomligt och kapacitetsstarkt och att det ska vara gott om utrymme, som det står i trafikplanen. Så som det är i dag lever inte Erik Dahlbergsgatan upp till det.

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

För det fjärde: Om man skulle kunna bygga om här skulle vi faktiskt kunna få en naturlig länk som binder ihop cykelstråken i det här området. Det tar motionären upp särskilt. I takt med att det blir fler cyklister och i takt med att kollektivtrafiken glesas ut behöver man kanske också ompröva de här prioriteringarna.

I majoritetens budget står det – utöver att man vill vara den främsta cykelstaden – att Stockholm ska vara en stad där alla kan ta sig fram tryggt och säkert och att infrastrukturen ska fortsätta att byggas ut på ett hållbart sätt. Tyvärr lever inte majoriteten upp till det med det här väldigt defensiva svaret. Jag tycker helt klart att detta är värt att utreda. Därför yrkar jag bifall till den gemensamma reservationen från Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet.

Anförande nr 198

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Jag vill bara göra några förtydliganden. Att vi säger att vi vill bli Europas främsta cykelstad betyder inte att vi tror att vi redan är det eller att vi tror att vi kommer att kunna bli det inom bara några få år, utan det är ett sätt för oss att sträcka på ryggen och peka ut en tydlig riktning. De olika delarna av staden ska känna att det här är något vi tar på allvar och någonting vi gör så gott vi kan för i alla led. Det kan gälla TA-planer, där det finns mycket övrigt att önska. Det kan gälla hur vi bygger cykelbanor eller över huvud taget hur vi jobbar med frågan. Det är inte så att vi tror och inbillar oss att vi redan är där, men det är en viktig föresats.

Sedan vill jag nämna utredningsarbetet och trafikkontorets arbete. Om man ser inriktningsbesluten som svampar finns det en mycel av utredningsarbete där man hela tiden försöker identifiera lämpliga åtgärder och där man har koll på i stort sett hela gatunätet. Trafikplanerarna på trafikplaneringsavdelningen utreder hela tiden löpande det som görs. Men någon formell utredning har vi inte bedömt behöver göras.

(O r d f ö r a n d e n : Det var nästan poesi, måste jag säga. Det blev jag lite glad över.)

Anförande nr 199

S a r a S v a n s t r ö m (L): Det är inget fel på ambitionen. Jag delar ambitionen att Stockholm ska vara Europas främsta cykelstad. Det jag försöker säga är att man i och med att man har de ambitionerna också behöver hänga med i de förändringar som sker i Stockholm. I det här området har det skett en hel del förändringar, till exempel med utglesning av kollektivtrafik, vilket påverkar dem som ska förflytta sig i Norra Djurgårdsstaden, Östermalm och så vidare.

När det i övrigt gäller det här med utredningar är det jättebra att man fortsätter att göra det, men det är faktiskt inte så svårt att skicka politiska signaler. Det är inte heller så svårt att skriva sådana saker mycket tydligare i ett ärende. Hela det här svaret andas: Det här är inte ett primärt stråk, och det är inte prioriterat – tack och hej. Det är det jag

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

menar med att det är defensivt. Det är klart att det är jättebra att man utreder, men då kan man ju också synliggöra det och vara transparent med det hela, så att även befolkningen kan få hänga med i vad man tittar på.

Anförande nr 200

S v a n t e L i n u s s o n (C): Ordförande och fullmäktige! Jag tackar för den här utmärkta motionen. För oss i Centerpartiet är det en väldigt viktig fråga att stärka cyklisternas möjligheter att ta sig fram. Det gäller både framkomligheten och säkerheten i trafiken. Där är infrastrukturen och utbyggnaden av cykelbanor och cykelfält en väldigt viktig del.

Erik Dahlbergsgatan räknas som sagt som ett huvudstråk i vårt cykelnät i Stockholm. Jag tycker att den är extra viktig just för att vi har det stora nybyggnadsprogrammet i Norra Djurgårdsstaden. Det gäller att se till att folk kan skaffa sig goda vanor, så det ska finnas god cykelkommunikation redan vid inflyttningen. Att då ha en tydligt markerad och säker cykelinfrastruktur även på Erik Dahlbergsgatan tycker vi vore en mycket god idé.

Man behöver inte låta det bästa vara det godas fiende. Man behöver inte alltid göra de absolut största omdaningarna när man gör cykelinfrastruktur. Trafikborgarrådet nämnde själv flera exempel på detta. Man kan ha cykelbanor på samma nivå med särskiljande kantsten, vilket vi i Centerpartiet drev på mycket för under förra mandatperioden. Men vi har tyvärr inte sett några fler sådana projekt. Man kan göra som på Igeldammsgatan och bara sätta upp pollare för ett cykelfält i kanten.

Vi tycker att det är en utmärkt idé att utreda detta, för någon av de här snabba åtgärderna skulle kunna vidtas även på Erik Dahlbergsgatan. Därför vill vi i Centerpartiet yrka bifall till det gemensamma förslaget till beslut från Centerpartiet, Liberalerna och Moderaterna i kommunstyrelsen. Ring, cykelklocka, ring!

(O r d f ö r a n d e n : Äntligen! Jag blev så glad förra debatten. Nu får vi höra Per Rosencrantz. Nu har du haft tid att googla fram en dikt. Någon dikt om cyklar måste det finnas, eller om Erik Dahlbergh åtminstone.)

Anförande nr 201

P e r R o s e n c r a n t z (M): Jag har faktiskt rappat lite i min ungdom. Men jag kommer att spara det till något annat tillfälle.

Jag ska summera detta. Jag tycker att mina kollegor från Liberalerna och Centerpartiet har argumenterat väldigt väl. Men jag kan lägga till en sak. Den lilla, lilla sträcka på Erik Dahlbergsgatan som inte är cykelbana är ju inte alls lång. Det blir ett kraftigt avbrott, och precis där detta sker är det mycket som händer. Det finns en trevlig korvkiosk där – Dennis Wedin har säkert försökt rädda även den några gånger. Det är också så att det står ganska mycket parkerade bilar där. Vi har även alla ryttare som

Bilaga 2

Yttranden 2025-11-03

kommer från Livgardet och så vidare. Det är mycket som händer på en och samma plats. Ja, gatstenen gör att bilarna åker långsammare. Det är dock svårare att cykla på gatsten, särskilt för små barn, och det är en lite stökig plats just där cykelbanan upphör. Det är många barnfamiljer som har lyft den här frågan. Jag vill understryka att jag tror att det finns en bra poäng i att titta på det här området, särskilt nu när kollektivtrafiken tyvärr har dragits ned.

Jag yrkar bifall till vår reservation från Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet. Man kan säga nej på olika sätt. Jag tycker ändå att det finns en liten tendens här – när vi kommer med sådana här positiva och pigga förslag, som man kan kalla det, på hur man kan förbättra trafiksäkerheten och närmiljön för barnfamiljer i innerstaden möts de inte bara med ”tack, men nej tack” från styret, utan det är kalla handen. Kommentaren är alltid att det inte är prioriterat. Det kanske är det vi ska skriva på valaffischerna som vi snart måste sätta upp: Inte prioriterat. Då ska man veta att det finns ett alternativ som verkligen kommer att prioritera det här området.